

Estratègia
País Prioritari
Colòmbia

Estrategia
País Prioritario
Colombia

2010-2014

Estratègia
País Prioritari
Colòmbia

Estrategia
País Prioritario
Colombia
2010-2014

BIBLIOTECA DE CATALUNYA - DADES CIP

Estratègia país prioritari Colòmbia = Estrategia país prioritario Colombia: 2010-2014

Bibliografia. – Text en català i castellà

I. Minoves i Lluçà, David, dir. II. Costafreda, Andrea III. Grau, Marta (Grau i Repullo) IV. Bou, Marc V. Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament VI. Catalunya. Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària VII. Títol: Estrategia país prioritario Colombia

1. Cooperació internacional – Colòmbia
2. Ajuda econòmica catalana – Colòmbia

341.232(467.1:861)

© 2010 Generalitat de Catalunya, Departament de la Vicepresidència, Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària, Agència Catalana de Cooperació al desenvolupament

1a edició octubre 2010

B-38049-2010

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets (Generalitat de Catalunya, Departament de la Vicepresidència, Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària, Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament) i no se'n faci un ús comercial o una obra derivada, per als quals caldrà demanar permís. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.ca>

Esta obra esta sujeta a una licencia Reconocimiento-NoComercial-SinObraDerivada 3.0 de Creative Commons. Se permite su reproducción, distribución y comunicación pública siempre y cuando se cite el titular de los derechos (Generalitat de Catalunya, Departamento de la Vicepresidencia, Dirección General de Cooperación al Desarrollo y Acción Humanitaria, Agencia Catalana de Cooperación al Desarrollo) y no se haga de ella un uso comercial o una obra derivada, para lo cual se deberá pedir permiso. La licencia completa se puede consultar en <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.es>

Sumari

Sumario

1	Introducció i notes metodològiques	6
	Introducción y notas metodológicas	
2	Reptes i oportunitats per al desenvolupament humà a Colòmbia	10
	Retos y oportunidades para el desarrollo humano en Colombia	
2.1.	Principals reptes del desenvolupament humà	11
	Principales retos del desarrollo humano	
2.2.	Principals oportunitats del desenvolupament humà	16
	Principales oportunidades del desarrollo humano	
3	L'estratègia de cooperació al desenvolupament de la Generalitat a Colòmbia	22
	La estrategia de cooperación al desarrollo de la Generalitat en Colombia	
3.1.	Missió, valors i principis de la cooperació catalana	23
	Misión, valores y principios de la cooperación catalana	
3.2.	Objectius estratègics de la cooperació catalana a Colòmbia	26
	Objetivos estratégicos de la cooperación catalana en Colombia	
3.2.1.	Capacitats de la cooperació catalana	26
	Capacidades de la cooperación catalana	
3.2.2.	Proposta de prioritats sectorials i territorials	30
	Propuesta de prioridades sectoriales y territoriales	
3.2.3.	Objectius prioritaris	35
	Objetivos prioritarios	
4	Mecanismes de coordinació, col·laboració i complementarietat amb el conjunt d'agents del desenvolupament	60
	Mecanismos de coordinación, colaboración y complementariedad con el conjunto de agentes del desarrollo	
4.1.	Coordinació, col·laboració i complementarietat amb els actors de la cooperació al desenvolupament catalans	61
	Coordinación, colaboración y complementariedad con los actores de la cooperación al desarrollo catalanes	
4.2.	Comunicació i coordinació amb els actors de desenvolupament del país soci	62
	Comunicación y coordinación con los actores de desarrollo del país socio	
4.3.	Coordinació amb els actors de cooperació al desenvolupament internacional	63
	Coordinación con los actores de cooperación al desarrollo internacional	
5	Seguiment i avaluació de l'Estratègia País Prioritari	64
	Seguimiento y evaluación de la Estrategia País Prioritario	
6	Recursos i capacitats	68
	Recursos y capacidades	
7	Referències bibliogràfiques	70
	Referencias bibliográficas	
8	Annexos	74
	Anexos	

Introducció i notes metodològiques

Introducción y notas metodológicas

1

L'Estratègia de País Prioritari (EPP) de Colòmbia 2010-2014 té com a finalitat guiar les diferents actuacions del Govern de la Generalitat de Catalunya en matèria de cooperació al desenvolupament en aquest país. L'EPP Colòmbia defineix les prioritats d'actuació sectorial i territorial a més dels processos, les modalitats de cooperació, l'establiment d'aliances amb altres actors i els recursos que s'hauran de destinar per al període 2010-2014.

2

Aquest document representa la segona EPP de la cooperació catalana, després de la de Nicaragua (2009-2012). Amb l'elaboració d'aquests documents estratègics, la Generalitat de Catalunya aposta per una cooperació de qualitat, sensible a la realitat i condicionants interns del paísos socis i alineada amb els diferents processos de desenvolupament que lideren, tant del Govern com de la societat civil.

3

L'EPP Colòmbia pretén garantir la coherència, la coordinació i la complementarietat de les actuacions del conjunt dels actors de la cooperació catalana a Colòmbia a més de preveure els mecanismes que hauran de servir per assolir aquest objectiu. Conscients que la cooperació catalana no actua aïlladament, aquesta EPP també ha tingut en compte el mapa d'actors de la cooperació internacional, tant bilaterals com multilaterals, amb una doble intenció. Per una banda, per identificar quin pot ser el valor afegit o la contribució estratègica de la cooperació catalana a Colòmbia i, per l'altra, per buscar espais de concertació i col·laboració amb altres actors. Amb tot, s'espera aconseguir una cooperació al desenvolupament més eficaç.

1

La Estrategia de País Prioritario (EPP) de Colombia 2010-2014 tiene por finalidad guiar las diferentes actuaciones del Gobierno de la Generalitat de Catalunya en materia de cooperación al desarrollo en dicho país. La EPP Colombia define las prioridades de actuación sectorial y territorial además de los procesos, las modalidades de cooperación, el establecimiento de alianzas con otros actores y los recursos que deberán destinarse en el período 2010-2014.

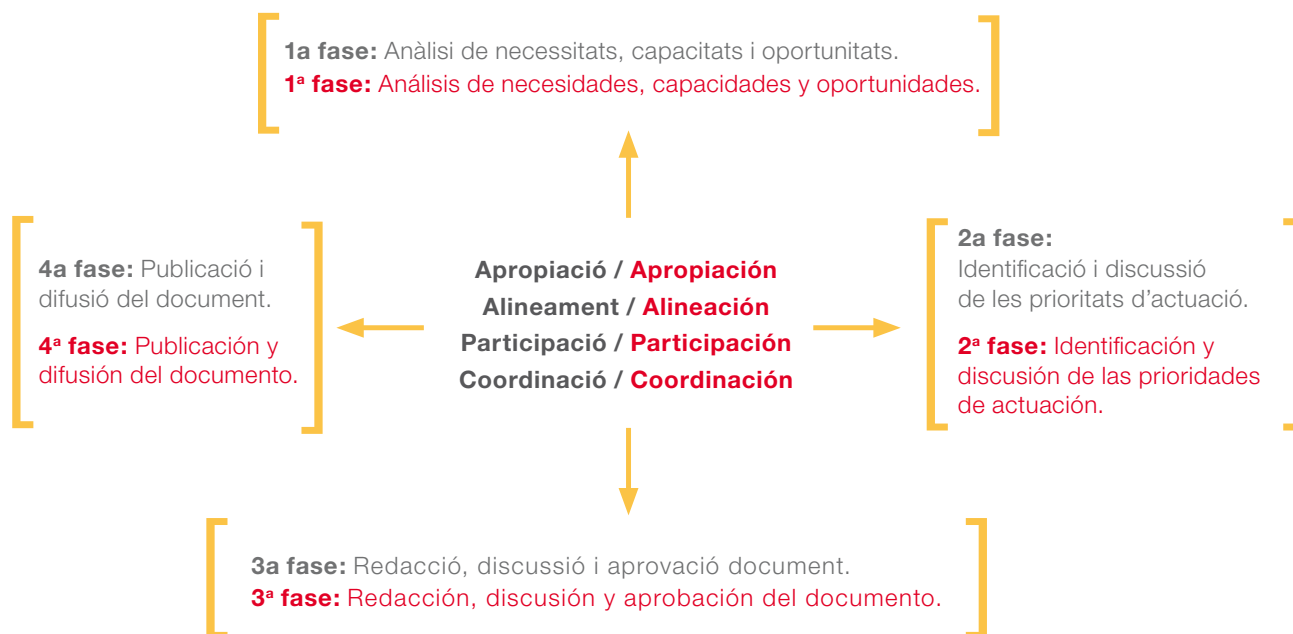
2

Este documento representa la segunda EPP de la cooperación catalana después de la de Nicaragua (2009-2012). Con la elaboración de estos documentos estratégicos, la Generalitat de Catalunya apuesta por una cooperación de calidad, sensible a la realidad y los condicionantes internos de los países socios y alineada con los distintos procesos de desarrollo que lideran, tanto del Gobierno como de la sociedad civil.

3

La EPP Colombia pretende garantizar la coherencia, la coordinación y la complementariedad de las actuaciones del conjunto de actores de la cooperación catalana en Colombia además de prever los mecanismos que deberán servir para lograr este objetivo. Consciente de que la cooperación catalana no actúa de forma aislada, esta EPP también ha tenido en cuenta el mapa de actores de la cooperación internacional, tanto bilaterales como multilaterales, con una doble intención: por un lado, para identificar cuál puede ser el valor añadido o la contribución estratégica de la cooperación catalana en Colombia y, por el otro, para buscar espacios de concertación y colaboración con otros actores. Con todo ello se espera conseguir una cooperación al desarrollo más eficaz.

Figura 1. Fases d'elaboració de l'EPP Colòmbia
Figura 1. Fases de elaboración de la EPP Colombia

4

El procés d'elaboració i publicació d'aquesta EPP té quatre grans fases: 1) una primera fase d'anàlisi de necessitats i oportunitats de desenvolupament en el país soci i de capacitats de la cooperació catalana; 2) una segona fase d'identificació de prioritats sectorials i territorials i de generació de consensos al voltant d'aquestes i de la manera d'implementar-les; 3) una tercera fase de redacció, debat i adopció del document d'EPP Colòmbia 2010-2014 i; 4) una última fase de publicació i difusió de l'Estratègia (vegeu figura 1).

5

Convé destacar que al llarg d'aquest procés s'ha volgut donar compliment al principi de participació. Això s'ha traduït en l'adopció d'una metodologia de treball oberta a una multiplicitat d'actors, públics i privats, del sistema de cooperació al desenvolupament català, internacional i, molt especialment, colombià. Totes les fases, excepte la darrera, han incorporat espais i mecanismes per garantir la participació dels actors implicats en el desenvolupament del país. Aquesta participació ha estat fonamental per validar les prioritats sectorials i territorials així com per rebre aportacions sobre com orientar la cooperació catalana a Colòmbia.

4

El proceso de elaboración y publicación de esta EPP tiene cuatro grandes fases: i) una primera fase de análisis de necesidades y oportunidades de desarrollo en el país socio así como de capacidades de la cooperación catalana; 2) una segunda fase de identificación de prioridades sectoriales y territoriales y de generación de consensos alrededor de éstas y del modo de implementarlas; 3) una tercera fase de redacción, debate y adopción del documento de EPP Colombia 2010-2014, y 4) una última fase de publicación y difusión de la Estrategia (véase la figura 1).

5

Cabe destacar que a lo largo de este proceso se ha querido dar cumplimiento al principio de participación. Esto se ha traducido en la adopción de una metodología de trabajo abierta a una multiplicidad de actores, públicos y privados, del sistema de cooperación al desarrollo catalán, internacional y, muy especialmente, colombiano. A excepción de la última, todas las fases han incorporado espacios y mecanismos para garantizar la participación de los actores implicados en el desarrollo del país. Dicha participación ha sido fundamental para validar las prioridades sectoriales y territoriales así como para recibir aportaciones sobre el modo de orientar la cooperación catalana en Colombia.

¹ A l'annex 2 s'adjunta el llistat d'actors participants i involucrats en l'EPP Colòmbia.
En el anexo 2 se adjunta el listado de actores participantes e implicados en la EPP Colombia.

6

En aquest sentit, a Colòmbia s'han realitzat més de 50 entrevistes en profunditat a actors clau vinculats a l'agenda de desenvolupament (responsables públics dels tres nivells de govern, dels organismes de control, de la societat civil i de la cooperació internacional, persones expertes, acadèmics i periodistes) i organitzat dos grups focals amb tots els actors involucrats.¹

7

Aquest esquema s'ha reproduït a Catalunya amb la participació tant de les ONG catalanes, que des de diferents àmbits treballen pel desenvolupament a Colòmbia, com de les persones membres dels òrgans de coordinació i col·laboració i òrgans de consulta, d'acord amb la Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament. Com a suport a la participació presencial, s'ha habilitat un espai d'informació, comunicació i deliberació virtual en el marc de l'E-Comunitat de Cooperació al Desenvolupament (grup de treball EPP Colòmbia).

8

La responsabilitat i el lideratge formal en l'elaboració de l'EPP Colòmbia ha recaigut sobre la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària (DGCDAH), de conformitat amb la Llei 26/2001, el Pla director 2007-2010 (PD) i els corresponents Plans anuals de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. No obstant això, la composició de l'equip ha estat mixt ja que, des del principi, s'ha comptat amb la participació activa del principal òrgan executor de la política de cooperació del Govern: l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD).

9

Finalment, la DGCDAH i l'ACCD van encarregar a un expert local la realització d'un informe que ajudés a la cooperació catalana, per una banda, a contextualitzar l'actual situació socioeconòmica i política, i, per l'altra, a definir les necessitats i oportunitats de desenvolupament del país així com els principals obstacles.

6

En este sentido, en Colombia se han realizado más de 50 entrevistas en profundidad a actores clave vinculados a la agenda de desarrollo (responsables públicos de los tres niveles de gobierno, de los organismos de control, de la sociedad civil y de la cooperación internacional, personas expertas, académicos y periodistas) y se han organizado dos grupos focales con todos los actores implicados.¹

7

Este esquema se ha reproducido en Cataluña con la participación tanto de las ONG catalanas que trabajan en distintos ámbitos para el desarrollo de Colombia como de las personas que son miembros de los órganos de coordinación y colaboración y los órganos de consulta, de acuerdo con la Ley 26/2001, de 31 de diciembre, de cooperación al desarrollo. Como apoyo a la participación presencial, se ha habilitado un espacio de información, comunicación y deliberación virtual en el marco de la E-Comunidad de Cooperación al Desarrollo (grupo de trabajo EPP Colombia).

8

La responsabilidad y el liderazgo formal respecto a la elaboración de la EPP Colombia han recaído sobre la Dirección General de Cooperación al Desarrollo y Acción Humanitaria (DGCDAH), de conformidad con la Ley 26/2001, el plan director 2007-2010 (PD) y los planes anuales de cooperación al desarrollo de la Generalitat de Catalunya correspondientes. No obstante, la composición del equipo ha sido mixta, ya que se ha contado desde el principio con la participación activa del principal órgano executor de la política de cooperación del Gobierno: la Agencia Catalana de Cooperación al Desarrollo (ACCD).

9

Finalmente, la DGCDAH y la ACCD encargaron a un experto local la elaboración de un informe que ayudara a la cooperación catalana a, por un lado, contextualizar la situación socioeconómica y política actual y, por el otro, definir las necesidades y oportunidades de desarrollo del país así como los obstáculos principales.

A large, white, stylized number '2' is centered on the right side of the page. The background is a dense, halftone pattern of red and orange dots, creating a textured, vibrant effect. The number '2' is a simple, bold, sans-serif font with a thick stroke. The overall composition is minimalist and graphic.

2

Reptes i oportunitats per al desenvolupament humà a Colòmbia

Retos y oportunidades para el desarrollo humano en Colombia

2.1. Principals reptes del desenvolupament humà

10

Des de mitjan del segle passat, Colòmbia es troba immersa en un conflicte armat intern. Les hostilitats que històricament han enfrontat les forces armades, els paramilitars o autodefenses i els grups guerrillers han suposat un lastre per al desenvolupament humà del país. I és que la violència comporta la negació de les opcions bàsiques de les persones per dur a terme una vida digna i plenament satisfactòria.

11

El conflicte intern incideix molt negativament en el desenvolupament humà de la seva ciutadania. Tenint en compte l'índex de desenvolupament humà (IDH), d'un total de 177 països Colòmbia ocupa la posició 75 amb un valor de 0,791, situant-se dins la categoria de països de desenvolupament humà mig (PNUD, 2007). Però si l'IDH es corregís atenent l'impacte de la violència, això és, si es tingués en consideració la perspectiva de la seguretat humana, Colòmbia recularia posicions en el rànquing obtenint un puntuació sensiblement inferior (PNUD, 2003).

12

Les arrels del conflicte són profundes i les causes que l'afavoreixen diverses i estructurals. La naturalesa crònica del conflicte s'explica, entre altres raons, per la forta incidència de la pobresa, la injustícia social com a conseqüència d'una distribució desigual dels recursos i la terra, l'analfabetisme, la històrica absència de les institucions de l'Estat en el territori i en la provisió de béns i serveis públics (sobretot, en les zones rurals), l'exclusió d'importants sectors de la societat en la participació dels assumptes públics del país, la impunitat davant de les violacions dels drets humans (DH), la corrupció i l'expansió del narcotràfic. Això vol dir que tant el conflicte com les desigualtats són, alhora, causa i conseqüència.

2.1. Principales retos del desarrollo humano

10

Desde mediados del siglo pasado, Colombia se encuentra inmersa en un conflicto armado interno. Las hostilidades que históricamente han enfrentado a las fuerzas armadas, los paramilitares o autodefensas y los grupos guerrilleros han supuesto un lastre para el desarrollo humano del país. Y es que la violencia conlleva la negación de las opciones básicas de las personas para llevar una vida digna y plenamente satisfactoria.

11

El conflicto interno incide muy negativamente en el desarrollo humano de su ciudadanía. Teniendo en cuenta el índice de desarrollo humano (IDH), de un total de 177 países Colombia ocupa la posición 75, con un valor de 0,791; esto la sitúa dentro de la categoría de países de desarrollo humano medio (PNUD, 2007). Sin embargo, si el IDH se corrigiera considerando el impacto de la violencia, es decir, si se tuviera en cuenta la perspectiva de la seguridad humana, Colombia retrocedería posiciones en el ranking y obtendría una puntuación sensiblemente inferior (PNUD, 2003).

12

Las raíces del conflicto son profundas, y las causas que lo favorecen, diversas y estructurales. La naturaleza crónica del conflicto se explica, entre otros motivos, por la fuerte incidencia de la pobreza, la injusticia social a consecuencia de una distribución desigual de los recursos y la tierra, el analfabetismo, la ausencia histórica de las instituciones del Estado en el territorio y en la provisión de bienes y servicios públicos (sobre todo en las zonas rurales), la exclusión de sectores importantes de la sociedad en lo relativo a la participación en los asuntos públicos del país, la impunidad ante las violaciones de los derechos humanos (DDHH), la corrupción y la expansión del narcotráfico. Esto significa que tanto el conflicto como las desigualdades son, a la vez, causa y consecuencia.

13

Tot i que els indicadors de violència s'han reduït notablement en els últims anys els abusos i violacions sistemàtiques contra els DH i el dret internacional humanitari (DIH) encara continuen, afectant de manera particular a la població civil. De fet, la majoria dels qui han perdut la vida han estat civils així com les persones desaparegudes, desplaçades, apressades com hostatges o víctimes de tortures i altres tractes cruels, inhumans o degradants. Cap dels actors implicats en el conflicte ha respectat a la pràctica la distinció entre civils i combatents (Amnistia Internacional, 2008).²

14

En aquest sentit, hi ha grups i comunitats que en el marc del conflicte s'han vist especialment afectats. Les dones i nenes han estat objecte d'actes de violència sexual, que encara avui presenten un alt grau d'impunitat; les parts han continuat utilitzant com a soldats a menors d'edat per aconseguir els seus objectius militars; els defensors i defensores de DH i sindicalistes han estat perseguits/des pel seu activisme i accions de denúncia; i, finalment; les comunitats indígenes i afrodescendents s'han vist forçades a abandonar les seves terres no només per raó del conflicte sinó també per ocupar zones riques en biodiversitat, minerals i petroli, fet que les converteix en estratègiques pels actors armats (Amnistia Internacional, 2008).

15

A partir de 2003, i en el marc de la Ley de Justicia y Paz, el Govern va iniciar un procés de desmobilització dels grups armats il·legals i, en concret, de les Autodefenses Unides de Colòmbia (AUC) o paramilitars. Fins a principis de 2010, s'havien compatibilitzat 52.811 persones desmobilitzades, la majoria de les quals (31.671) eren exmembres de les AUC. D'aquestes 52.811 persones, la minoria, 6.670, eren dones (12,63%) (Alto Comisionado por la Paz, 2010). Tot i aquest avenç significatiu, diferents organismes s'han fet ressò de les activitats i operacions d'actors armats il·legals que van emergir amb posterioritat a les desmobilitzacions i que, en certa manera, s'estarien beneficiant del buit deixat per les antigues organitzacions paramilitars. De fet, hi ha proves que confirmarien: 1) la presència en aquestes noves bandes d'un nombre considerable de comandaments intermedis i combatents rasos desmobilitzats i dissidents; 2) la seva vinculació amb activitats criminals com el tràfic de drogues i; 3) la capacitat organitzativa i militar per exercir control territorial (OACNUDH, 2009).

2. Els acords i intercanvis humanitaris locals i/o regionals s'han constituït com una de les fórmules per donar resposta a les conseqüències del conflicte.

13

Aunque los indicadores de violencia se han reducido notablemente en los últimos años, los abusos y las violaciones sistemáticas de los DDHH y el derecho internacional humanitario (DIH) continúan, y afectan de forma particular a la población civil. De hecho, la mayoría de los que han perdido la vida han sido civiles, al igual que las personas desaparecidas, desplazadas, apresadas como rehenes o víctimas de torturas y otros tratos crueles, inhumanos o degradantes. Ninguno de los actores implicados en el conflicto ha respetado a la práctica la distinción entre civiles y combatientes (Amnistía Internacional, 2008).²

14

En este sentido, hay grupos y comunidades que, en el marco del conflicto, se han visto especialmente afectados. Las mujeres y los niños han sido objeto de actos de violencia sexual, que todavía hoy presentan un alto grado de impunidad; las partes han continuado utilizando como soldados a menores de edad para conseguir sus objetivos militares; los defensores de los DDHH y los sindicalistas han sido perseguidos por su activismo y sus acciones de denuncia, y, finalmente, las comunidades indígenas y afrodescendientes se han visto forzadas a abandonar sus tierras no sólo a causa del conflicto sino también por ocupar zonas ricas en biodiversidad, minerales y petróleo, hecho que las convierte en estratégicas para los actores armados (Amnistía Internacional, 2008).

15

A partir de 2003, en el marco de la Ley de Justicia y Paz, el Gobierno inició un proceso de desmovilización de los grupos armados ilegales y, en concreto, de las Autodefensas Unidas de Colombia (AUC) o paramilitares. Hasta principios de 2010 se habían contabilizado 52.811 personas desmovilizadas, la mayoría de las cuales (31.671) eran exmiembros de las AUC. De estas 52.811 personas, sólo una minoría, 6.670 o el 12,63%, eran mujeres (Alto Comisionado por la Paz, 2010). A pesar de este avance significativo, distintos organismos se han hecho eco de las actividades y operaciones de actores armados ilegales que surgieron con posterioridad a las desmovilizaciones y que, en cierto modo, se estarían beneficiando del vacío dejado por las antiguas organizaciones paramilitares. De hecho, existen pruebas que confirmarían: 1) la presencia en estas nuevas bandes de un número considerable de mandos intermedios y combatientes rasos desmovilizados y disidentes; 2) su vinculación con actividades criminales como el tráfico de drogas, y 3) la capacidad organizativa y militar para ejercer control territorial (OACNUDH, 2009).

2. Los acuerdos e intercambios humanitarios locales y/o regionales se han convertido en una de las fórmulas para dar respuesta a las consecuencias del conflicto.

16

Com a conseqüència de la violència, l'ús de mines antipersones, el reclutament forçós o de les fumigacions aèries en determinades regions, entre altres, la població desplaçada internament no ha parat de créixer. Segons dades oficials, entre 1997 i el mes de desembre de 2009 s'han comptabilitzat 3,3 milions de persones desplaçades que equivaldrien a 750.881 famílies. El fenomen del desplaçament forçat s'ha agreujat en els últims anys. Des de 2004 el nombre de persones desplaçades ha registrat una mitjana anual de més de 250.000 persones, és a dir, al voltant d'1 milió de dones i homes s'han convertit en desplaçades en tan sols 4 anys (Acción Social, 2009).

17

Ara bé, hi ha altres fonts que eleven la magnitud d'aquest drama humanitari, entre altres raons perquè inclouen registres històrics més antics. D'acord amb CODHES (2009), el desplaçament forçat hauria afectat, des de 1985 fins el 2008, a 4,6 milions de persones que representarien a 925.838 famílies. I és que, d'acord amb l'Internal Displacement Monitoring Centre, Colòmbia és el segon país amb més desplaçats del món després del Sudan. És per aquest motiu que aquesta Estratègia buscarà els vincles entre la línia d'acció humanitària i la de desenvolupament.

18

Els cultius il·líicits i el negoci del narcotràfic sota control d'actors armats il·legals han contribuït a aguditzar el panorama. La producció, distribució i comercialització de la droga ha proporcionat els recursos suficients per retroalimentar el conflicte, cosa que l'ha prolongat fins avui. I és que Colòmbia continua sent el primer productor mundial de coca a pesar dels esforços per eradicar els cultius (UNODC, 2009). Paral·lelament, l'impacte de la droga a Colòmbia ha penetrat dins de les pròpies institucions de l'Estat. Bona prova d'aquesta realitat són els escàndols d'articulació entre el narcotràfic i la política i les condemnes judicials de rellevants càrrecs públics per aquest motiu.

16

Como consecuencia de la violencia, el uso de minas antipersonas, el reclutamiento forzoso o las fumigaciones aéreas en determinadas regiones, entre otras cosas, la población desplazada internamente no ha dejado de crecer. Según datos oficiales, entre 1997 y el mes de diciembre de 2009 se han contabilizado 3,3 millones de personas desplazadas, lo que equivaldría a 750.881 familias. El fenómeno del desplazamiento forzado se ha agravado en los últimos años. Desde 2004 el número de personas desplazadas ha registrado una media anual de más de 250.000 personas, es decir, alrededor de un millón de mujeres y hombres se han convertido en desplazados en sólo cuatro años (Acción Social, 2009).

17

Ahora bien, existen otras fuentes que elevan la magnitud de este drama humanitario, entre otras cosas porque incluyen registros históricos más antiguos. De acuerdo con CODHES (2009), el desplazamiento forzado habría afectado, desde 1985 hasta 2008, a 4,6 millones de personas, lo que equivaldría a 925.838 familias. Y es que, de acuerdo con el Internal Displacement Monitoring Centre, Colombia es el segundo país con más desplazados del mundo después de Sudán. Es por ello que esta Estrategia buscará los vínculos entre la línea de acción humanitaria y la de desarrollo.

18

Los cultivos ilícitos y el negocio del narcotráfico bajo control de actores armados ilegales han contribuido a agudizar el problema. La producción, distribución y comercialización de la droga han proporcionado los recursos suficientes para retroalimentar el conflicto, lo que lo ha prolongado hasta hoy. Y es que Colombia sigue siendo el primer productor mundial de coca a pesar de los esfuerzos por erradicar los cultivos (ONUDC, 2009). Paralelamente, el impacto de la droga en Colombia ha penetrado en las propias instituciones del Estado. Buena prueba de esta realidad son los escándalos de relación entre el narcotráfico y la política y las condenas judiciales a cargos públicos relevantes por este motivo.

19

Més recentment, a l'equació narcotràfic-política s'hi ha afegit una tercera variable: el paramilitarisme. Aquest fenomen, conegut amb el nom de para-política, ha monopolitzat els debats nacionals com a conseqüència de la connivència entre una part de la classe política colombiana amb grupuscles paramilitars (PNUD-IDEA, 2009). Les aspiracions polítiques de determinats candidats s'han fet realitat gràcies a la intimidació, amenaça i, fins i tot, assassinat d'opositors i líders de la societat civil per part dels paramilitars. A canvi, els paramilitars han rebut desviaments de fons públics, contractes administratius o l'aquiescència per apropiarse de manera indeguda de les terres de les persones desplaçades, ja sigui per ampliar els cultius il·lícits o per blanquejar capital a través de la promoció de cultius extensius.

20

Tot i el bon comportament de l'economia colombiana dels últims temps, la pobresa i la desigualtat continuen sent rellevants, independentment de la seva evolució positiva recent. Com a mitjana nacional, el 46,8% de la població es troba en situació de pobresa i el 20,2% en situació de pobresa extrema o indigència. De manera similar a la resta de països de la regió, la pobresa és més acusada a les zones rurals on els percentatges s'enfilen, respectivament, fins al 50,5 i al 25,6%. En qualsevol cas, les poblacions indígena i afrocolombiana són les que presenten uns índex de necessitats bàsiques insatisfetes més greus.

21

Tot i tractar-se d'un país de renda mitja, Colòmbia és un dels països més desiguals d'Amèrica Llatina i del món. Les últimes dades disponibles (any 2005) posen de relleu que el 20% de les colombianes i colombians més pobres reben només el 2,9% de l'ingrés nacional, mentre que el 20% de les persones més riques reben el 63,7%. Per si això fos poc, la distribució de l'ingrés de les persones era més igualitària a principis de la dècada dels 90 (CEPAL, 2009).

19

Más recientemente, a la ecuación narcotráfico-política se ha añadido una tercera variable: el paramilitarismo. Este fenómeno, conocido con el nombre de parapolítica, ha monopolizado los debates nacionales a consecuencia de la connivencia entre una parte de la clase política colombiana con grupúsculos paramilitares (PNUD-IDEA, 2009). Las aspiraciones políticas de determinados candidatos se han hecho realidad gracias a la intimidación, la amenaza e, incluso, el asesinato de opositores y líderes de la sociedad civil por parte de los paramilitares. A cambio, los paramilitares han recibido desvíos de fondos públicos, contratos administrativos o aquiescencia para apropiarse de forma indebida de las tierras de las personas desplazadas, ya sea para ampliar sus cultivos ilícitos o para blanquear capital a través de la promoción de cultivos extensivos.

20

A pesar del buen comportamiento de la economía colombiana en los últimos tiempos, la pobreza y la desigualdad siguen siendo relevantes, independientemente de su evolución positiva reciente. Como media nacional, el 46,8% de la población se encuentra en situación de pobreza, y el 20,2%, en situación de pobreza extrema o indigencia. Al igual que sucede en el resto de países de la región, la pobreza es más acusada en las zonas rurales, donde los porcentajes suben, respectivamente, hasta el 50,5% y el 25,6%. En cualquier caso, las poblaciones indígena y afrocolombiana son las que presentan unos índices de necesidades básicas insatisfechas más graves.

21

Aunque se trata de un país de renta media, Colombia es uno de los países más desiguales de América Latina y del mundo. Los últimos datos disponibles (año 2005) ponen de relieve que el 20% de la población colombiana más pobre recibe solamente el 2,9% del ingreso nacional, mientras que el 20% de las personas más ricas recibe el 63,7%. Por si esto fuera poco, la distribución del ingreso de las personas era más igualitaria a principios de la década de 1990 (CEPAL, 2009).

22

Les tenses relacions de Colòmbia amb els seus veïns, Veneçuela i l'Equador, també poden constituir un obstacle addicional per al desenvolupament del país. Les desavinences sobre la manera d'abordar un conflicte amb implicacions regionals (refugiats, tràfic de drogues, violacions frontereres, etc.) no només han tensat les relacions diplomàtiques sinó que, a més, han tingut importants repercussions en el pla comercial.

2.2. Principals oportunitats del desenvolupament humà

23

El Govern colombià s'ha dotat d'un Pla Nacional de Desenvolupament (PND) pel període 2006-2010 que s'ha denominat «Estado comunitario: desarrollo para todos». A part de mantenir la política de defensa i seguretat democràtica, el PND també pretén consolidar, al menys, dos objectius més. Per un costat, la confiança inversionista, el creixement econòmic i la millora de la competitivitat i; per l'altra, reduir la pobresa i promoure l'equitat mitjançant programes socials ambiciosos. Colòmbia formula plans nacionals de desenvolupament des de 1968 com a resultat de les reformes promogudes per la Comissió Econòmica per a l'Amèrica Llatina i el Carib (CEPAL) a la regió. Des de llavors, Colòmbia ha anat definint en espais de cinc anys les seves prioritats de desenvolupament.

24

A més, aquest país andí també compta amb un document de planificació a llarg termini: la «Visión Colombia II Centenario», conegut també com a «Visión 2019». En aquest full de ruta es presenten una sèrie d'estratègies i polítiques públiques sectorials que incideixen sobre un ampli ventall de matèries com, per exemple, el creixement econòmic, la infraestructura física, la reforma de l'Estat, el capital humà i el desenvolupament social i territorial, entre d'altres.

22

Las tenses relaciones de Colombia con sus vecinos, Venezuela y Ecuador, también pueden constituir un obstáculo adicional para el desarrollo del país. Las desavenencias en lo referente a la forma de abordar un conflicto con implicaciones regionales (refugiados, tráfico de drogas, violaciones fronterizas, etc.) no solamente han tensado las relaciones diplomáticas sino que, además, han tenido repercusiones importantes en el plano comercial.

2.2. Principales oportunidades del desarrollo humano

23

El Gobierno colombiano se ha dotado de un Plan Nacional de Desarrollo (PND) para el período 2006-2010 que se ha denominado «Estado comunitario: desarrollo para todos». Aparte de mantener la política de defensa y seguridad democrática, el PND también pretende consolidar, al menos, dos objetivos más: por un lado, la confianza inversionista, el crecimiento económico y la mejora de la competitividad; por el otro, reducir la pobreza y promover la equidad mediante programas sociales ambiciosos. Colombia formula planes nacionales de desarrollo desde 1968 como resultado de las reformas promovidas por la Comisión Económica para América Latina y el Caribe (CEPAL) en la región. Desde entonces, Colombia ha ido definiendo sus prioridades de desarrollo en espacios de cinco años.

24

Además, este país andino también cuenta con un documento de planificación a largo plazo: la «Visión Colombia II centenario», también conocido como «Visión 2019». En esta hoja de ruta se presentan una serie de estrategias y políticas públicas sectoriales que inciden en un amplio abanico de materias, por ejemplo, el crecimiento económico, la infraestructura física, la reforma del Estado, el capital humano y el desarrollo social y territorial, entre otras.

25

Més enllà dels resultats pràctics, és destacable que des del propi país s'hagi fet l'esforç per identificar els reptes i les oportunitats per al desenvolupament així com els instruments i les polítiques públiques que s'han valorat com a més adequades en cada moment. En altres paraules, l'aprovació dels documents de planificació que s'acaben de citar posen de manifest el compromís i la responsabilitat del govern colombià per liderar el seu propi desenvolupament.

26

Colòmbia també ha atret l'atenció de la comunitat internacional perquè molts dels seus problemes interns formen part d'algunes de les principals prioritats de l'agenda global de desenvolupament (lluita contra el narcotràfic, violacions dels DH i del DIH, deteriorament del medi ambient, blanqueig de diners, etc.). El Govern i la societat colombiana són conscients que aquests desafiaments no es poden afrontar de forma aïllada sinó que ha d'implicar a molts més actors i països.

27

Tot i que el país es troba immers en un conflicte armat, les institucions democràtiques han tingut un funcionament relativament estable. En especial, convé destacar el paper de la Corte Constitucional que no només ha contingut els intents d'ingerència política, sinó que, a més, ha exercit plenament les seves funcions de garant de les regles del joc democràtiques i dels drets fonamentals dels i les colombianes així com de fiscalització de les actuacions dels poders executiu i legislatiu.

25

Más allá de los resultados prácticos, es destacable que desde el propio país se haya realizado el esfuerzo de identificar los retos y las oportunidades para el desarrollo así como los instrumentos y las políticas públicas que se han valorado como más adecuadas en cada momento. En otras palabras, la aprobación de los documentos de planificación que se acaban de citar pone de manifiesto el compromiso y la responsabilidad del Gobierno colombiano para liderar su propio desarrollo.

26

Colombia también ha atraído la atención de la comunidad internacional porque muchos de sus problemas internos forman parte de algunas de las principales prioridades de la agenda global de desarrollo (lucha contra el narcotráfico, violaciones de los DDHH y el DIH, deterioro del medio ambiente, blanqueo de dinero, etc.). El Gobierno y la sociedad colombiana son conscientes de que estos desafíos no se pueden afrontar de forma aislada, sino que tienen que implicar a muchos más actores y países.

27

Aunque el país se encuentra inmerso en un conflicto armado, las instituciones democráticas han tenido un funcionamiento relativamente estable. En especial, conviene destacar el papel de la Corte Constitucional, que no sólo ha contenido los intentos de injerencia política, sino que, además, ha ejercido plenamente sus funciones de garante de las reglas del juego democráticas y de los derechos fundamentales de la población colombiana, así como de fiscalización de las actuaciones de los poderes ejecutivo y legislativo.

28

En aquest context, Colòmbia és destinatària d'un volum important de recursos provinents de l'exterior. En termes absoluts, Colòmbia és el primer receptor d'Ajut Oficial al Desenvolupament (AOD) d'Amèrica Llatina. Segons les últimes dades disponibles, el 2008 Colòmbia va rebre 972 milions de dòlars seguit de Nicaragua que en va rebre 741. No obstant això, la dependència colombiana d'AOD no és tan significativa com a Nicaragua. L'AOD que rep Colòmbia només representa el 0,4% del seu PIB, mentre que a Nicaragua el percentatge se situa en el 11,5% (CAD, 2009).

29

En qualsevol cas, els Estats Units és amb diferència el principal donant ja que va aportar, com a promig entre el 2007 i el 2008, el 62,3% del total de l'AOD, mentre que la Comissió Europea i Espanya van aportar el 17,5%. Tot i aquesta concentració, la presència d'altres cooperacions, tant bilaterals com multilaterals, no és gens menyspreable així com el nombre d'organitzacions de la societat civil que executen projectes i programes. Quant a les estratègies, els Estats Units han concentrat gran part del seu ajut en el Pla Colòmbia que s'ha orientat, fonamentalment, a la reducció del tràfic d'estupefaents, la lluita contra el terrorisme, la violència i el crim organitzat així com la reactivació econòmica i social i l'enfortiment de les institucions democràtiques. Europa, per la seva part, ha enfocat majoritàriament la seva cooperació cap a la consolidació de les bases per assolir una pau negociada entre els actors del conflicte.

30

Colòmbia també ha mostrat el seu interès per l'aprofundiment de l'agenda de l'eficàcia de l'ajut. Precisament, Colòmbia lidera la incorporació de l'agenda dels països socis en aquest debat. En el sí de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic/Comitè d'Ajut al Desenvolupament (OCDE/DAC), Colòmbia encapçala un equip de treball que aborda els temes relacionats amb la cooperació sud-sud i el 2010 ha estat la seu de la reunió d'Alt Nivell de Mig Termini, preparatòria al IV Fòrum d'Alt Nivell sobre Eficàcia de l'Ajut que tindrà lloc a Corea el 2011. En aquesta reunió de 2010 s'ha debatut no només els temes de cooperació Sud-Sud sinó també el desenvolupament de capacitats i les aliances públic-privades.

28

En este contexto, Colombia es destinataria de un volumen importante de recursos procedentes del exterior. En términos absolutos, Colombia es el primer receptor de Ayuda Oficial al Desarrollo (AOD) de América Latina. Según los últimos datos disponibles, en 2008 Colombia recibió 972 millones de dólares, seguida por Nicaragua, que recibió 741. No obstante, la dependencia colombiana de la AOD no es tan significativa como en Nicaragua. La AOD que recibe Colombia sólo representa el 0,4% de su PIB, mientras que en Nicaragua el porcentaje se sitúa en el 11,5% (CAD, 2009).

29

En cualquier caso, Estados Unidos es, con diferencia, el donante principal, ya que aportó como promedio entre 2007 y 2008, el 62,3% del total de la AOD, mientras que la Comisión Europea y España aportaron el 17,5%. A pesar de esta concentración, la presencia de otras cooperaciones, tanto bilaterales como multilaterales, no es nada desdeniable, ni tampoco lo es la cantidad de organizaciones de la sociedad civil que ejecutan proyectos y programas. En cuanto a las estrategias, Estados Unidos ha concentrado gran parte de su ayuda en el Plan Colombia, que está orientado, fundamentalmente, a la reducción del tráfico de estupefacientes, a la lucha contra el terrorismo, la violencia y el crimen organizado, así como a la reactivación económica y social y al fortalecimiento de las instituciones democráticas. Europa, por su parte, ha enfocado su cooperación, mayoritariamente, a la consolidación de las bases para alcanzar una paz negociada entre los actores del conflicto.

30

Colombia también ha mostrado su interés por profundizar en la agenda de la eficacia de la ayuda. Precisamente, Colombia lidera la incorporación de la agenda de los países socios en este debate. En el sí de la Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económico / Comité de Ayuda al Desarrollo (OCDE/CAD), Colombia encabeza un equipo de trabajo que aborda los temas relacionados con la cooperación Sur-Sur y en 2010 ha sido la sede de la reunión de alto nivel de medio plazo, preparatoria para el IV Fòrum de Alto Nivel sobre Eficacia de la Ayuda, que tendrá lugar en Corea en 2011. En esta reunión de 2010 no se han debatido únicamente los temas de cooperación Sur-Sur, sino también el desarrollo de capacidades y las alianzas público-privadas.

31

Quant a les capacitats institucionals, a mitjan de 2005 es crea la Agencia Presidencial para la Acción Social y la Cooperación Internacional (Acción Social). A través d'aquest organisme s'ha volgut donar una major integració de la cooperació internacional amb les prioritats de desenvolupament del Govern. Un dels avenços més importants és que Acción Social reconeix la contribució positiva, entre altres, de les cooperacions descentralitzades fins al punt de crear una Subdirección de Nuevas Fuentes de Cooperación Internacional. Així mateix, també és positiu que alguns municipis i departaments s'hagin dotat d'agències o oficines creades ad-hoc per tal de coordinar els recursos i iniciatives de cooperació que reben –aquest és el cas de l'oficina del departament de Nariño o de la municipalitat de Pasto.

32

De fet, la multiplicitat d'actors de cooperació al desenvolupament i el flux creixent de recursos al país ha afavorit l'aprovació per part del Govern colombià de la «Estrategia de Cooperación Internacional 2007-2010». Prenent com a punt de partida l'actual PND, aquesta agenda de cooperació pretén identificar les línies fonamentals que haurien d'orientar la cooperació internacional. Amb això es busca millorar la coordinació, alineació i harmonització de la cooperació internacional al país.

33

Entre els mecanismes de coordinació de donants convé destacar les següents experiències. Per una banda, el conegut com a procés Londres-Cartagena-Bogotà que ha permès l'establiment des de 2003 d'un mecanisme informal i permanent d'interlocució i diàleg entre el Govern colombià, la societat civil i les diferents representacions diplomàtiques que formen part del grup dels 24 (G-24).

34

Per l'altra, la comunitat internacional està realitzant esforços per avançar cap a una cooperació més coordinada i amb un major impacte i en matèria de pau, per exemple, planteja una estratègia integral d'enfortiment de capacitats nacionals i locals per a la construcció de la pau dissenyada de forma conjunta entre les institucions públiques, Nacions Unides (NU) i amb consultes a les organitzacions socials i de víctimes. Aquesta estratègia es subdivideix en dos programes: el Programa Promoció de la Convivència i el Programa de Fortalecimiento de la Justicia. Per cadascun d'ells, s'han dissenyat estratègies a llarg termini en les que els donants es poden incorporar amb projectes i/o aportar recursos a través de nous instruments com els fons cistella. Paral·lelament, han sorgit iniciatives internacionals, com l'Oficina Internacional de Drets Humans-Acció Colòmbia (OIDHACO), que busquen incidir a diferents nivells per promoure la democràcia, el respecte pels DH i l'Estat de dret a Colòmbia.

31

Por lo que respecta a las capacidades institucionales, a mediados de 2005 se creó la Agencia Presidencial para la Acción Social y la Cooperación Internacional (Acción Social). A través de este organismo se ha querido dar una mayor integración de la cooperación internacional con las prioridades de desarrollo del Gobierno. Uno de los avances más importantes es que Acción Social reconoce la contribución positiva de, entre otras, las cooperaciones descentralizadas, hasta el punto de que se ha creado la Subdirección de Nuevas Fuentes de Cooperación Internacional. Es asimismo positivo que algunos municipios y departamentos se hayan dotado de agencias u oficinas creadas ad hoc para coordinar los recursos e iniciativas de cooperación que reciben; es el caso de la oficina del departamento de Nariño o de la municipalidad de Pasto.

32

De hecho, la multiplicitad de actores de cooperación al desarrollo y el flujo creciente de recursos en el país han favorecido la aprobación por parte del Gobierno colombiano de la Estrategia de cooperación internacional 2007-2010. Tomando como punto de partida el PND actual, esta agenda de cooperación pretende identificar las líneas fundamentales que deberían orientar la cooperación internacional. Con esto se busca mejorar la coordinación, alineación y armonización de la cooperación internacional en el país.

33

Entre los mecanismos de coordinación de donantes conviene destacar las experiencias que se citan a continuación. Por un lado, el conocido como Proceso Londres-Cartagena-Bogotá, que ha permitido el establecimiento desde 2003 de un mecanismo informal y permanente de interlocución y diálogo entre el Gobierno colombiano, la sociedad civil y las diferentes representaciones diplomáticas que forman parte del grupo de los 24 (G24).

34

Por el otro, la comunidad internacional está realizando esfuerzos para avanzar hacia una cooperación más coordinada y con un mayor impacto, y en materia de paz, por ejemplo, plantea una estrategia integral de refuerzo de capacidades nacionales y locales para la construcción de la paz diseñada conjuntamente por las instituciones públicas y las Naciones Unidas (NNUU) y con consultas a las organizaciones sociales y de víctimas. Esta estrategia se subdivide en dos programas: el Programa promoción de la convivencia y el Programa de fortalecimiento de la justicia. Para cada uno de ellos se han diseñado estrategias a largo plazo a las que los donantes se pueden incorporar con proyectos y/o aportar recursos a través de nuevos instrumentos como los fondos cesta. Paralelamente, han surgido iniciativas internacionales, como la Oficina Internacional de Derechos Humanos - Acción Colombia (OIDHACO), que quieren incidir en distintos niveles para promover la democracia, el respeto de los DDHH y el Estado de derecho en Colombia.

35

Però les oportunitats de desenvolupament no provenen, només, de l'exterior o de les capacitats del Govern. Colòmbia es caracteritza, sobretot a partir dels anys 90, per una societat civil dinàmica i molt compromesa amb la defensa i el respecte dels DH i el DIH, la resolució pacífica del conflicte, la construcció de la pau i la defensa dels col·lectius socials més desfavorits i, en especial, les dones i les persones desplaçades, indígenes i afrocolombianes. Aquest mosaic d'organitzacions de base és un actiu important quant a la fiscalització de l'activitat del Govern i de la resta d'institucions públiques i un signe inequívoc de salut participativa i democràtica. De fet, en els últims temps aquests col·lectius han augmentat les seves accions en contra del conflicte i han demostrat la seva capacitat per fer propostes en la línia de construir iniciatives per a la pau, especialment de caràcter local i departamental.

36

Entre aquestes iniciatives es poden destacar, per exemple, el Mandato por la Paz de 1997 a través del qual diferents organitzacions van buscar la mobilització dels colombians i colombianes a favor del respecte i garantia dels DH i el DIH i per instar als actors armats a posar fi als enfrontaments i obrir espais de construcció d'una pau duradora, o les endegades pel moviment feminista i pacifista. Aquest darrer moviment, no només treballa per la resolució negociada del conflicte armat a Colòmbia sinó també per visibilitzar els efectes que aquest conflicte projecta sobre la vida de les dones. El moviment indígena també ha liderat varies experiències de defensa de la no-violència alhora que han denunciat les seves situació de vulnerabilitat davant dels actors armats.

37

Convé ressaltar que aquestes organitzacions d'abast local i nacional s'associen a xarxes transnacionals que han assolit gran importància i que han començat a canviar les dinàmiques de relació amb els estats. Alguns exemples són les organitzacions indígenes regionals com la Coordinadora Andina d'Organitzacions Indígenes (CAOI) o la Coordinadora de les Organitzacions Indígenes de la Conca Amazònica (COICA) així com moviments de dones o de DH.

35

Pero las oportunidades de desarrollo no proceden únicamente del exterior o de las capacidades del Gobierno. Colombia se caracteriza, sobre todo a partir de la década de 1990, por tener una sociedad civil dinámica y muy comprometida con la defensa y el respeto de los DDHH y el DIH, la resolución pacífica del conflicto, la construcción de la paz y la defensa de los colectivos sociales más desfavorecidos, en especial, las mujeres y las personas desplazadas, indígenas y afrocolombianas. Este mosaico de organizaciones de base es un activo importante en lo referente a la fiscalización de la actividad del Gobierno y del resto de instituciones públicas, así como un signo inequívoco de la salud participativa y democrática. De hecho, en los últimos tiempos estos colectivos han aumentado sus acciones en contra del conflicto y han demostrado su capacidad para realizar propuestas en la línea de construir iniciativas para la paz, especialmente de carácter local y departamental.

36

Entre estas iniciativas se pueden destacar, por ejemplo, el Mandato por la paz de 1997, a través del cual varias organizaciones buscaron la movilización de la ciudadanía colombiana a favor del respeto y la garantía de los DDHH y el DIH y para instar a los actores armados a poner fin a los enfrentamientos y abrir espacios de construcción de una paz duradera, o las emprendidas por el movimiento feminista y pacifista. Este último movimiento no sólo trabaja para la resolución negociada del conflicto armado en Colombia sino también para hacer visibles los efectos que dicho conflicto provoca en la vida de las mujeres. El movimiento indígena también ha liderado varias experiencias de defensa de la no violencia denunciando a la vez su situación de vulnerabilidad ante los actores armados.

37

Conviene destacar que estas organizaciones de ámbito local y nacional se asocian a redes transnacionales que han adquirido una gran importancia y que han empezado a cambiar las dinámicas de relación con los estados. Algunos ejemplos son las organizaciones indígenas regionales, como la Coordinadora Andina de Organizaciones Indígenas (CAOI) o la Coordinadora de las Organizaciones Indígenas de la Cuenca Amazónica (COICA), así como los movimientos de mujeres o DDHH.

L'estratègia de cooperació al desenvolupament de la Generalitat a Colòmbia

La estrategia de cooperación al desarrollo de la Generalitat en Colombia

3.1. Missió, valors i principis de la cooperació catalana

38

D'acord amb el PD, la missió de la cooperació catalana és la promoció del desenvolupament humà sostenible, l'eradicació de la pobresa i la lluita contra les desigualtats. Per desenvolupament humà sostenible s'entén la millora de les capacitats de les persones a partir d'un enfocament integral, això és, atenent les dimensions política, social, econòmica i cultural. Com s'observa, la lluita contra la pobresa no es redueix a la satisfacció de les necessitats bàsiques o materials o a la superació dels dèficits en la distribució de la renda, sinó també a l'ampliació de drets, oportunitats i capacitats dels grups poblacionals més desfavorits i en risc d'exclusió. És per aquest motiu que el PD creu necessari combatre les múltiples causes que es troben darrera la generació de desigualtats.

39

A més de la Llei de cooperació i del PD es desprenen una sèrie de valors que han de guiar les diferents actuacions en matèria de cooperació al desenvolupament. Aquests valors giren al voltant de la promoció i defensa dels DH, de les llibertats fonamentals i dels drets col·lectius, del foment de la pau, la justícia, la igualtat i l'equitat així com el reconeixement de la importància dels drets econòmics i sociolaborals.

3.1. Misión, valores y principios de la cooperación catalana

38

De acuerdo con el PD, la misión de la cooperación catalana es la promoción del desarrollo humano sostenible, la erradicación de la pobreza y la lucha contra las desigualdades. Por desarrollo humano sostenible se entiende la mejora de las capacidades de las personas a partir de un enfoque integral, es decir, teniendo en cuenta las dimensiones política, social, económica y cultural. Como se observa, la lucha contra la pobreza no se reduce a la satisfacción de las necesidades básicas o materiales o a la superación de los déficits en la distribución de la renta, sino que también comprende la ampliación de derechos, oportunidades y capacidades de los grupos de población más desfavorecidos y en riesgo de exclusión. Es por este motivo que el PD cree necesario combatir las múltiples causas que se encuentran detrás de la generación de desigualdades.

39

Además, de la Ley de cooperación y el PD se desprenden una serie de valores que deben guiar las distintas actuaciones en materia de cooperación al desarrollo. Estos valores giran en torno a la promoción y la defensa de los DDHH, las libertades fundamentales y los derechos colectivos, el fomento de la paz, la justicia, la igualdad y la equidad, así como el reconocimiento de la importancia de los derechos económicos y sociolaborales.

40

És, doncs, una condició indispensable que l'estratègia de cooperació al desenvolupament de la Generalitat a Colòmbia s'impregni d'aquestes prescripcions normatives. No obstant això, per aterrar aquesta missió i valors de la cooperació catalana a la realitat i a l'especificitat de Colòmbia, l'Estratègia es dota de quatre grans principis rectors, a saber: la inclusió, el diàleg i la concertació, la cohesió social i, per últim, la coherència de polítiques.

41

Degut a les pautes de discriminació estructurals de Colòmbia, l'Estratègia contribuirà a la inclusió de tots els sectors de la societat i enfortirà no només les capacitats dels grups tradicionalment exclosos (dones, persones camperoles i població indígena i afrocolombiana), sinó també les de les víctimes del conflicte social i armat. Es proposa, doncs, l'adopció d'un enfocament diferencial que doni resposta a les necessitats d'aquests col·lectius i consideri el conjunt de factors que generen pautes d'exclusió, incloent-hi les desigualtats entre les zones urbanes i rurals.

42

Molt lligat amb el punt anterior, les accions que es deriven de l'Estratègia han d'orientar-se a la promoció de la cohesió social. Per contribuir a aquest objectiu, la importància de l'acció pública i de les polítiques públiques esdevé cabdal. L'Estratègia ha de fomentar la reducció de les desigualtats i promoure la inclusió social a través de polítiques públiques participatives i generadores de benestar que prevegin, per exemple, el treball conjunt i coordinat entre els diferents actors de la societat colombiana.

40

Es, pues, una condición indispensable que la estrategia de cooperación al desarrollo de la Generalitat en Colombia se impregne de estas prescripciones normativas. No obstante, para bajar esta misión y estos valores de la cooperación catalana a la realidad y a la especificidad de Colombia, la Estrategia cuenta con cuatro grandes principios rectores, a saber: la inclusión, el diálogo y la concertación, la cohesión social y, por último, la coherencia de políticas.

41

Debido a las pautas de discriminación estructurales de Colombia, la Estrategia contribuirá a la inclusión de todos los sectores de la sociedad y fortalecerá no sólo las capacidades de los grupos tradicionalmente excluidos (mujeres, población campesina, indígena y afrocolombiana), sino también las de las víctimas del conflicto social y armado. Se propone, pues, adoptar un enfoque diferencial que dé respuesta a las necesidades de estos colectivos y considere el conjunto de factores que generan pautas de exclusión, incluidas las desigualdades entre las zonas urbanas y rurales.

42

Sin apartarse del punto anterior, las acciones que se deriven de la Estrategia deben orientarse a la promoción de la cohesión social. Para contribuir a este objetivo, la importancia de la acción pública y de las políticas públicas es fundamental. La Estrategia debe fomentar la reducción de las desigualdades y promover la inclusión social a través de políticas públicas participativas y generadoras de bienestar que prevean, por ejemplo, el trabajo conjunto y coordinado entre los distintos actores de la sociedad colombiana.

43

En el marc d'un conflicte intern armat com el colombià, és necessari contemplar actuacions encaminades a promoure el consens social i polític. En aquest sentit, l'Estratègia vol contribuir a la promoció, acompanyament i facilitació d'espais de diàleg i concertació entre les institucions públiques i la societat civil. L'objectiu final és l'assoliment d'acords i pactes justos socialment i equitius territorialment.

44

Finalment, l'Estratègia ha de vetllar per a què el conjunt de polítiques de la Generalitat amb un impacte potencial en els processos de desenvolupament a Colòmbia siguin coherents amb els objectius de la política de cooperació catalana. L'objectiu és que les actuacions del conjunt de l'administració de la Generalitat i dels ens locals no entrin amb contradicció amb els objectius d'aquesta EPP. Així mateix, es promourà la responsabilitat social corporativa de les empreses catalanes que tenen presència a Colòmbia.

45

En coherència amb el PD, l'EPP Colòmbia incorpora en totes les seves actuacions els tres objectius transversals de la cooperació catalana, en concret l'equitat entre les dones i els homes, la governança democràtica, els DH i l'enfortiment del teixit social i la sostenibilitat del desenvolupament. Així mateix, aquesta EPP assumeix els principis de la Declaració de París i, especialment, el Programa d'Acció d'Accra. L'EPP assumeix com a propis els principis d'alineació, apropiació democràtica i d'harmonització així com la gestió per resultats i la responsabilitat compartida.

43

En el marco de un conflicto interno armado como el colombiano, es necesario contemplar actuaciones orientadas a promover el consenso social y político. En este sentido, la Estrategia quiere contribuir a la promoción, el acompañamiento y la facilitación de espacios de diálogo y concertación entre las instituciones públicas y la sociedad civil. El objetivo final es alcanzar acuerdos y pactos justos socialmente y equitativos territorialmente.

44

Finalmente, la Estrategia debe velar para que el conjunto de políticas de la Generalitat con impacto potencial en los procesos de desarrollo en Colombia sea coherente con los objetivos de la política de cooperación catalana. El objetivo es que las actuaciones del conjunto de la administración de la Generalitat y de los entes locales no entren en contradicción con los objetivos de esta EPP. Asimismo, se promoverá la responsabilidad social corporativa de las empresas catalanas que tienen presencia en Colombia.

45

En coherencia con el PD, la EPP Colombia incorpora en todas sus actuaciones los objetivos transversales de la cooperación catalana, en concreto, la equidad entre mujeres y hombres, la gobernanza democrática, los DDHH y el fortalecimiento del tejido social y la sostenibilidad del desarrollo. Asimismo, esta EPP asume los principios de la Declaración de París y, especialmente, el Programa de acción de Accra. La EPP asume como propios los principios de alineación, apropiación democrática y armonización, así como la gestión por resultados y la responsabilidad compartida.

3.2. Objectius estratègics de la cooperació catalana a Colòmbia

46

Per definir els objectius estratègics de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a Colòmbia s'han tingut en compte fonamentalment els següents dos criteris. Per una banda, la identificació dels principals reptes i oportunitats de desenvolupament pel període 2010-2014 i, per l'altra, l'anàlisi de les capacitats instal·lades i potencials dels actors de la cooperació catalana que tenen presència a Colòmbia. Per determinar l'abast d'aquest dos criteris s'han realitzat entrevistes i focus group —tant a Barcelona com a Bogotà, Medellín i Cali— així com un anàlisi quantitatiu sobre el pes de cadascun dels sectors i de les modalitats de cooperació que s'han promogut des de Catalunya.

3.2.1. Capacitats de la cooperació catalana

47

La cooperació catalana ha mostrat històricament el seu compromís amb Colòmbia i, en especial, amb la solució definitiva del conflicte armat. No és estrany, doncs, que Colòmbia sigui un dels 11 països prioritaris de la cooperació catalana segons el PD i que s'hagi convertit, ja des del 2004, en un dels cinc primers receptors de l'AOD del Govern de la Generalitat. Pel que fa a la línia estratègica de desenvolupament, el volum de recursos aportats per l'ACCD s'ha situat entre el 85 i el 90% en els anys 2007 i 2008, mentre que el percentatge restant s'atribueix als diferents departaments de la Generalitat.

3.2. Objetivos estratégicos de la cooperación catalana en Colombia

46

Para definir los objetivos estratégicos de la cooperación al desarrollo de la Generalitat de Catalunya en Colombia se han tenido en cuenta, principalmente, los dos criterios siguientes: por un lado, la identificación de los retos y oportunidades de desarrollo principales para el período 2010-2014 y, por el otro, el análisis de las capacidades instaladas y potenciales de los actores de la cooperación catalana que tienen presencia en Colombia. Para determinar el alcance de estos dos criterios se han realizado entrevistas y discusiones de grupo —tanto en Barcelona como en Bogotá, Medellín y Cali— así como un análisis cuantitativo sobre el peso de cada uno de los sectores y las modalidades de cooperación que se han promovido desde Cataluña.

3.2.1. Capacidades de la cooperación catalana

47

La cooperación catalana ha mostrado históricamente su compromiso con Colombia y, en especial, con la solución definitiva del conflicto armado. No es extraño, pues, que Colombia sea uno de los 11 países prioritarios de la cooperación catalana según el PD y que se haya convertido, ya desde 2004, en uno de los cinco primeros receptores de la AOD del Gobierno de la Generalitat. Por lo que respecta a la línea estratégica de desarrollo, el volumen de los recursos aportados por la ACCD se ha situado entre el 85% y el 90% en los años 2007 y 2008, mientras que el porcentaje restante se atribuye a los distintos departamentos de la Generalitat.

48

Convé posar de relleu que l'AOD catalana a Colòmbia s'ha canalitzat, fonamentalment, a través d'organitzacions de la societat civil i de l'administració pública. El 54% de l'AOD del període 2007 i 2008 s'ha gestionat a través d'ONG, mentre que el 21% s'ha fet via cooperació directa per part de l'ACCD i els diferents departaments de la Generalitat. A més distància se situa l'AOD canalitzada a través d'organismes multilaterals amb un 14%. En consonància, la principal modalitat d'actuació a Colòmbia en funció de l'AOD ha estat, per ordre d'importància, la bilateral a iniciativa d'altres actors (69%), seguit de la bilateral d'iniciativa directa (17%) i, per últim, la multilateral (14%).

49

Quant als àmbits d'especialització sectorial, la cooperació catalana s'ha caracteritzat per concentrar els seus esforços en dos grans objectius estratègics que són, per un costat, els DH, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social i, per l'altra, la construcció de la pau. Prenent com a referència el mateix període 2007-2008, el primer objectiu representava el 40% del total de l'AOD, mentre que el segon objectiu el 28%. En altres paraules, aquests dos objectius estratègics expliquen 3/5 parts del total de l'AOD que s'ha destinat a Colòmbia en aquells dos exercicis.

48

Conviene poner de relieve que la AOD catalana en Colombia se ha canalizado, fundamentalmente, a través de organizaciones de la sociedad civil y de la administración pública. El 54% de la AOD del período 2007-2008 se ha gestionado a través de ONG, mientras que el 21% se ha gestionado a través de cooperación directa por parte de la ACCD y los distintos departamentos de la Generalitat. A más distancia se sitúa la AOD canalizada a través de organismos multilaterales, con un 14%. En consonancia con esto, la principal modalidad de actuación en Colombia en función de la AOD ha sido, por orden de importancia, la bilateral a iniciativa de otros actores (69%), seguida de la bilateral de iniciativa directa (17%) y, por último, la multilateral (14%).

49

En cuanto a los ámbitos de especialización sectorial, la cooperación catalana se ha caracterizado por concentrar sus esfuerzos en dos grandes objetivos estratégicos, que son, por un lado, los DDHH, la gobernanza democrática y el fortalecimiento del tejido social y, por el otro, la construcción de la paz. Tomando como referencia el mismo período 2007-2008, el primer objetivo representaba el 40% del total de la AOD, mientras que el segundo objetivo representaba el 28%. En otras palabras, estos dos objetivos estratégicos explican tres quintas partes del total de la AOD que se destinó a Colombia en aquellos dos ejercicios.

50

L'apoderament de les dones, com a prioritats sectorial dins de la línia estratègica de desenvolupament, no ha concentrat uns percentatges tan elevats com els dos àmbits sectorials anteriors. No obstant això, convé destacar la importància de les actuacions orientades a la prevenció i l'eradicació de la violència física, sexual, psicològica i social contra les dones. Del total de recursos destinats a aquest tipus d'actuacions en tots els països prioritaris, un 40,26% es destinen a Colòmbia. Així mateix, quant a la promoció de l'equitat entre les dones i els homes, cal assenyalar que les accions de la cooperació a Colòmbia han destacat per estar més orientades a aquest objectiu que la mitjana de les accions d'altres països prioritaris (el 31,3% de l'AOD que va rebre Colòmbia el 2008 respon a projectes i programes que promouen l'equitat entre dones i homes de manera principal o significativa, segons el marcadore del CAD).

51

Pel que fa a la construcció de pau, la cooperació catalana ha apostat per iniciatives tendents a enfortir i millorar les capacitats dels socis colombians per a la transformació pacífica del conflicte i per afavorir el procés de veritat, justícia i reparació acompanyant a les víctimes, les organitzacions i els moviments de pau així com les iniciatives locals (institucionals i socials) de recuperació de la memòria històrica.

52

En relació amb els DH, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social s'ha donat suport institucional a governs departamentals i locals en el disseny i desenvolupament de polítiques públiques de participació social i d'inclusió i a organismes de control i de garantia dels DH. Des d'una perspectiva de la societat civil —i, fonamentalment, a través de les ONG catalanes— s'ha donat suport a organitzacions de DH, dones, víctimes i comunitats afrocolombianes i indígenes. A la vegada, aquests esforços s'han acompanyat d'un suport a campanyes de sensibilització i denúncia sobre la situació dels DH al país i d'iniciatives d'anàlisi i diagnòstic de les causes i les solucions del conflicte.

50

El empoderamiento de las mujeres, como prioridad sectorial dentro de la línea estratégica de desarrollo, no ha concentrado unos porcentajes tan elevados como los dos ámbitos sectoriales anteriores. No obstante, conviene destacar la importancia de las actuaciones orientadas a la prevención y la erradicación de la violencia física, sexual, psicológica y social contra las mujeres. Del total de recursos destinados a este tipo de actuaciones en todos los países prioritarios, un 40,26% se destina a Colombia. Asimismo, en cuanto a la promoción de la equidad entre las mujeres y los hombres, cabe señalar que las acciones de la cooperación en Colombia han destacado por estar más orientadas a este objetivo que la media de las acciones de otros países prioritarios (el 31,3% de la AOD que recibió Colombia en 2008 respondía a proyectos y programas de promoción de la equidad entre mujeres y hombres de forma principal o significativa, según el marcador del CAD).

51

Por lo que respecta a la construcción de la paz, la cooperación catalana ha apostado por iniciativas que tienden a fortalecer y mejorar las capacidades de los socios colombianos para la transformación pacífica del conflicto y favorecer el proceso de verdad, justicia y reparación acompañando a las víctimas, las organizaciones y los movimientos de paz, así como a las iniciativas locales (institucionales y sociales) de recuperación de la memoria histórica.

52

En relación con los DDHH, la gobernanza democrática y el fortalecimiento del tejido social, se ha dado apoyo institucional a gobiernos departamentales y locales en el diseño y desarrollo de políticas públicas de participación social e inclusión y a organismos de control y garantía de los DDHH. Desde la perspectiva de la sociedad civil, y fundamentalmente a través de las ONG catalanas, se ha dado apoyo a organizaciones de DDHH, mujeres, víctimas y comunidades afrocolombianas e indígenas. A la vez, estos esfuerzos se han visto acompañados de un apoyo a campañas de sensibilización y denuncia sobre la situación de los DDHH en el país y de iniciativas de análisis y diagnóstico de las causas y soluciones del conflicto.

53

Per últim, en relació amb l'apoderament de les dones s'ha destinat esforços per donar suport a les capacitats del moviment feminista colombià, especialment pel que fa a la seva contribució a la solució negociada i pacífica del conflicte.

54

En el marc de l'aposta pel nou multilateralisme, la cooperació catalana ha mantingut també una relació estratègica i estable amb alguns actors clau del Sistema de Nacions Unides com l'Oficina de l'Alt Comissionat per als DH (OACNUDH) o el Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) amb el qual s'ha col·laborat en l'elaboració dels Informes de Desenvolupament Humà de Bogotá i del Valle del Cauca així com l'Escola Virtual de Desenvolupament Humà del PNUD i el Fons de desenvolupament de les Nacions Unides per a la dona (UNIFEM).

55

Convé ressaltar que la cooperació catalana ha desplegat els seus esforços a gairebé tot el territori colombià però més intensament a l'occident. En concret, els departaments de Bolívar, Bogotá D.C./Cundinamarca, Cauca, Valle del Cauca, Antioquia i Nariño, són els que més concentració d'AOD i número de projectes/programes han rebut en el període 2006-2008.

56

La cooperació catalana també ha avançat cap a un enfocament més integral a l'àmbit regional andí. En aquest sentit, s'ha donat suport a iniciatives orientades a l'ampliació de drets de la ciutadania i a l'enfortiment de mecanismes de diàleg i concertació entre l'Estat i la societat civil que han permès la participació plena en la presa de decisions i en les polítiques públiques de col·lectius tradicionalment exclosos —especialment dones, indígenes i afrocolombians. A la vegada, aquest aprofundiment democràtic també ha abraçat l'acompanyament a processos de descentralització i a l'enfortiment de governs locals i les seves estratègies de desenvolupament.

53

Por último, en relación con el empoderamiento de las mujeres, se han destinado esfuerzos a dar apoyo a las capacidades del movimiento feminista colombiano, especialmente en lo referente a su contribución a la solución negociada y pacífica del conflicto.

54

En el marco de la apuesta por el nuevo multilateralismo, la cooperación catalana ha mantenido también una relación estratégica y estable con algunos actores clave del Sistema de Naciones Unidas como la Oficina del Alto Comisionado para los Derechos Humanos (OACNUDH) o el Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD), con el que se ha colaborado en la elaboración de los informes de desarrollo humano de Bogotá y de Valle del Cauca, así como la Escuela Virtual de Desarrollo Humano del PNUD y el Fondo de Desarrollo de las Naciones Unidas para la Mujer (UNIFEM).

55

Conviene destacar que la cooperación catalana ha desplegado sus esfuerzos en casi todo el territorio colombiano, pero más intensamente en la zona occidental. En concreto, los departamentos de Bolívar, Bogotá D. C. / Cundinamarca, Cauca, Valle del Cauca, Antioquia y Nariño son los que más concentración de AOD y número de proyectos/programas han recibido en el período 2006-2008.

56

La cooperación catalana también ha avanzado hacia un enfoque más integral en el ámbito regional andino. En este sentido, se ha dado apoyo a iniciativas orientadas a la ampliación de derechos de la ciudadanía y al refuerzo de mecanismos de diálogo y concertación entre el Estado y la sociedad civil que han permitido la participación plena en la toma de decisiones y en las políticas públicas de colectivos tradicionalmente excluidos (especialmente mujeres, indígenas y afrocolombianos). Al mismo tiempo, este fortalecimiento democrático también ha comprendido el acompañamiento a procesos de descentralización y al fortalecimiento de gobiernos locales y sus estrategias de desarrollo.

57

També s'han desplegat agendes de caràcter regional andí, sobretot en la lògica d'enfortiment de xarxes transnacionals que lluiten pels drets de les dones i la justícia de gènere o els drets individuals i col·lectius dels homes i dones indígenes, que inclouen els debats sobre el territori i els recursos naturals. L'escenari regional andí és interessant perquè permet potenciar la cooperació Sud-Sud i l'intercanvi d'experiències, per exemple, sobre polítiques d'igualtat o municipalisme, entre d'altres.

3.2.2. Proposta de prioritats sectorials i territorials

58

Seguint les recomanacions derivades dels consensos internacionals sobre l'eficàcia de l'ajut i concretades en el Codi de Conducta de la Unió Europea (UE), la cooperació catalana fa una proposta de concentració sectorial dels recursos adreçats a Colòmbia amb el doble objectiu de millorar l'impacte de la seva actuació i reduir els costos de coordinació amb la resta de donants i agents de desenvolupament del país soci.

59

A partir del creuament de la identificació de les necessitats de Colòmbia, de les demandes concretes dels diferents actors del país soci i de les capacitats instal·lades de la cooperació catalana, la Generalitat de Catalunya aposta per focalitzar la seva atenció en tres objectius prioritaris (OP): **OP1. Construcció de la pau; OP 2. DH, governança democràtica i enfortiment del teixit social i; OP 3. Apoderament de les dones.**

60

És important recalcar que cadascun d'aquests OP es troben recollits de manera expressa en la Estrategia de Cooperación Internacional 2007-2010 del Govern colombià i que resulten d'un ampli procés de consulta i diàleg tripartit en el qual hi ha participat, a part del Govern, la comunitat internacional i diversos actors representatius de la societat civil colombià. La millora en matèria de DH i DIH, la construcció de la pau i la promoció de la convivència a partir d'un enfocament integral que inclogui la reconciliació, el dret a la veritat, justícia i reparació, o la lluita contra la violència masclista, són línies d'actuació que ha identificat el Govern colombià com a prioritaris. En conseqüència, l'EPP Colòmbia s'alinea amb els esforços que està duent a terme el propi país.

57

También se han desplegado agendas de carácter regional andino, sobre todo en la lógica del fortalecimiento de redes transnacionales que luchan por los derechos de las mujeres y la justicia de género o los derechos individuales y colectivos de los hombres y las mujeres indígenas, que incluyen los debates sobre el territorio y los recursos naturales. El escenario regional andino es interesante porque permite potenciar la cooperación Sur-Sur y el intercambio de experiencias, por ejemplo, sobre políticas de igualdad o municipalismo, entre otras.

3.2.2. Propuesta de prioridades sectoriales y territoriales

58

Siguiendo las recomendaciones derivadas de los consensos internacionales sobre la eficacia de la ayuda y concretadas en el Código de Conducta de la Unión Europea (UE), la cooperación catalana hace una propuesta de concentración sectorial de los recursos destinados a Colombia con el doble objetivo de mejorar el impacto de su actuación y reducir los costes de coordinación con el resto de donantes y agentes de desarrollo del país socio.

59

A partir de la confluencia de la identificación de las necesidades de Colombia, las demandas concretas de los distintos actores del país socio y las capacidades instaladas de la cooperación catalana, la Generalitat de Catalunya apuesta por centrar su atención en tres objetivos prioritarios (OP): **OP 1. Construcción de la paz; OP 2. DDHH, gobernanza democrática y fortalecimiento del tejido social, y el OP 3. Empoderamiento de las mujeres.**

60

Es importante recalcar que cada uno de estos OP está recogido de forma expresa en la Estrategia de cooperación internacional 2007-2010 del Gobierno colombiano y que los tres resultan de un amplio proceso de consulta y diálogo tripartito en el que han participado, aparte del Gobierno, la comunidad internacional y diversos actores representativos de la sociedad civil colombiana. La mejora en materia de DDHH y DIH, la construcción de la paz y la promoción de la convivencia a partir de un enfoque integral que incluya la reconciliación, el derecho a la verdad, la justicia y la reparación, o la lucha contra la violencia machista son líneas de actuación que ha identificado el Gobierno colombiano como prioritarias. En consecuencia, la EPP Colombia se alinea con los esfuerzos que está realizando el propio país.

61

Per tal de complir amb les prioritats sectorials, es proposa garantir una assignació mínima de recursos. Per cada exercici del període comprés per aquesta Estratègia, i en la línia del què s'ha fet fins ara, es recomana concentrar com a mínim el 75% dels recursos destinats a Colòmbia en els tres sectors prioritaris (vegeu taula 1). Complementàriament i en coherència amb el PD, un mínim del 15% haurà d'anar adreçat a l'OE 2. Pel que fa a la resta de recursos, aquests s'hauran d'adreçar a altres objectius fixats en el PD.

62

Complementàriament, i en coherència amb els objectius transversals de la cooperació catalana, aquesta EPP opta per una estratègia dual en el tractament de la governança i els DH, l'equitat de gènere i la construcció de pau, a la que s'afegeix l'objectiu transversal de sostenibilitat. Així, el conjunt d'actuacions que s'emmarcaran en l'EPP Colòmbia hauran de contribuir a la promoció dels DH i la governança democràtica, la promoció de l'equitat entre les dones i els homes, la sostenibilitat i a la promoció de la pau. Tot i que el PD no estableix com a objectiu transversal la construcció de la pau, en el cas concret de Colòmbia, l'agenda de desenvolupament queda totalment condicionada per l'efecte del conflicte, i per tant, l'objectiu de construcció de pau adquireix també naturalesa d'objectiu transversal.

63

Aquest creuament és inevitable en el cas colombià ja que els diferents temes es troben fortament imbricats, cosa que impossibilita abordar-los per separat o de forma aïllada. Així, del creuament dels objectius transversals i els objectius sectorials, l'Estratègia avança una proposta concreta d'agenda sectorial (veure taula 2) que queda justificada més endavant fruit de l'anàlisi creuat de necessitats, oportunitats de desenvolupament i capacitats de la cooperació catalana.

64

De manera similar, tampoc seria realista abordar les agendes sectorials de la línia de desenvolupament sense tenir present les altres dues línies que marca el PD: la d'Acció Humanitària i la d'Educació i Capacitats. La primera és pertinent perquè Colòmbia es troba immersa en un context de conflicte armat intern i desplaçament intern i, la segona perquè contribuirà, per una banda, a sensibilitzar i mobilitzar a la ciutadania catalana i al Nord sobre la situació que es viu a Colòmbia mitjançant la recerca, l'intercanvi d'experiències i l'educació pel desenvolupament i, per l'altra, a fer incidència política des de Catalunya per tal de reforçar el treball en pro dels DH que es fa des del país soci.

61

Con el propósito de cumplir con las prioridades sectoriales, se propone garantizar una asignación mínima de recursos. En la línea de lo que se ha hecho hasta ahora, para cada ejercicio del período que abarca esta estrategia se recomienda concentrar como mínimo el 75% de los recursos destinados a Colombia en los tres sectores prioritarios (véase la tabla 1). Complementariamente, de acuerdo con el PD, un mínimo del 15% deberá destinarse al OE 2. Por lo que respecta al resto de recursos, éstos deberán destinarse a otros objetivos fijados por el PD.

62

Complementariamente, de acuerdo con los objetivos transversales de la cooperación catalana, esta EPP opta por una estrategia dual en el tratamiento de la gobernanza y los DDHH, la equidad de género y la construcción de paz, a lo que se añade el objetivo transversal de la sostenibilidad. Así, pues, el conjunto de actuaciones que se enmarcarán en la EPP Colombia deberán contribuir a la promoción de los DDHH y la gobernanza democrática, la promoción de la equidad entre mujeres y hombres, la sostenibilidad y la promoción de la paz. Aunque el PD no establece como objetivo transversal la construcción de la paz, en el caso concreto de Colombia, la agenda de desarrollo queda totalmente condicionada por el efecto del conflicto y, por tanto, el objetivo de construcción de paz adquiere también la naturaleza de objetivo transversal.

63

Esta confluencia es inevitable en el caso colombiano, ya que los distintos temas están fuertemente imbricados, lo que imposibilita abordarlos por separado o de forma aislada. Así, a partir del cruce de los objetivos transversales y los objetivos sectoriales, la Estrategia avanza una propuesta concreta de agenda sectorial (véase la tabla 2) que queda justificada más adelante por el análisis cruzado de necesidades, oportunidades de desarrollo y capacidades de la cooperación catalana.

64

De forma similar, tampoco sería realista abordar las agendas sectoriales de la línea de desarrollo sin tener presentes las otras dos líneas que marca el PD: la de Acción Humanitaria y la de Educación y Capacidades. La primera es pertinente porque Colombia se encuentra inmersa en un contexto de conflicto armado interno y desplazamiento interno, y la segunda, porque contribuirá, por un lado, a sensibilizar y movilizar a la ciudadanía catalana y al Norte sobre la situación que se vive en Colombia mediante la investigación, el intercambio de experiencias y la educación por el desarrollo y, por el otro, a incidir políticamente desde Cataluña para reforzar el trabajo en pro de los DDHH que se realiza en el país socio.

Taula 1. Distribució de recursos segons prioritat sectorial

	Proposta % Grau prioritizació	Línea de base % Generalitat 2008
OE1. Construcció de pau	75*	28,92
OE2. DH, governança i teixit social	75*	35,49
OE3. Apoderament de les dones	75*	2,01
Altres		33,58
Total	100	100

* D'acord amb el que preveu el PD i tenint en compte la línia de base, s'estableix com a objectiu assolir un percentatge mínim de recursos adreçats a l'OP 2 relatiu a l'apoderament de les dones del 15%.

Font: DGCDAAH

Taula 2. Creuament matricial de línies i objectius de la cooperació catalana

		Desenvolupament				
		DH/ GOV./ TEIX. SOC.	AP. DONES	CONST. PAU		
Acció Humanitària	DH/GOVERNANÇA/ TEIXIT SOCIAL	Promoció dels DH. Democràcia local i polítiques públiques inclusives.	Suport a organitzacions de dones i feministes i institucions públiques per a la prevenció i eradicació de la violència masclista.	Processos de memòria històrica, justícia i reparació.	Educació i capacitats	
	EQUITAT ENTRE LES DONES I ELS HOMES	Promoció Estat de dret i organitzacions de dones i feministes en l'exercici dels seus drets.	Eradicació de la violència masclista.	Suport a iniciatives d'organitzacions de dones i feministes en processos de transformació del conflicte.		
	CONSTRUCCIÓ DE PAU	Promoció de l'Estat de dret i organitzacions de víctimes del conflicte i desplaçats en l'exercici dels seus drets.	Recerca sobre els vincles entre el conflicte i la violència masclista.	Transformació del conflicte i promoció d'una pau integradora.		
	SOSTENIBILITAT	Suport a comunitats rurals per a la permanència en el territori i elaboració de plans de vida.		Suport a moviments de resistència lligats a la terra.		

Tabla 1. Distribución de recursos según prioridad sectorial

	Propuesta % grado de priorización	Línea de base % Generalitat 2008
OE 1. Construcción de la paz	75*	28,92
OE 2. DDHH, gobernanza y tejido social	75*	35,49
OE 3. Empoderamiento de las mujeres	75*	2,01
Otros		33,58
Total	100	100

* De acuerdo con lo previsto por el PD y teniendo en cuenta la línea de base, se fija como objetivo conseguir que un porcentaje mínimo de recursos del 15% se destine al OP 2, relativo al empoderamiento de las mujeres.

Fuente: DGCDAAH

Tabla 2. Cruce matricial de líneas y objetivos de la cooperación catalana

		Desarrollo			
		DDHH/ GOB./ TEJ. SOC.	EMP. MUJERES	CONSTR. PAZ	
Acción humanitaria	DDHH / GOBERNANZA / TEJIDO SOCIAL	Promoción de los DDHH. Democracia local y políticas públicas inclusivas.	Apoyo a organizaciones de mujeres y feministas y a instituciones públicas para la prevención y erradicación de la violencia machista.	Procesos de memoria histórica, justicia y reparación.	Educación y capacidades
	EQUIDAD ENTRE MUJERES Y HOMBRES	Promoción del Estado de derecho y organizaciones de mujeres y feministas en el ejercicio de sus derechos.	Erradicación de la violencia machista.	Apoyo a iniciativas de organizaciones de mujeres y feministas en procesos de transformación del conflicto.	
	CONSTRUCCIÓN DE PAZ	Promoción del Estado de derecho y organizaciones de víctimas del conflicto y desplazados en el ejercicio de sus derechos.	Investigación sobre los vínculos entre el conflicto y la violencia machista.	Transformación del conflicto y promoción de una paz integradora.	
	SOSTENIBILIDAD	Apoyo a comunidades rurales para la permanencia en el territorio y elaboración de planes de vida.		Apoyo a movimientos de resistencia vinculados a la tierra.	

65

Pel que fa a la prioritització en clau territorial, l'Estratègia proposa treballar en tres àmbits complementaris: en l'àmbit regional andí i de l'Amazònia, en l'àmbit estatal, i també en l'àmbit departamental i local. Millorar l'impacte i la sostenibilitat de les actuacions requereix actuar a tots els nivells, per la qual cosa s'han de buscar sinèrgies, complementarietats i fomentar les aliances entre els diferents agents de desenvolupament. Tot i això, la naturalesa de la cooperació catalana junt amb la constatació que el desenvolupament i el conflicte adquireixen característiques pròpies en els diferents territoris justifiquen un focus específic en clau territorial.

66

Quant a les prioritats en clau territorial, l'EPP proposa concentrar les actuacions en l'àmbit departamental a la regió Sud-occidental. Aquesta regió incorpora els departaments de Nariño, Cauca i Valle del Cauca. El fet que s'hagi prioritzat aquests departaments no vol dir, però, que la resta quedin fora de l'EPP o que no es puguin contemplar actuacions a escala nacional o que s'orientin simultàniament a més d'un departament. És més, la prioritització territorial podria modificar-se en funció de la conjuntura del país, de l'evolució i la dinàmica del conflicte o de l'emergència d'oportunitats d'actuació específiques en els objectius i resultats de desenvolupament sectorial prioritzats en aquesta Estratègia.

Entre les raons que justifiquen aquesta proposta es poden destacar les següents:

- La incidència de la pobresa, d'importants bosses d'exclusió (especialment pel que fa a les comunitats indígenes i afrodescendents) i l'impacte del conflicte i les seves expressions concretes com el nombre de persones desplaçades i víctimes de violència, especialment pel que fa a les dones i les persones indígenes –Nariño, per exemple, és un dels departaments on s'han produït més homicidis contra persones indígenes.

65

En cuanto a la priorización en clave territorial, la Estrategia propone trabajar en tres ámbitos complementarios: en el ámbito regional andino y de la Amazonia, en el ámbito estatal y en el ámbito departamental y local. Mejorar el impacto y la sostenibilidad de las actuaciones requiere actuar en todos los niveles, para lo que hay que buscar sinergias y complementariedades y fomentar las alianzas entre los distintos agentes de desarrollo. A pesar de ello, la naturaleza de la cooperación catalana y la constatación de que el desarrollo y el conflicto adquieren características propias en los distintos territorios justifican un centro de atención específico de índole territorial.

66

En cuanto a las prioridades en clave territorial, la EPP propone concentrar las actuaciones en el ámbito departamental en la región sudoccidental. Esta región incluye los departamentos de Nariño, Cauca y Valle del Cauca. No obstante, el hecho de que se hayan priorizado estos departamentos no significa que el resto quede fuera de la EPP o que no se puedan contemplar actuaciones a escala nacional o que se orienten simultáneamente a más de un departamento. Es más, la priorización territorial podría modificarse en función de la coyuntura del país, la evolución y la dinámica del conflicto o el nacimiento de oportunidades de actuación específicas en los objetivos y resultados de desarrollo sectorial priorizados en esta Estrategia.

Entre las razones que justifican esta propuesta se pueden destacar las siguientes:

- La incidencia de la pobreza, de importantes bolsas de exclusión (especialmente por lo que respecta a las comunidades indígenes y afrodescendientes) y el impacto del conflicto y sus expresiones concretas, como el número de personas desplazadas y víctimas de violencia, especialmente en lo referente a las mujeres y las personas indígenes. Nariño, por ejemplo, es uno de los departamentos en los que se han producido más homicidios de personas indígenes.

- L'existència d'una problemàtica de desenvolupament compartida en relació amb la incidència del conflicte sobre un territori fronterer i amb una forta presència de comunitats indígenes.

- L'existència d'institucions, moviments o dinàmiques de desenvolupament en els àmbits prioritzats que puguin comptar amb l'acompanyament de la cooperació al desenvolupament catalana. En aquest sentit, els departaments de la regió del sud-occidental compten amb una institucionalitat pública que lidera processos de desenvolupament participatius i un moviment indígena fort i amb capacitat propositiva.

- La presència de la cooperació catalana en el territori en els darrers anys, amb aliances estratègiques amb institucions públiques, mitjançant acords amb programes i agències de NU, i a través de la societat civil catalana i les seves contraparts colombianes.

67

Complementàriament a l'enfocament departamental, aquesta Estratègia preveu com un àmbit d'actuació propi per a la cooperació catalana l'àmbit local, amb un clar protagonisme dels municipis i ciutats catalanes. En aquest sentit, l'Estratègia recull i dona continuïtat a la important tasca de suport a la governança local que des de la cooperació catalana s'ha dut a terme a ciutats com Bogotà, Medellín o Cali.

3.2.3. Objectius prioritaris

OP 1. Construcció de pau

68

La situació de Colòmbia és paradoxal. Si bé a Colòmbia hi ha una democràcia ininterrompuda des de fa dècades, aquesta conviu amb uns conflictes interns cruentos, de llarga durada i que ha suposat la violació sistemàtica dels DH i el DIH. Reconèixer l'existència d'aquest conflicte ha de ser un pas ineludible o una condició indispensable per trobar sortides dialogades i pacífiques i per assolir, finalment, una pau justa, ferma i duradora.

- La existencia de una problemática de desarrollo compartida en relación con la incidencia del conflicto en un territorio fronterizo y con una fuerte presencia de comunidades indígenas.

- La existencia de instituciones, movimientos o dinámicas de desarrollo en los ámbitos priorizados que puedan contar con el acompañamiento de la cooperación al desarrollo catalana. En este sentido, los departamentos de la región sudoccidental cuentan con una institucionalidad pública que lidera procesos de desarrollo participativos y un movimiento indígena fuerte y con capacidad propositiva.

- La presencia de la cooperación catalana en el territorio en los últimos años, con alianzas estratégicas con instituciones públicas, mediante acuerdos con programas y agencias de las NNUU y a través de la sociedad civil catalana y sus contrapartes colombianas.

67

Como complemento al enfoque departamental, esta Estrategia prevé que el ámbito local será un ámbito de actuación propio para la cooperación catalana, con un claro protagonismo de los municipios y ciudades de Cataluña. En este sentido, la Estrategia recoge la importante labor de apoyo a la gobernanza local que la cooperación catalana ha llevado a cabo en ciudades como Bogotá, Medellín o Cali y le da continuidad.

3.2.3. Objetivos prioritarios

OP 1. Construcción de la paz

68

La situación de Colombia es paradójica. Si bien en Colombia existe una democracia ininterrumpida desde hace décadas, ésta convive con un conflicto interno cruento, de larga duración, que ha supuesto la violación sistemática de los DDHH y el DIH. Reconocer la existencia de este conflicto es un paso ineludible o una condición indispensable para encontrar salidas dialogadas y pacíficas y para alcanzar, finalmente, una paz justa, firme y duradera.

69

A partir de la dècada dels 80, el conflicte entre l'Estat i els grups insurgents s'aguditzava amb l'aparició en escena dels grups paramilitars o autodefenses il·legals, l'extensió de cultius il·licits sota control de la guerrilla i dels paramilitars, i, no menys important, el negoci del narcotràfic que ha impregnat gran part dels estaments públics i privats del país.

70

Les estratègies de l'Estat per reduir o posar fi al conflicte han estat diverses. En alguns períodes s'ha prioritzat la solució militar; en altres ocasions, s'ha optat per combinar aquesta estratègia militar amb els processos de reincorporació dels actors del conflicte a la societat civil (com la promoguda pel president Uribe) i; finalment, en altres períodes s'ha apostat pel diàleg i les negociacions de pau. Però cap d'aquestes estratègies ha aconseguit normalitzar la situació.

71

El 2005, el Congrés de la República va aprovar la Ley 975, coneguda amb el sobrenom de Ley de Justicia y Paz, que tenia per objecte «facilitar los procesos de paz y la reincorporación individual o colectiva a la vida civil de miembros de grupos armados al margen de la ley, garantizando los derechos de las víctimas a la verdad, la justicia y la reparación» (art. 1). Aquesta llei va ser durament criticada per alguns sectors al considerar-la massa laxa amb les penes dels desmobilitzats que confessessin els seus delictes. En aquest sentit, una sentència del Tribunal Constitucional de 2006 va matissar alguns dels requisits per desmobilitzar-se a més de corregir altres problemes substantius d'aquesta norma.

72

Fins avui, l'aplicació de la Ley de Justicia y Paz ha avançat més en el procés de desmobilització i, per tant, en la celebració de les versions lliures i les confessions per part dels caps paramilitars, que en la garantia dels drets de les víctimes. En conseqüència, s'han fet pocs progressos en aspectes claus com la reparació integral de les víctimes que, en opinió de la Comissió Nacional de Reparación y Reconciliación (CNRR), consistiria «en dignificar a las víctimas mediante medidas que alivien su sufrimiento, compensen las pérdidas sociales, morales y materiales que han sufrido y restituyan sus derechos ciudadanos» (CNRR, 2006). Aquest desequilibri, ha provocat en l'estat d'ànim de les víctimes més incertesa i escepticisme.

69

A partir de la dècada de los 80, el conflicto entre el Estado y los grupos insurgentes se agudizó con la aparición en escena de los grupos paramilitares o autodefensas ilegales, la extensión de cultivos ilícitos bajo control de la guerrilla y los paramilitares y, por último aunque no menos importante, el negocio del narcotráfico, que ha impregnado gran parte de los estamentos públicos y privados del país.

70

Las estrategias del Estado para reducir o poner fin al conflicto han sido diversas. En algunos períodos se ha priorizado la solución militar; en otros se ha optado por combinar esta estrategia militar con procesos de reincorporación de los actores del conflicto a la sociedad civil (como los promovidos por el presidente Uribe), y, finalmente, en otros períodos se ha apostado por el diálogo y las negociaciones de paz. Pero ninguna de estas estrategias ha logrado normalizar la situación.

71

En 2005, el Congreso de la República aprobó la Ley 975, conocida con el sobrenombre de Ley de Justicia y Paz, que tenía por objeto «facilitar los procesos de paz y la reincorporación individual o colectiva a la vida civil de miembros de grupos armados al margen de la ley, garantizando los derechos de las víctimas a la verdad, la justicia y la reparación» (art. 1). Esta ley fue duramente criticada por algunos sectores al considerarse demasiado laxa con las penas a los desmovilizados que confesaran sus delitos. En este sentido, una sentencia del Tribunal Constitucional de 2006 matizó algunos de los requisitos para desmovilizarse además de corregir otros problemas esenciales de esta norma.

72

Hasta hoy, la aplicación de la Ley de Justicia y Paz ha avanzado más en el proceso de desmovilización y, por tanto, en la celebración de las versiones libres y las confesiones por parte de los jefes paramilitares que en la garantía de los derechos de las víctimas. En consecuencia, se han realizado pocos progresos en aspectos clave como la reparación integral de las víctimas, que, en opinión de la Comisión Nacional de Reparación y Reconciliación (CNRR), consistiría «en dignificar a las víctimas mediante medidas que alivien su sufrimiento, compensen las pérdidas sociales, morales y materiales que han sufrido y restituyan sus derechos ciudadanos» (CNRR, 2006). Este desequilibrio ha provocado en el estado de ánimo de las víctimas más incertidumbre y escepticismo.

73

Evidentment, la persistència de la confrontació armada, la presència de bandes emergents, rearmades i no desmobilitzades i el narcotràfic, dificulta encara més els intents de pau i reconciliació nacional. En aquest context, moltes víctimes decideixen no accedir als diferents mecanismes de veritat, justícia i reparació davant les amenaces que reben. La CNRR (2008) ha manifestat la seva preocupació per l'augment de la inseguretat i dels actes d'intimidació sobre aquelles víctimes que decideixen recórrer a la via jurisdiccional i també per les deficiències del Programa de Protecció a Víctimes i Testimonis.

74

Les amenaces no només afecten a les víctimes del conflicte que volen reivindicar els seus drets, sinó també a les organitzacions de DH. L'OACNUDH (2008) s'ha fet ressò dels assassinats i de l'augment de les intimidacions i atacs contra les defensores i defensors dels DH i les seves famílies, entre els quals destaquen els danys a la propietat, la violació de domicili o el robatori d'informació sensible de les organitzacions. És més, Amnistia Internacional (2008) ha denunciat que l'assetjament a aquestes organitzacions també prové de les institucions de l'Estat i funcionaris del Govern que les estigmatitzen sobre la base d'acusacions falses o infundades o de simpatitzar amb els grups subversius.

75

Una altra debilitat a l'hora d'aplicar la Ley de Justicia y Paz és la insuficient representació legal de les víctimes que garanteixi efectivament l'accés a la justícia. Segons la CNRR (2008), només unes 11.000 víctimes del conflicte, de les 138.000 inscrites davant la Fiscalía de Justicia y Paz, disposarien d'un servei d'assistència jurídica per part de la Defensoría del Pueblo en el marc del procés de justícia i pau.

76

És indispensable donar suport a aquelles iniciatives que contribueixin a la resolució del conflicte i a la construcció de pau, i, en especial, aquelles liderades per dones. En aquest procés les dones han d'ocupar un lloc destacat entre altres motius perquè és un dels col·lectius que més pateixen les conseqüències del conflicte i que, alhora també, estan protagonitzant el moviment per la pau. Es fa imprescindible, doncs, l'elaboració d'agendes de pau des d'una perspectiva de gènere, que tinguin una traducció en polítiques concretes i en que les dones tinguin un paper destacat en els processos de veritat, justícia i reparació.

73

Evidentemente, la persistencia de la confrontación armada, la presencia de bandas emergentes, rearmadas y no desmovilizadas y el narcotráfico dificultan aún más los intentos de paz y reconciliación nacional. En este contexto, muchas víctimas deciden no acceder a los distintos mecanismos de verdad, justicia y reparación ante las amenazas que reciben. La CNRR (2008) ha manifestado su preocupación por el aumento de la inseguridad y los actos de intimidación sobre aquellas víctimas que deciden recórrer a la vía jurisdiccional, así como por las deficiencias del Programa de Protección a Víctimas y Testigos.

74

Las amenazas no sólo afectan a las víctimas del conflicto que quieren reivindicar sus derechos, sino también a las organizaciones de DDHH. La OACNUDH (2008) se ha hecho eco de los asesinatos y del aumento de las intimidaciones y los ataques contra las personas que defienden los DDHH y sus familias; cabe destacar los daños a la propiedad, la violación de domicilio o el robo de información sensible de las organizaciones. Es más, Amnistía Internacional (2008) ha denunciado que el acoso a estas organizaciones también procede de las instituciones del Estado y de funcionarios del Gobierno, que las estigmatizan sobre la base de acusaciones falsas o infundadas o por su simpatía hacia los grupos subversivos.

75

Otra debilidad a la hora de aplicar la Ley de Justicia y Paz es la representación legal insuficiente de las víctimas para garantizar efectivamente su acceso a la justicia. Según la CNRR (2008), solamente unas 11.000 víctimas del conflicto de las 138.000 inscritas ante la Fiscalía de Justicia y Paz dispondrían de un servicio de asistencia jurídica prestado por la Defensoría del Pueblo en el marco del proceso de justicia y paz.

76

Es indispensable dar apoyo a aquellas iniciativas que contribuyan a la resolución del conflicto y a la construcción de la paz y, en especial, a las lideradas por mujeres. En este proceso las mujeres deben ocupar un lugar destacado, entre otras cosas, porque forman uno de los colectivos que más sufre las consecuencias del conflicto y que, a la vez, también está protagonizando el movimiento por la paz. Por lo tanto, resulta imprescindible elaborar agendas de paz desde una perspectiva de género que tengan una traducción en políticas concretas y en las que las mujeres tengan un papel destacado en los procesos de verdad, justicia y reparación.

Aquests desafiaments quant a la construcció de la pau a mig termini s'acompanya de processos liderats per diferents actors del desenvolupament colombians i internacionals que aquesta Estratègia identifica en clau d'oportunitat:

77

Oportunitat 1. Davant de les limitacions objectives de l'estratègia militar per tal d'acabar amb el conflicte armat intern, hi podria haver en el mig termini una reconsideració per la via política i negociada com a únic mitjà per aconseguir una pau estable, justa i duradora.

78

Oportunitat 2. Tot i que no s'hagi contemplat en els últims temps la negociació amb els diferents grups guerrillers, s'ha de valorar positivament, tot i els problemes pràctics, el procés de desmobilització que s'ha endegat. En aquest sentit, s'ha de continuar treballant perquè les persones que han decidit deixar les armes puguin reincorporar-se de manera efectiva a la societat, sens perjudici al dret a la veritat, memòria històrica, justícia i reparació de les víctimes.

79

Oportunitat 3. Des de la societat civil colombiana han aflorat diverses iniciatives —com xarxes, assemblees o coordinadores— compromeses amb l'assoliment de la pau a Colòmbia, tant d'àmbit regional com nacional.

80

Oportunitat 4. Finalment, s'ha de valorar molt positivament les múltiples iniciatives de veritat i memòria que han aflorat a nivell local i des de la societat civil, i, també, les que han vingut a nivell oficial tals com la Comissió de la Verdad sobre los hechos del Palacio de Justicia o la creació de l'àrea de Memoria Històrica en el sí de la CNRR.

Estos desafíos en lo referente a la construcción de la paz a medio plazo se acompañan de procesos liderados por distintos actores del desarrollo colombianos e internacionales que esta Estrategia identifica en clave de oportunidad:

77

Oportunitad 1. Ante las limitaciones objetivas de la estrategia militar para acabar con el conflicto armado interno, podría realizarse a medio plazo una reconsideración de la vía política y negociada como único medio para conseguir una paz estable, justa y duradera.

78

Oportunitad 2. Aunque en los últimos tiempos no se haya contemplado la negociación con los diferentes grupos guerrilleros, tiene que valorarse positivamente, a pesar de los problemas prácticos, el proceso de desmovilización que se ha emprendido. En este sentido, es necesario seguir trabajando para que las personas que han decidido dejar las armas puedan reincorporarse de forma efectiva a la sociedad, sin perjuicio del derecho a la verdad, la memoria histórica, la justicia y la reparación de las víctimas.

79

Oportunitad 3. En la sociedad civil colombiana han aflorado varias iniciativas tanto de ámbito regional como nacional, por ejemplo, redes, asambleas o coordinadoras, comprometidas con la consecución de la paz en Colombia.

80

Oportunitad 4. Finalmente, deben valorarse muy positivamente las múltiples iniciativas de verdad y memoria que han aflorado en el ámbito local y en la sociedad civil así como las originadas en el ámbito oficial, tales como la Comisión de la Verdad sobre los Hechos del Palacio de Justicia o la creación del área de Memoria Històrica en el sí de la CNRR.

Per altra banda, davant dels reptes i oportunitats esmentades, la cooperació catalana presenta una sèrie de capacitats instal·lades o potencials que s'han de considerar a l'hora de definir el seu marc d'actuació estratègica.

81

Capacitat 1. El compromís de la societat catalana per la pau i la resolució pacífica dels conflictes s'ha traduït en la Llei 21/2003, de 4 de juliol, de foment de la pau. I és que, d'acord amb el seu art. 1, «el foment de la pau, la justícia, la igualtat i l'equitat en les relacions entre persones, pobles, cultures, nacions i estats; la prevenció i la solució pacífica dels conflictes i les tensions socials, i l'enfortiment i l'arrelament de la pau i de la convivència són valors que han de guiar l'activitat de l'Administració de la Generalitat i els ens locals».

82

Capacitat 2. A part d'un marc institucional favorable al foment de la pau, Catalunya disposa d'entitats públiques i privades i centres d'investigació especialitzats i de referència en la gestió dels conflictes i en la cultura de la pau. En aquest sentit, convé destacar: 1) l'Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans, instrument de la Generalitat per impulsar la política pública de la pau i de promoció dels DH; 2) l'Institut Català Internacional per la Pau, que promou la cultura de la pau a Catalunya i al món a més de promoure la resolució pacífica i la transformació dels conflictes i fer que Catalunya tingui un paper actiu com agent de pau; 3) l'Escola de Cultura de Pau que es va crear amb el propòsit de treballar per la cultura de pau, els DH, l'anàlisi de conflictes i dels processos de pau, l'educació per la pau, el desarmament i la prevenció dels conflictes armats i; 4) La Federació Catalana d'ONG per la Pau, entre altres.

Por otro lado, ante los retos y las oportunidades mencionados, la cooperación catalana presenta una serie de capacidades instaladas o potenciales que se deben considerar a la hora de definir su marco de actuación estratégica.

81

Capacidad 1. El compromiso de la sociedad catalana con la paz y la resolución pacífica de los conflictos se ha traducido en la Ley 21/2003, de 4 de julio, de fomento de la paz. Y es que, de acuerdo con su art. 1, «el fomento de la paz, la justicia, la igualdad y la equidad en las relaciones entre personas, pueblos, culturas, naciones y estados; la prevención y la solución pacífica de los conflictos y las tensiones sociales, y el fortalecimiento y el arraigo de la paz y la convivencia son valores que deben guiar la actividad de la Administración de la Generalitat y los entes locales».

82

Capacidad 2. Aparte de un marco institucional favorable al fomento de la paz, Cataluña dispone de entidades públicas y privadas y centros de investigación especializados y de referencia en la gestión de los conflictos y en la cultura de la paz. En este sentido, conviene destacar: i) la Oficina de Promoción de la Paz y de los DDHH, instrumento de la Generalitat para impulsar la política pública de la paz y de promoción de los DDHH; 2) el Instituto Catalán Internacional por la Paz, que promueve la cultura de la paz en Cataluña y en el mundo además de promover la resolución pacífica y la transformación de los conflictos y hacer que Cataluña tenga un papel activo como agente de paz; 3) la Escuela de Cultura de Paz, que se creó con el propósito de trabajar por la cultura de la paz, los Derechos Humanos, el análisis de conflictos y procesos de paz, la educación para la paz, el desarme y la prevención de los conflictos armados, y 4) la Federación Catalana de ONG por la Paz, entre otros.

83

Capacitat 3. Catalunya pot oferir la seva experiència quant al desplegament de polítiques públiques orientades a la recuperació, commemoració i foment de la memòria democràtica. En aquest sentit, el Parlament de Catalunya va aprovar el 2007 la Llei 13/2007, del 31 d'octubre per la qual es creava el Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya i que té per finalitat, d'acord amb l'art. 2, «conèixer d'una manera científica i objectiva el passat recent i estimular la comprensió del temps present».

84

Capacitat 4. Finalment, a Catalunya hi ha una multiplicitat d'ONG i fundacions privades que des de diferents angles treballen a Colòmbia per la resolució pacífica dels conflictes, per eradicar qualsevol tipus de violència i, alhora, per fomentar la convivència a partir de valors com la tolerància, el diàleg, la comprensió mútua o el respecte intercultural. En aquest sentit, convé destacar la Taula Catalana per la Pau i els DH a Colòmbia que s'ha configurat, des de 2002, com un dels espais de concertació referent quant a la incidència política, promoció i protecció dels DH a Colòmbia i el suport a una solució política negociada.

Del creuament dels reptes, les oportunitats i les capacitats catalanes i partint de les prioritats sectorials que fixa el PD, es despleguen els següents OEs.

OE1. Contribuir a la solució de conflictes armats, particularment donant recolzament a processos de negociació i de pau

R1. Haver donat suport i acompanyament a la participació d'actors locals i regionals, en especial d'actors civils, en els processos de resolució de conflictes armats i processos de pau.

Proposta d'implementació 1: Donar suport a moviments, organitzacions de la societat civil, institucions i centres d'investigació que promouen la pau des de Colòmbia i a Catalunya, així com realitzar un acompanyament internacional per a la resolució pacífica i negociada del conflicte social i armat.

Proposta d'implementació 2: Promoure l'enxarxament dels diferents agents públics i privats de Colòmbia i de Catalunya que intervenen en la sensibilització, la recerca i l'educació per la pau amb la finalitat de generar sinèrgies en matèries com la memòria històrica, el dret humanitari, els processos de transició política i de veritat i reconciliació.

83

Capacidad 3. Cataluña puede ofrecer su experiencia en relación con el despliegue de políticas públicas orientadas a la recuperación, la conmemoración y el fomento de la memoria democrática. En este sentido, el Parlamento de Cataluña aprobó en 2007 la Ley 13/2007, de 31 de octubre, por la cual se creaba el Memorial Democrático de la Generalitat de Catalunya, cuya finalidad, de acuerdo con el art. 2, es «conocer de forma científica y objetiva el pasado reciente y estimular la comprensión del tiempo presente».

84

Capacidad 4. Finalmente, en Cataluña existen múltiples ONG y fundaciones privadas que trabajan en Colombia desde diferentes ángulos para resolver pacíficamente los conflictos, erradicar cualquier tipo de violencia y, a la vez, fomentar la convivencia a partir de valores como la tolerancia, el diálogo, la comprensión mutua o el respeto intercultural. En este sentido, cabe destacar la Mesa Catalana por la Paz y los Derechos Humanos en Colombia, que se ha erigido desde 2002 en uno de los espacios de concertación referente en cuanto a la incidencia política, la promoción y la protección de los DDHH en Colombia y el apoyo a una solución política negociada.

De la confluencia de los retos, las oportunidades y las capacidades catalanas y partiendo de las prioridades sectoriales fijadas por el PD se despliegan los siguientes OE.

OE 1. Contribuir a la solución de los conflictos armados, particularmente dando apoyo a procesos de negociación y de paz

R1. Haber dado apoyo y acompañamiento a la participación de actores locales y regionales, en especial, actores civiles, en los procesos de resolución de conflictos armados y procesos de paz.

Propuesta de implementación 1: Dar apoyo a movimientos, organizaciones de la sociedad civil, instituciones y centros de investigación que promueven la paz desde Colombia y en Cataluña, así como realizar un acompañamiento internacional para la resolución pacífica y negociada del conflicto social y armado.

Propuesta de implementación 2: Promover el trabajo en red de los distintos agentes públicos y privados de Colombia y Cataluña que intervienen en la sensibilización, la investigación y la educación para la paz con la finalidad de generar sinergias en materias como la memoria histórica, el derecho humanitario, los procesos de transición política y de verdad y reconciliación.

OE2. Reforçar les capacitats locals per a construir la pau i transformar els conflictes, en especial els vinculats amb les causes socials, culturals, ètniques, polítiques i ambientals.

R1. Haver incrementat la participació d'actors locals i regionals, en especial d'actors civils, en els processos de transformació de conflictes i de construcció de pau, amb un particular èmfasi en la participació plena de les dones.

Proposta d'implementació 1: Donar suport a iniciatives, institucions (especialment locals i departamentals), moviments i organitzacions de la societat civil, especialment les liderades per organitzacions de dones i feministes i per moviments indígenes i/o afrodescendents, que tinguin per objecte l'enfortiment del treball en xarxa i la construcció d'agendes compartides i la formació, capacitat, incidència per a accedir i participar en els processos de transformació del conflicte social i armat i de construcció de la pau.

Proposta d'implementació 2: Contribuir a la transformació cultural del conflicte social i armat a través d'iniciatives d'educació per a la pau orientades a millorar coneixements i competències i a promoure valors democràtics, de legalitat i de respecte a la diferència i contra la intolerància, el racisme i el masclisme.

Proposta d'implementació 3: Acompanyar i apoderar les víctimes del conflicte social i armat, especialment la població en situació de desplaçament forçat i enfortir les seves organitzacions per l'exigibilitat del restabliment dels seus drets.

Proposta d'implementació 4: Acompanyar processos institucionals i socials de veritat, memòria històrica, justícia i reparació que contribueixin a la dignificació de les víctimes, la promoció d'una convivència duradora i a la lluita contra la impunitat com a elements transformadors del conflicte.

Proposta d'implementació 5: Acompanyar i donar suport a propostes i processos de reconstrucció del teixit psicosocial de les persones i les comunitats afectades per la violència.

Proposta d'implementació 6: Garantir el dret a l'accés i ús a la terra i als recursos naturals i productius de les comunitats indígena i afrocolombiana i dels moviments de resistència al conflicte lligats a la terra.

OE 2. Reforzar las capacidades sociales para construir la paz y transformar los conflictos, en especial los vinculados a las causas sociales, culturales, étnicas, políticas y ambientales

R1. Haber incrementado la participación de actores locales y regionales, en especial, actores civiles, en los procesos de transformación de conflictos y de construcción de paz, con un particular énfasis en la participación plena de las mujeres.

Propuesta de implementación 1: Dar apoyo a iniciativas, instituciones (especialmente locales y departamentales), movimientos y organizaciones de la sociedad civil, especialmente los liderados por organizaciones de mujeres y feministas y por movimientos indígenas y/o afrodescendientes, que tengan por objeto el fortalecimiento del trabajo en red y la elaboración de agendas compartidas así como la formación, capacitación e incidencia para acceder a los procesos de transformación del conflicto social y armado y de construcción de la paz y para participar en ellos.

Propuesta de implementación 2: Contribuir a la transformación cultural del conflicto social y armado a través de iniciativas de educación para la paz orientadas a mejorar conocimientos y competencias y a promover valores democráticos, de legalidad y de respeto a la diferencia y contra la intolerancia, el racismo y el machismo.

Propuesta de implementación 3: Acompañar y apoderar a las víctimas del conflicto social y armado, especialmente la población en situación de desplazamiento forzado, y fortalecer sus organizaciones para la exigibilidad del restablecimiento de sus derechos.

Propuesta de implementación 4: Acompañar procesos institucionales y sociales de verdad, memoria histórica, justicia y reparación que contribuyan a la dignificación de las víctimas, la promoción de una convivencia duradera y la lucha contra la impunidad como elementos transformadores del conflicto.

Propuesta de implementación 5: Acompañar y dar apoyo a propuestas y procesos de reconstrucción del tejido psicosocial de las personas y las comunidades afectadas por la violencia.

Propuesta de implementación 6: Garantizar el derecho al acceso y uso de la tierra y los recursos naturales y productivos de las comunidades indígena y afrocolombiana y de los movimientos de resistencia al conflicto vinculados a la tierra.

OE1. Contribuir a la solució pacífica del conflicte armat a través del recolzament a processos de negociació i pau

	Modalitats	Socis potencials	Actors coop. catalana	Coord. altres donants	Enfocament territorial
R1. Haver donat recolzament i acompanyament a la participació d'actors locals i regionals, en especial d'actors civils, en els processos de resolució de conflictes armats i processos de pau.	Bilateral directa + bilateral concertada + multilateral + iniciativa de altres actors	Organitzacions i moviments de pau i DH, població desplaçada i víctimes del conflicte, dones, població camperola, indígenes, afrodesc, sindicats, universitats, consells municipals i regionals de pau, UE, ACNUR, OACNUDH, PNUD, UNIFEM, Alt Comissionat per la Pau, Consell Nacional de Pau	DGCDAH/ ACCD Oficina Promoció Pau i Drets Humans, ICIP, Escola de Cultura de Pau, Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia, ONG	AECID, GTZ, ASDI, CIDA, NORAD COSUDE, UE, UNIFEM	Regional (zona andina i Amèrica Llatina) + estatal + local + departamental

Línies estratègiques complementàries: Acció Humanitària + Educació i Sensibilització + Capacitats

OE2. Reforçar les capacitats locals per construir la pau i transformar els conflictes

	Modalitats	Socis potencials	Actors coop. catalana	Coord. altres donants	Enfocament territorial
R1. Augmentar la participació d'actors locals i regionals, en especial de actors civils, en els processos de transformació de conflictes i construcció de pau, amb un particular èmfasi en la participació plena de dones	Bilateral directa + multilateral + iniciativa de altres actors + bilateral concertada	Organitzacions i moviments de pau i DH, població desplaçada i víctimes del conflicte, dones, feministes indígenes, afrodesc, població camperola, sindicats, església, universitats, consells municipals i regionals de pau, ACNUR, OACNUDH, PNUD, Alt Comissionat per la Pau, Consell Nacional de Pau, CNRR, ens locals i departamentals	DGCDAH/ ACCD, DMAH, DIUE, Oficina Promoció Pau i Drets Humans, ICIP, Escola de Cultura de Pau, Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia, ONG	AECID, GTZ, ASDI, CIDA, NORAD, COSUDE, UE, UNIFEM	Regional (zona andina i Amèrica Llatina) + estatal + departamental + local

Línies estratègiques complementàries: Acció Humanitària + Educació i Sensibilització + Capacitats

OE 1. Contribuir a la solución pacífica del conflicto armado a través del apoyo a procesos de negociación y de paz

	Modalidades	Socios potenciales	Actores coop. catalana	Coord. otros donantes	Enfoque territorial
R1. Haber dado apoyo y acompañamiento a la participación de actores locales y regionales, en especial, actores civiles, en los procesos de resolución de conflictos armados y procesos de paz	Bilateral directa + bilateral concertada + multilateral + iniciativa de otros actores	Organizaciones y movimientos de paz y derechos humanos, población desplazada y víctimas del conflicto, mujeres, población campesina, indígenas, afrodescendientes, sindicatos, universidades, consejos municipales y regionales de paz, UE, ACNUR, OACNUDH, PNUD, UNIFEM, Alto Comisionado para la Paz, Consejo Nacional de Paz	DGCDAH/ ACCD Oficina de Promoción de la Paz y los Derechos Humanos, ICIP, Escuela de Cultura de Paz, Mesa Catalana por la Paz y los Derechos Humanos en Colombia, ONG	AECID, GTZ, ASDI, CIDA, NORAD, COSUDE, UE, UNIFEM	Regional (zona andina y América Latina) + estatal + local + departamental

Líneas estratégicas complementarias: Acción Humanitaria + Educación y Sensibilización + Capacidades

OE 2. Reforzar las capacidades locales para construir la paz y transformar los conflictos

	Modalidades	Socios potenciales	Actores coop. catalana	Coord. otros donantes	Enfoque territorial
R1. Aumentar la participación de actores locales y regionales, en especial, actores civiles, en los procesos de transformación de conflictos y de construcción de paz, con un particular énfasis en la participación plena de las mujeres	Bilateral directa + multilateral + iniciativa de otros actores + bilateral concertada	Organizaciones y movimientos de paz y DDHH, población desplazada y víctimas del conflicto, mujeres, feministas, indígenas, afrodescendientes, población campesina, sindicatos, iglesia, universidades, consejos municipales y regionales de paz, ACNUR, OACNUDH, PNUD, Alto Comisionado para la Paz, Consejo Nacional de Paz, CNRR, entes locales y departamentales	DGCDAH/ ACCD, DMAH, DIUE, Oficina de Promoción de la Paz y los Derechos Humanos, ICIP, Escuela de Cultura de Paz, Mesa Catalana por la Paz y los Derechos Humanos en Colombia, ONG	AECID, GTZ, ASDI, CIDA, NORAD, COSUDE, UE, UNIFEM	Regional (zona andina y América Latina) + estatal + departamental + local

Líneas estratégicas complementarias: Acción Humanitaria + Educación y Sensibilización + Capacidades

OP2. DH, governança democràtica i enfortiment del teixit social

85

La persistència del conflicte armat (sense negar l'impacte de la violència comuna) s'ha convertit en la principal amenaça pels DH i la consolidació de la democràcia colombiana. I és que en els últims 20 anys han mort per aquesta raó, com a mínim, unes 70 mil persones, la gran majoria dels quals civils. A això s'hi ha d'afegir les desaparicions forçades, les amenaces de mort contra defensors i defensores dels DH, sindicalistes o activistes comunitaris, els segrestos i els actes de tortura. Cap dels actors immersos directament en el conflicte, incloses les forces de seguretat de l'Estat, s'escapen d'aquesta responsabilitat (Amnistia Internacional, 2008).

86

Les últimes dades oficials posen de relleu que alguns dels indicadors de DH i DIH han experimentat una millora relativa si es comparen amb els anys 1998-2004, període àlgid quant a nivells de conflicte i violència. El Govern ha associat aquesta disminució a la política de seguretat democràtica del president Uribe que s'ha caracteritzat per l'enfortiment de l'acció militar de l'Estat sobre els grups armats il·legals i per la desmobilització de les estructures paramilitars.

87

No obstant això, les violacions contra els DH i el DIH persisteixen. Entre el 2008 i el 2009, per exemple, es van assassinar 31 sindicalistes, 30 autoritats locals i 177 indígenes (Observatorio de Derechos Humanos, 2009). Segons Fondelibertad (2009), entitat adscrita al Ministeri de Defensa Nacional, a principis de 2009 el nombre contrastat de persones captives era de 125, si bé es reconeixia que encara treballaven per aclarir la situació real de 1.502 persones. A més de la privació de llibertat, les persones segrestades es veuen sotmeses a condicions de vida inhumanes.

88

Pel que fa a les persones desaparegudes, les dades són alarmants. Segons la Comisión de Búsqueda de Personas Desaparecidas unes 43.346 persones haurien desaparegut de manera forçada (dades actualitzades a 5 de maig de 2010), mentre que la Fiscalía General de la Nación ha registrat 210 mil denúncies de desaparicions només entre 2006 i 2009. Tot i la disparitat d'aquestes xifres, queda palès la magnitud del problema fins al punt d'acceptar que «Colòmbia ha passat de ser un país de segrestats a un país de desapareguts».

OP 2. DDHH, gobernanza democrática y fortalecimiento del tejido social

85

La persistencia del conflicto armado (sin negar el impacto de la violencia común) se ha convertido en la principal amenaza para los DDHH y la consolidación de la democracia colombiana. Y es que en los últimos 20 años han muerto por este motivo, como mínimo, unas 70.000 personas, la gran mayoría de las cuales eran civiles. Hay que sumar a esto las desapariciones forzadas, las amenazas de muerte contra las personas que defienden los DDHH, sindicalistas o activistas comunitarios, los secuestros y los actos de tortura. Ninguno de los actores inmersos directamente en el conflicto, incluidas las fuerzas de seguridad del Estado, se escapan de esta responsabilidad (Amnistía Internacional, 2008).

86

Los últimos datos oficiales ponen de relieve que algunos de los indicadores de DDHH y DIH han experimentado una mejora relativa si se comparan con los de los años 1998-2004, período álgido en cuanto a niveles de conflicto y violencia. El Gobierno ha asociado esta disminución a la política de seguridad democrática del presidente Uribe, que se ha caracterizado por el refuerzo de la acción militar del Estado sobre los grupos armados ilegales y por la desmovilización de las estructuras paramilitares.

87

No obstante, las violaciones de los DDHH y el DIH persisten. Entre 2008 y 2009, por ejemplo, fueron asesinados 31 sindicalistas, 30 autoridades locales y 177 indígenas (Observatorio de Derechos Humanos, 2009). Según Fondelibertad (2009), entidad adscrita al Ministerio de Defensa Nacional, a principios de 2009 la cifra contrastada de personas prisioneras era de 125, si bien se reconocía que aún se trabajaba para aclarar la situación real de 1.502 personas. Además de sufrir la privación de libertad, las personas secuestradas se ven sometidas a condiciones de vida inhumanas.

88

Por lo que respecta a las personas desaparecidas, los datos son alarmantes. Según la Comisión de Búsqueda de Personas Desaparecidas, unas 43.346 personas habrían desaparecido de manera forzada (datos actualizados a 5 de mayo de 2010), mientras que la Fiscalía General de la Nación registró 210.000 denuncias de desapariciones sólo entre 2006 y 2009. A pesar de la disparidad de estas cifras, queda manifiesta la magnitud del problema, hasta el punto de aceptar que «Colombia ha pasado de ser un país de secuestrados a un país de desaparecidos».

89

Les víctimes per mines antipersones (MAP) i municions abandonades sense explotar (MUSE) mereixen un comentari apart. Entre el 2000 i el 2006 el número de víctimes mortals a causa de les MAP i les MUSE no va parar de créixer. En el 2000 les MAP i les MUSE van causar 135 víctimes, mentre que el 2006 la xifra s'enfilava fins a les 1.165. Tot i que en el 2008 i 2009 aquests registres s'han moderat (792 i 670 víctimes, respectivament) són igualment preocupants (Observatorio de Derechos Humanos, 2009).

90

Aquestes violacions contra els DH han contribuït, segons diverses fonts, al desplaçament d'entre 3 i 4,5 milions de persones. La sentència T-025 de 2004 de la Corte Constitucional va declarar que la situació en la què viuen les persones desplaçades representa «un estado de cosas inconstitucional». Amb aquesta afirmació la Corte denunciava la vulneració extrema i reiterada a l'interior del país dels drets de la població desplaçada i exhortava a l'Estat i a les autoritats competents a garantir la igualtat material i la protecció efectiva dels drets d'aquest grup poblacional. A través de l'Auto núm. 004/2009, la Corte Constitucional també alerta del risc que han de suportar els pobles indígenes en el marc del conflicte i que poden desembocar en l'extermini d'algunes comunitats.

91

El conflicte ha posat entre les cordes la governabilitat democràtica. La política de seguretat democràtica del Govern Uribe ha prioritzat, en el marc internacional de la lluita contra el terrorisme, l'enfrontament i les accions militars contra els grups insurgents a les converses de pau. Però aquesta «militarització» ha comportat excessos com el recent escàndol dels falsos positius, això és, l'execució extrajudicial de civils innocents per part de l'exèrcit colombià amb la intenció de fer-los passar com a guerrillers morts. Per aquest motiu es reivindica la cultura de la legalitat que passa per una recuperació ètica de la societat.

89

Las víctimas de minas antipersonas (MAP) y municiones abandonadas sin explotar (MUSE) merecen un comentario aparte. Entre los años 2000 y 2006 el número de víctimas mortales a causa de las MAP y las MUSE no dejó de crecer. En 2000 las MAP y las MUSE causaron 135 víctimas, mientras que en 2006 la cifra se disparó hasta las 1.165. Aunque en 2008 y 2009 estos registros se moderaron (792 y 670 víctimas, respectivamente) siguen siendo igualmente preocupantes (Observatorio de Derechos Humanos, 2009).

90

Estas violaciones de los DDHH han contribuido, según varias fuentes, al desplazamiento de entre 3 y 4,5 millones de personas. La sentencia T-025 de 2004 de la Corte Constitucional declaró que la situación en la que viven las personas desplazadas representa «un estado de cosas inconstitucional». Con esta afirmación la Corte denunciaba la vulneración extrema y reiterada en el interior del país de los derechos de la población desplazada y exhortaba al Estado y las autoridades competentes a garantizar la igualdad material y la protección efectiva de los derechos de este grupo de población. Mediante el Auto n.º 004/2009, la Corte Constitucional también advertía del riesgo que deben soportar los pueblos indígenas en el marco del conflicto y que puede desembocar en el exterminio de algunas comunidades.

91

El conflicto ha puesto entre las cuerdas la gobernabilidad democrática. La política de seguridad democrática del Gobierno de Uribe ha priorizado, en el marco internacional de la lucha contra el terrorismo, el enfrentamiento y las acciones militares contra los grupos insurgentes por encima de las conversaciones de paz. Pero esta «militarización» ha provocado excesos, como el reciente escándalo de los falsos positivos, esto es, la ejecución extrajudicial de civiles inocentes por parte del ejército colombiano con la intención de hacerlos pasar por guerrilleros muertos. Por este motivo se reivindica la cultura de la legalidad, que pasa por una recuperación ética de la sociedad.

92

Quant al procés de descentralització política, administrativa i fiscal, aquest avança amb dificultats. Tot i els esforços per apropar les administracions a la ciutadania, enfortir la democràcia local i oferir serveis de millor qualitat, els municipis encara han de fer front a problemes estructurals com la pobresa, la desocupació, la falta de mobilitat social, els dèficits en la cobertura dels serveis bàsics, etc. La majoria dels municipis colombians es veuen desbordats molt sovint davant l'allau de demandes ciutadanes. A part d'això, s'han alçat veus que afirmen que la descentralització del país no només no avança sinó que, de fet, s'ha experimentat una recentralització.

93

La darrera avaluació oficial del rendiment integral dels municipis (any 2008) posa de relleu l'heterogeneïtat de resultats. No obstant això, l'ens encarregat d'aquesta avaluació, la Departamento Nacional de Planeación (DNP), ha detectat insuficiències generalitzades en la gestió municipal. Tot i que s'ha de reconèixer experiències positives d'innovació en la gestió municipal com és el cas de la ciutat de Bogotà,

94

A més, els municipis encara han de fer front a sèries limitacions fiscals i a la limitada capacitat per obtenir recursos propis. Tot això, juntament amb una confusa distribució de les competències entre les entitats territorials, ha afectat la confiança de la ciutadania quant a les institucions i mandataris i mandatàries públics (GTZ, 2007).

92

En cuanto al proceso de descentralización política, administrativa y fiscal, éste avanza con dificultades.

A pesar de los esfuerzos por acercar las administraciones a la ciudadanía, fortalecer la democracia local y ofrecer servicios de mejor calidad, los municipios aún deben hacer frente a problemas estructurales como la pobreza, la desocupación, la falta de movilidad social, los déficits en la cobertura de los servicios básicos, etc. La mayoría de los municipios colombianos se ven desbordados muy a menudo ante la avalancha de demandas ciudadanas. Aparte de eso, se han alzado voces que afirman que la descentralización del país no sólo no avanza, sino que, de hecho, se ha experimentado una recentralización.

93

La última evaluación oficial del rendimiento integral de los municipios (año 2008) pone de relieve la heterogeneidad de resultados. No obstante, el ente encargado de esta evaluación, el Departamento Nacional de Planeación (DNP), ha detectado insuficiencias generalizadas en la gestión municipal. De todas formas, deben reconocerse experiencias positivas de innovación en la gestión municipal, como es el caso de la ciudad de Bogotá.

94

Además, los municipios aún deben hacer frente a serias limitaciones fiscales y a la capacidad limitada para obtener recursos propios. Todo eso, junto con una distribución confusa de las competencias entre las entidades territoriales, ha afectado la confianza de la ciudadanía en lo referente a las instituciones y los mandatarios y mandatarias públicos (GTZ, 2007).

95

Per pal·liar les mancances socioeconòmiques de gran part de la població, especialment en les àrees rurals, el Govern colombià ha desplegat a través d'Acció Social diferents programes per atendre a les persones més pobres i vulnerables. Encara que aquests programes cobreixen necessitats bàsiques, la seva naturalesa és fonamentalment assistencial. Com a nota negativa, els subsidis i els ajuts directes comporten la dependència de les persones beneficiades amb els recursos de l'Administració i, en general, no contribueixen a eradicar les causes de l'exclusió. En aquest sentit, s'ha de destinar esforços per tal d'establir polítiques públiques que comptin amb l'activa participació dels sectors exclosos històricament i crear capacitats entre els actors de la societat civil per a garantir l'efectivitat d'aquestes polítiques.

Aquests desafiaments de DH, governança democràtica i enfortiment del teixit social a mig termini s'acompanyen de processos liderats per diferents actors del desenvolupament colombians i internacionals que aquesta Estratègia identifica en clau d'oportunitat:

96

Oportunitat 1. La Corte Constitucional ha tingut i té un paper força actiu en denunciar les vulneracions dels DH i dels DIH i, en més d'una ocasió, ha exhortat al Govern, a través de diferents pronunciaments, a prendre mesures efectives per protegir els drets dels sectors socials més vulnerables, sobretot com a conseqüència del conflicte armat intern. La sentència T-025 de 2004 o l'Auto núm. 004 de 2009 que s'han destacat més amunt són una bona mostra.

97

Oportunitat 2. Colòmbia disposa d'una societat civil organitzada i molt activa en la defensa dels DH malgrat la persecució a la que es veu sotmesa, sobretot per part dels actors armats il·legals. En aquest sentit, abunden el nombre d'ONG, instituts d'estudis, fundacions i altres entitats sense ànim de lucre compromeses amb un doble objectiu: el respecte integral dels DH i del DIH i les actuacions de denúncia i incidència davant les institucions públiques colombianes i de la comunitat internacional.

95

Para paliar las carencias socioeconómicas de gran parte de la población, especialmente en las áreas rurales, el Gobierno colombiano ha desplegado a través de Acción Social distintos programas para atender a las personas más pobres y vulnerables. Aunque estos programas cubren necesidades básicas, su naturaleza es fundamentalmente asistencial. Como nota negativa, los subsidios y las ayudas directas suponen la dependencia de las personas beneficiadas con los recursos de la Administración y, en general, no contribuyen a erradicar las causas de la exclusión. En este sentido, deben destinarse esfuerzos a establecer políticas públicas que cuenten con la participación activa de los sectores excluidos históricamente y crearse capacidades entre los actores de la sociedad civil para garantizar la efectividad de estas políticas.

Estos desafíos relativos a DDHH, gobernanza democrática y fortalecimiento del tejido social a medio plazo se acompañan de procesos liderados por distintos actores del desarrollo colombianos e internacionales que esta Estrategia identifica en clave de oportunidad:

96

Oportunitad 1. La Corte Constitucional ha tenido y tiene un papel bastante activo en la denuncia de las vulneraciones de los DDHH y el DIH y en más de una ocasión ha exhortado al Gobierno, a través de distintos pronunciamientos, a tomar medidas efectivas para proteger los derechos de los sectores sociales más vulnerables, sobre todo como consecuencia del conflicto armado interno. La sentencia T-025 de 2004 o el Auto n.º 004 de 2009, que se ha destacado anteriormente, son una buena muestra de ello.

97

Oportunitad 2. Colombia tiene una sociedad civil organizada y muy activa en la defensa de los DDHH a pesar de la persecución a la que se ve sometida, sobre todo por parte de los actores armados ilegales. En este sentido, abundan las ONG, los institutos de estudios, las fundaciones y otras entidades sin ánimo de lucro comprometidas con un doble objetivo: el respeto integral de los DDHH y el DIH y las actuaciones de denuncia e incidencia ante las instituciones públicas colombianas y de la comunidad internacional.

98

Oportunitat 3. Existeix un consens pràcticament unànime per part dels actors entrevistats al voltant de concentrar esforços en l'enfortiment dels governs locals/municipals, incloses les autoritats indígenes. De manera addicional, Colòmbia té a la seva disposició dos organismes que contribueixen a aquest objectiu com són: la Federación Colombiana de Municipios i el Departamento Nacional de Planeación.

Per altra banda, davant dels reptes i oportunitats esmentades, la cooperació catalana presenta una sèrie de capacitats instal·lades o potencials que s'han de considerar a l'hora de definir el seu marc d'actuació estratègica.

99

Capacitat 1. La societat civil catalana té una llarga tradició en la promoció dels DH a Colòmbia i en la construcció de ciutadania crítica. En aquest sentit, és paradigmàtica la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia que s'ha configurat, des de 2002, com un dels espais de concertació referent quant a la incidència política, promoció i protecció dels DH a Colòmbia i el suport a una solució política negociada.

100

Capacitat 2. L'ACCD ja té experiència en donar suport a institucions públiques de Colòmbia per tal de promoure els DH i el DIH, amb una clara orientació a maldar per la seva presència en el territori mitjançant els processos de desconcentració i descentralització d'aquesta institucionalitat.

101

Capacitat 3. Des dels inicis, la cooperació catalana ha demostrat una especial sensibilització pels drets col·lectius de les minories i poblacions indígenes i que s'ha traduït amb els anys en l'execució de projectes i programes per a la seva defensa i promoció.

102

Capacitat 4. Catalunya també pot oferir la seva experiència pel que fa a autogovern, processos de descentralització política i administrativa i de governança multinivell. Així mateix, a Catalunya hi ha prop de mil municipis que poden oferir la seva experiència en la posada en funcionament de processos participatius, en l'elaboració de plans de desenvolupament local, en la gestió d'un ampli marc competencial i en l'elaboració de marcs institucionals per tal de proveir béns i serveis comuns i abordar problemàtiques compartides.

103

Del creuament dels reptes, les oportunitats i les capacitats catalanes i partint de les prioritats sectorials que fixa el PD, es despleguen els següents OE.

98

Oportunidad 3. Existe un consenso prácticamente unánime por parte de los actores entrevistados en torno a la concentración de esfuerzos en el fortalecimiento de los gobiernos locales/municipales, incluidas las autoridades indígenas. De forma adicional, Colombia tiene a su disposición dos organismos que contribuyen a este objetivo, como son la Federación Colombiana de Municipios y el Departamento Nacional de Planeación.

Por otro lado, ante los retos y las oportunidades mencionados, la cooperación catalana presenta una serie de capacidades instaladas o potenciales que se deben considerar a la hora de definir su marco de actuación estratégica.

99

Capacidad 1. La sociedad civil catalana tiene una larga tradición en la promoción de los DDHH en Colombia y en la construcción de ciudadanía crítica. En este sentido, es paradigmática la Mesa Catalana por la Paz y los Derechos Humanos en Colombia, que se ha configurado desde 2002 como uno de los espacios de concertación referente en cuanto a la incidencia política, promoción y protección de los DDHH en Colombia y al apoyo a una solución política negociada.

100

Capacidad 2. La ACCD ya tiene experiencia en dar apoyo a instituciones públicas de Colombia para promover los DDHH y el DIH, con una clara orientación a esforzarse por su presencia en el territorio mediante procesos de desconcentración y descentralización de esta institucionalidad.

101

Capacidad 3. Desde sus inicios, la cooperación catalana ha demostrado una sensibilización especial por los derechos colectivos de las minorías y las poblaciones indígenas, que se ha traducido con los años en la ejecución de proyectos y programas para su defensa y promoción.

102

Capacidad 4. Cataluña también puede ofrecer su experiencia en cuanto a autogobierno, procesos de descentralización política y administrativa y de gobernanza multinivel. Asimismo, en Cataluña hay cerca de mil municipios que pueden ofrecer su experiencia en la puesta en funcionamiento de procesos participativos, en la elaboración de planes de desarrollo local, en la gestión de un amplio marco competencial y en la elaboración de marcos institucionales a fin de proveer bienes y servicios comunes y abordar problemáticas compartidas.

103

De la confluencia de los retos, las oportunidades y las capacidades catalanas y partiendo de las prioridades sectoriales fijadas por el PD se despliegan los siguientes OE.

OE1. Promoure, defensar i difondre el reconeixement, l'exigibilitat i l'exercici efectiu dels DH, amb especial atenció als drets col·lectius i als DESC.

R1. Haver contribuït a apoderar els diversos actors, en especial els no governamentals, i a generar ciutadania crítica, plenament conscient dels drets de que és dipositaria i amb capacitat d'exigir el seu compliment efectiu.

Proposta d'implementació 1: Acompanyar i donar suport al teixit social que té per objecte la defensa i l'exigibilitat dels DH amb incidència a Colòmbia i a nivell internacional, prestant especial atenció a les comunitats indígenes, afrodescendents, menors, dones, població desplaçada i víctimes del conflicte. Preveure, dins d'aquest suport, mecanismes i recursos per a la protecció dels actors que treballen en la defensa dels DH.

Proposta d'implementació 2: Donar suport a iniciatives de la societat civil, especialment les liderades per organitzacions de dones i feministes que tinguin per objecte la formació, capacitat, lideratge i incidència de les dones per a la defensa i exigibilitat dels DH i dels DESC i específicament els drets sexuals i els drets reproductius.

Proposta d'implementació 3: Acompanyar i donar suport a les comunitats rurals i/o indígenes que duen a terme projectes de permanència al territori, de resistència al conflicte i que donen suport a processos de planificació de desenvolupament propis (Plans de vida).

Proposta d'implementació 4: Reforçar els espais de trobada promoguts, entre altres, per la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia i els canals d'intercanvi d'experiències entre els teixits associatius i moviments socials de Colòmbia i Catalunya per tal d'aprofundir en el coneixement i en la conscienciació d'una ciutadania global compartida.

R2. Haver contribuït a generar l'existència d'un Estat social de dret amb capacitat per garantir l'exercici efectiu dels DH individuals i col·lectius i de resoldre els conflictes en el marc d'un ordenament jurídic que garanteixi el principi de legalitat i seguretat jurídica, i l'accés equitatiu a una justícia independent.

OE 1. Promover, defender y difundir el reconocimiento, la exigibilidad y el ejercicio efectivo de los DDHH, con especial atención a los derechos colectivos y a los DESC.

R1. Haber contribuido a empoderar los distintos actores, en especial los no gubernamentales, y a generar ciudadanía crítica, plenamente consciente de los derechos de los que es depositaria y con capacidad de exigir el cumplimiento efectivo de estos derechos.

Propuesta de implementación 1: Acompañar y dar apoyo al tejido social que tiene por objeto la defensa y la exigibilidad de los DDHH con incidencia en Colombia y en el ámbito internacional, prestando especial atención a las comunidades indígenas y afrodescendientes, a los menores, a las mujeres, a la población desplazada y a las víctimas del conflicto. Prever, dentro de dicho apoyo, mecanismos y recursos para la protección de los actores que trabajan en la defensa de los DDHH.

Propuesta de implementación 2: Apoyo a iniciativas de la sociedad civil, especialmente las lideradas por organizaciones de mujeres y feministas, que tengan por objeto la formación, la capacitación, el liderazgo y la incidencia de las mujeres en lo relacionado con la defensa y la exigibilidad de los DDHH, los derechos económicos, sociales y culturales y, específicamente, los derechos sexuales y los reproductivos.

Propuesta de implementación 3: Acompañar y dar apoyo a las comunidades rurales y/o indígenas que llevan a cabo proyectos de permanencia en el territorio y de resistencia al conflicto y que dan apoyo a procesos de planificación de desarrollo propios (planes de vida).

Propuesta de implementación 4: Reforzar los espacios de encuentro promovidos, entre otros, por la Mesa Catalana por la Paz y los Derechos Humanos en Colombia y los canales de intercambio de experiencias entre los tejidos asociativos y movimientos sociales de Colombia y Cataluña a fin de profundizar el conocimiento y la concienciación de una ciudadanía global compartida.

R2. Haber contribuido a generar la existencia de un Estado social de derecho con capacidad para garantizar el ejercicio efectivo de los DDHH individuales y colectivos y de resolver los conflictos en el marco de un ordenamiento jurídico que garantice el principio de legalidad y seguridad jurídica y el acceso equitativo a una justicia independiente.

Proposta d'implementació 1: Enfortir les capacitats de les institucions de l'Estat responsables de la garantia dels DH, especialment de les víctimes del conflicte i la població desplaçada, dones i poblacions indígenes i afrodescendents, vetllant per la incorporació de la perspectiva de gènere i afavorint-ne la seva desconcentració i/o descentralització.

OE2. Acompanyar els processos de descentralització i articulació política del territori, i enfortir institucionalment els diferents nivells de governs locals i subestats per a apropar els espais de presa de decisions a la ciutadania i millorar la provisió i la gestió de serveis públics.

R1. Haver contribuït a fer més democràtica i participativa l'elaboració de plans de desenvolupament local, els pressupostos, les estratègies, etc.

Proposta d'implementació 1: Enfortir els ens locals i departamentals i les entitats territorials indígenes en l'elaboració de polítiques públiques i en la millorar la gestió dels assumptes públics.

Caldrà considerar la necessitat de donar suport a les comunitats rurals i/o indígenes que duen a terme projectes de permanència al territori i que donen suport a processos de planificació de desenvolupament (Plans de vida) per tal que es quedin al seu territori.

Proposta d'implementació 2: Donar suport a iniciatives que tinguin per objectiu la formació, la capacitat, el lideratge, la incidència i la participació política especialment de les dones, les víctimes del conflicte social i armat i els col·lectius tradicionalment exclosos.

Proposta d'implementació 3: Enfortir els mecanismes de control social (per exemple, les veedurías ciutadanes) en la presa de decisions i la gestió de serveis públics.

Propuesta de implementación 1: Reforzar las capacidades de las instituciones del Estado responsables de la garantía de los DDHH, especialmente los de las víctimas del conflicto y la población desplazada, las mujeres y las poblaciones indígena y afrodescendiente, velando por la incorporación de la perspectiva de género y favoreciendo su desconcentración y/o descentralización.

OE 2. Acompañar los procesos de descentralización y articulación política del territorio y fortalecer institucionalmente los distintos niveles de gobierno locales y subestatales para aproximar los espacios de toma de decisiones a la ciudadanía y mejorar la provisión y la gestión de los servicios públicos.

R1. Haber contribuido a hacer más democrática y participativa la elaboración de planes de desarrollo local, presupuestos, estrategias, etc.

Propuesta de implementación 1: Fortalecer los entes locales y departamentales y las entidades territoriales indígenas en la elaboración de políticas públicas y en la mejora de la gestión de los asuntos públicos.

Será necesario considerar la necesidad de dar apoyo a las comunidades rurales y/o indígenas que llevan a cabo proyectos de permanencia en el territorio y que dan apoyo a procesos de planificación de desarrollo (Planes de vida) para que se queden en su territorio.

Propuesta de implementación 2: Dar apoyo a iniciativas que tengan por objetivo la formación, la capacitación, el liderazgo, la incidencia y la participación política, especialmente de las mujeres, las víctimas del conflicto social y armado y los colectivos tradicionalmente excluidos.

Propuesta de implementación 3: Fortalecer los mecanismos de control social (por ejemplo, las veedurías ciudadanas) en la toma de decisiones y la gestión de servicios públicos.

OE1. Prevenció i eradicació de la violència masclista

	Modalitats	Socis potencials	Actors coop. catalana	Coord. altres donants	Enfocament territorial
R1. Mesures estratègiques integrades per a prevenir i eliminar la violència contra les dones.	Bilateral directa + bilateral concertada + multilateral + iniciativa d'altres actors	Organitzacions i moviments de pau i DH, població desplaçada, dones, LGTB, població camperola, indígenes, afrodesc, sindicats, universitats, UNFPA, UNIFEM, OACNUDH, PNUD, governs departamentals i locals, Defensoria, Procuradoria, Consejería para la Mujer	DGCDAH/ACCD Institut Català de les Dones, Ens locals	AECID, SIDA, CIDA, PNUD, Instituto de la Mujer (cooperació espanyola)	Regional (zona andina i Amèrica Llatina), estatal, departamental, local
R2. Millor coneixement de les causes i les conseqüències de la violència contra les dones i l'efectivitat de les mesures preventives	Bilateral directa + bilateral concertada + multilateral + iniciativa d'altres actors	Organitzacions i moviments de pau i DH, població desplaçada, dones, LGTB, població camperola, indígenes, afrodesc, sindicats, universitats, UNFPA, UNIFEM, OACNUDH, PNUD, governs departamentals i locals, Defensoria, Procuradoria, Consejería para la Mujer	DGCDAH/ACCD Institut Català de les Dones, Universitats	AECID, SIDA, CIDA, PNUD, Instituto de la Mujer (cooperació espanyola)	Regional (zona andina i Amèrica Llatina), estatal, departamental, local

Línies estratègiques complementàries: Acció Humanitària + Educació i Sensibilització + Capacitats

OE 1. Prevención y erradicación de la violencia machista

	Modalidades	Socios potenciales	Actores coop. catalana	Coord. otros donantes	Enfoque territorial
R1. Medidas estratégicas integradas para prevenir y eliminar la violencia contra las mujeres	Bilateral directa + bilateral concertada + multilateral + iniciativa de otros actores	Organizaciones y movimientos de paz y DDHH, población desplazada, mujeres, LGTB, población campesina, indígenas, afrodescendientes, sindicatos, universidades, FPNU, UNIFEM, OACNUDH, PNUD, gobiernos departamentales y locales, Defensoría, Procuraduría, Consejería para la Mujer	DGCDAH/ACCD Instituto Catalán de la Mujer, Entes locales	AECID, SIDA, CIDA, PNUD, Instituto de la Mujer (cooperación española)	Regional (zona andina y América Latina), estatal, departamental, local
R2. Mejor conocimiento de las causas y las consecuencias de la violencia contra las mujeres y la efectividad de las medidas preventivas	Bilateral directa + bilateral concertada + multilateral + iniciativa de otros actores	Organizaciones y movimientos de paz y DDHH, población desplazada, mujeres, LGTB, población campesina, indígenas, afrodescendientes, sindicatos, universidades, FPNU, UNIFEM, OACNUDH, PNUD, gobiernos departamentales y locales, Defensoría, Procuraduría, Consejería para la Mujer	DGCDAH/ACCD Instituto Catalán de la Mujer, Universidades	AECID, SIDA, CIDA, PNUD, Instituto de la Mujer (cooperación española)	Regional (zona andina y América Latina), estatal, departamental, local

Líneas estratégicas complementarias: Acción Humanitaria + Educación y Sensibilización + Capacidades

OP 3. Apoderament de les dones

104

Tot i els avenços en matèria de reconeixement constitucional i de desenvolupament normatiu dels drets de les dones, les desigualtats per raó de gènere segueixen gairebé inalterables. Les desigualtats entre dones i homes encara són palpables en pràcticament totes les àrees de la vida humana, tant de l'esfera pública com de la privada. Per exemple, segons dades de l'Observatori de Asuntos de Género, la presència de les dones en el Congrés de la República (període 2006-2010) no supera el 12%; en els alts tribunals el percentatge és del 15,5%; i de 13 ministres només hi ha 3 dones.

105

La discriminació i, de manera extrema, la violència masclista, també contra el col·lectiu de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals (LGTB), s'explica per la persistència d'estereotips i patrons socioculturals arrelats en l'imaginari col·lectiu del país. La violència en l'àmbit de la parella i en l'àmbit familiar, en què les dones són objecte d'abús de poder i maltractament (físic, psicològic, sexual o econòmic) per part d'un altre membre de la família, és realment preocupant. Segons la Encuesta Nacional de Demografía y Salud (2005), el 66% de les dones enquestades van reconèixer que patien violència verbal per part de la seva parella, el 33% que havien rebut amenaces contra elles, el 39% que havien patit agressions físiques, i el 12% que havien estat violades pel seu espòs o company (Profamilia, 2005).

106

El dany causat sobre les dones no acaba amb la consumació de l'acte violent. Aquesta mateixa enquesta posa de relleu, per exemple, que el 85% de les dones que havien estat objecte d'agressió física es queixaven no només de les seqüeles físiques sinó també de les psicològiques. Però molt poques s'han atrevit a denunciar-ho (només el 24%) arguint que poden resoldre la situació per elles mateixes, per por a una segona agressió o per considerar-la lleu.

OP 3. Empoderamiento de las mujeres

104

A pesar de los avances en materia de reconocimiento constitucional y de desarrollo normativo de los derechos de las mujeres, las desigualdades por razón de género continúan casi inalterables. Las desigualdades entre mujeres y hombres aún son palpables en prácticamente todas las áreas de la vida humana, tanto en la esfera pública como en la privada. Por ejemplo, según datos del Observatorio de Asuntos de Género, la presencia de mujeres en el Congreso de la República (período 2006-2010) no supera el 12%; en los altos tribunales, el porcentaje es del 15,5%, y de 13 ministros, sólo 3 son mujeres.

105

La discriminación y, de forma extrema, la violencia machista, también contra el colectivo de lesbianas, gays, transexuales y bisexuales (LGTB) se explican por la persistencia de estereotipos y patrones socioculturales arraigados en el imaginario colectivo del país. La violencia en el ámbito de la pareja y en el familiar, en el que las mujeres son objeto de abuso de poder y maltrato (físico, psicológico, sexual o económico) por parte de otro miembro de la familia, es realmente preocupante. Según la Encuesta Nacional de Demografía y Salud (2005), el 66% de las mujeres encuestadas reconoció sufrir violencia verbal por parte de su pareja; el 33%, haber recibido amenazas en contra de ellas; el 39%, haber sufrido agresiones físicas, y el 12%, haber sido violadas por su marido o compañero (Profamilia, 2005).

106

El daño causado a las mujeres no termina con la consumación del acto violento. Esta misma encuesta pone de relieve, por ejemplo, que el 85% de las mujeres que había sido objeto de agresión física se quejaba no sólo de las secuelas físicas, sino también de las psicológicas. De todas formas, muy pocas se han atrevido a denunciarlo (sólo el 24%); aducen que pueden resolver la situación por sí mismas, tienen miedo a una segunda agresión o lo consideran leve.

107

El conflicte armat intern només ha fet que reforçar les pautes de violència masculista, especialment la violència sexual. De fet, la violència masculista i, en particular, la violència sexual ha estat un tret característic del conflicte, una pràctica habitual des dels seus inicis i emprada per tots i cadascun dels actors armats del conflicte, però que s'ha silenciada durant molt de temps. Diversos informes assenyalen que les dones s'han convertit en objectius militars per part dels diferents grups armats en la mesura que han servit per humiliar a l'enemic, per atemorir a la població o per provocar el desplaçament de famílies senceres i apoderar-se així de les terres abandonades. La instrumentalització de les dones també es produeix en el si dels actors armats. Les combatents dels diferents bàndols tampoc s'han salvat de l'abús i l'explotació sexual per part dels seus companys. A més, com ha recalcat l'Alta Comissionada de les Nacions Unides pels Drets Humans, el nivell d'impunitat en aquests delictes continuen sent molt elevats (OACNUDH, 2009).

108

Quantificar les diferents manifestacions de la violència derivada del conflicte sobre les dones és pràcticament impossible, entre altres raons perquè s'estima que només el 9% d'elles es decideix a denunciar-ho. I no ho farien per motius com la desconfiança amb les autoritats públiques, la por a la revictimització o la debilitat institucional del ministeri públic i de la policia, entre altres (Intermón Oxfam, 2009). Per tant, que no hi hagi registres fidedignes no vol dir que el problema no existeixi o sigui menor.

107

El conflicto armado interno no ha hecho más que reforzar las pautas de violencia machista, especialmente la violencia sexual. De hecho, la violencia machista y, en particular, la violencia sexual han sido un rasgo característico del conflicto, una práctica habitual desde sus inicios utilizada por todos y cada uno de los actores armados del conflicto, que se ha silenciado durante mucho tiempo. Diversos informes señalan que las mujeres se han convertido en objetivos militares para los distintos grupos armados en la medida en que sirven para humillar al enemigo, atemorizar a la población o provocar el desplazamiento de familias enteras para poderse apoderar de las tierras abandonadas. La instrumentalización de las mujeres también se produce en el seno de los actores armados. Los combatientes de los distintos bandos tampoco se han salvado del abuso y la explotación sexual por parte de sus compañeros. Además, como ha recalcado la Alta Comisionada de las Naciones Unidas para los Derechos Humanos, los niveles de impunidad en estos delitos continúan siendo muy elevados (OACNUDH, 2009).

108

Cuantificar las diversas manifestaciones de la violencia derivada del conflicto sobre las mujeres es prácticamente imposible, entre otras cosas porque se estima que sólo el 9% de ellas se decide a denunciarla. Y parece que no lo hacen por motivos como la desconfianza en las autoridades públicas, el miedo a la revictimización o la debilidad institucional del ministerio público y la policía, entre otros (Intermón Oxfam, 2009). Por lo tanto, que no se disponga de registros fidedignos no significa que el problema no exista o sea menor.

109

Les dones representen el 56% de les persones desplaçades i el 70% d'elles estan acompanyades dels seus fills i filles. Aquestes dades posen de relleu, en certa manera, la «feminització del desplaçament». La magnitud del problema és tal que, per exemple, la Corte Constitucional, mitjançant l'Auto núm. 092 de 2008, va denunciar la desprotecció dels drets fonamentals de les dones pel desplaçament forçat a causa del conflicte armat. En aquesta providència, la Corte identifica fins a deu riscos que afecten particularment a les dones i insta al Govern nacional a adoptar i implementar un programa per contrarestar-los. A més, es fa ressò de nombrosos crims sexuals en el marc del conflicte i els comunica a l'òrgan competent: la Fiscalía General de la Nación.

110

Aquesta realitat fa encara més necessari enfocar la defensa dels DH i de la construcció de pau a Colòmbia des d'una perspectiva de gènere. Això suposa incorporar en totes les actuacions la perspectiva de gènere en la prevenció, gestió i resolució del conflicte així com en la fase posterior de reconstrucció postconflicte. En aquest sentit, ja s'han dut a terme exercicis en profunditat per tal de determinar quines serien les bones pràctiques i les lliçons que s'haurien après (vegeu, per exemple, UNIFEM, 2005).

111

En coherència amb l'estratègia dual que ha adoptat la cooperació catalana per promoure l'equitat entre dones i homes (mitjançant la incorporació de la perspectiva de gènere i alhora en la línia de desenvolupament promoure l'apoderament de les dones), aquesta EPP Colòmbia vol concentrar les actuacions d'apoderament de les dones en l'apartat d'eradicació total de la violència, fent visible les seves problemàtiques i les del seu nucli familiar, especialment les que es troben en situació de desplaçament, indígenes, afrocolombianes i del món rural.

109

Las mujeres representan el 56% de las personas desplazadas, y el 70% de ellas están acompañadas de sus hijos e hijas. Estos datos ponen de relieve, en cierto modo, la «feminización del desplazamiento». La magnitud del problema es tal que, por ejemplo, la Corte Constitucional, mediante el Auto n.º 092 de 2008, denunció la desprotección de los derechos fundamentales de las mujeres por el desplazamiento forzado a causa del conflicto armado. En esta providencia, la Corte identificaba hasta diez riesgos que afectan particularmente a las mujeres e insta al Gobierno nacional a adoptar e implementar un programa para contrarrestarlos. Además, se hacía eco de numerosos crímenes sexuales en el marco del conflicto y se los comunicaba al órgano competente: la Fiscalía General de la Nación.

110

Esta realidad hace aún más necesario enfocar la defensa de los DDHH y la construcción de la paz en Colombia desde una perspectiva de género. Esto supone incorporar en todas las actuaciones la perspectiva de género en la prevención, gestión y resolución del conflicto así como en la fase posterior de reconstrucción posconflicto. En este sentido, ya se han llevado a cabo ejercicios en profundidad a fin de determinar cuáles serían las buenas prácticas y las lecciones que se habrían aprendido (véase, por ejemplo, UNIFEM, 2005).

111

En coherencia con la estrategia dual que ha adoptado la cooperación catalana para promover la equidad entre mujeres y hombres mediante la incorporación de la perspectiva de género y, al mismo tiempo, en la línea de desarrollo, promover el empoderamiento de las mujeres, esta EPP Colombia quiere concentrar las actuaciones de empoderamiento de las mujeres en el apartado de la erradicación total de la violencia, haciendo visible su problemática y la de su núcleo familiar, especialmente en el caso de las que se encuentran en situación de desplazamiento, las indígenas, las afrocolombianas y las del mundo rural.

Aquests desafiaments en l'àmbit de l'apoderament de les dones a mig termini s'acompanyen de processos liderats per diferents actors del desenvolupament colombians i internacionals que aquesta Estratègia identifica en clau d'oportunitat:

112

Oportunitat 1. Fins fa relativament poc, la violència masclista en el marc del conflicte era un fenomen silenciàt. Però, en els últims anys, organitzacions nacionals i internacionals de dones i DH (per exemple, la Mesa de Trabajo Mujer y Conflicto Armado o la Comisión Interamericana de Derechos Humanos) han fet un esforç per posar de relleu la magnitud del problema i per analitzar com el conflicte armat les afecta particularment.

113

Oportunitat 2. L'Auto núm. 092 de la Corte Constitucional també ha suposat un avenç en denunciar la situació d'extrema vulnerabilitat de les dones en el marc del desplaçament. La Corte Constitucional ha contribuït no només a posar de manifest els principals riscos que han d'afrontar les dones en particular, sinó que, a més, ha assumit un rol actiu en la denúncia dels nombrosos crims sexuals que s'han produït en aquest context de conflicte armat intern.

114

Oportunitat 3. Colòmbia ha ratificat un bon nombre de tractats i declaracions i resolucions de les NU (la Declaració sobre l'eliminació de la violència contra les dones i les Resolucions 1325 i 1820, per exemple) i del sistema regional interamericà que promouen els DH i que protegeixen les dones davant de la discriminació i la violència que pateixen (concretament, la Convenció Interamericana per prevenir, sancionar i eradicar la violència contra la dona, coneguda com «Convenció de Belem Do Para»). A més, Colòmbia ha adaptat en bona mesura el seu marc normatiu intern a aquests estàndards internacionals.

Estos desafíos en el ámbito del empoderamiento de las mujeres a medio plazo se acompañan de procesos liderados por distintos actores del desarrollo colombiano e internacionales que esta Estrategia identifica en clave de oportunidad:

112

Oportunitat 1. Hasta hace relativamente poco, la violencia machista en el marco del conflicto era un fenómeno silenciado. Pero en los últimos años, organizaciones nacionales e internacionales de mujeres y DDHH (por ejemplo, la Mesa de Trabajo Mujer y Conflicto Armado o la Comisión Interamericana de Derechos Humanos) han realizado un esfuerzo por poner de relieve la magnitud del problema y analizar cómo el conflicto armado las afecta particularmente.

113

Oportunitat 2. El Auto n.º 092 de la Corte Constitucional también ha supuesto un avance en la denuncia de la situación de extrema vulnerabilidad de las mujeres en el marco del desplazamiento. La Corte Constitucional ha contribuido no sólo a poner de manifiesto los principales riesgos que deben afrontar las mujeres en particular, sino que, además, ha asumido un rol activo en la denuncia de los numerosos crímenes sexuales que se han producido en este contexto de conflicto armado interno.

114

Oportunitat 3. Colombia ha ratificado un buen número de tratados y declaraciones y de resoluciones de las NNUU (la Declaración sobre la eliminación de la violencia contra las mujeres y las resoluciones 1.325 y 1.820, por ejemplo) y del sistema regional interamericano que promueven los DDHH y que protegen a las mujeres ante la discriminación y la violencia que sufren (concretamente, la Convención Interamericana para prevenir, sancionar y erradicar la violencia contra la mujer, conocida como «Convención de Belem Do Para»). Además, Colombia ha adaptado en buena medida su marco normativo interno a estos estándares internacionales.

Per altra banda, davant dels reptes i oportunitats esmentades, la cooperació catalana presenta una sèrie de capacitats instal·lades o potencials que s'han de considerar a l'hora de definir el seu marc d'actuació estratègica.

115

Capacitat 1. Catalunya té competències exclusives en polítiques de dones i, a més, disposa d'una àmplia experiència en l'abordatge integral de la violència masclista. En aquest sentit, és destacable el paper que exerceix l'Institut Català de les Dones (ICD) com a organisme de la Generalitat encarregat del disseny, impuls, coordinació i avaluació de les polítiques de dones. Recentment, l'ICD va liderar els treballs preparatoris per l'elaboració de la Llei de 16 d'abril de 2008, del dret a les dones a eradicar la violència masclista

116

Capacitat 2. A Catalunya també es caracteritza pel seu històric moviment feminista i per albergar un nombre important d'entitats i associacions de dones a més d'entitats municipalistes, col·legis professionals i sindicats que des de fa temps s'han involucrat en l'apoderament de les dones i, en concret també, en la lluita contra la violència masclista. Prop de 300 entitats s'apleguen al voltant del Consell Nacional de Dones de Catalunya.

117

Capacitat 3. La cooperació catalana té una llarga experiència en l'enfortiment de polítiques i institucions que treballen per l'apoderament de les dones i la promoció de l'equitat entre dones i homes a Amèrica Llatina. En aquest sentit s'ha donat suport a través d'UNIFEM a l'INMujeres d'Uruguai, i s'ha donat suport a l'Articulació Regional Feminista por los Derechos Humanos y la Justicia de Género, o a l'organització i celebració de la I Cimera continental de dones indígenes.

Del creuament dels reptes, les oportunitats i les capacitats catalanes i partint de les prioritats sectorials que fixa el PD, es desplega el següent OE.

Por otro lado, ante los retos y las oportunidades mencionados, la cooperación catalana presenta una serie de capacidades instaladas o potenciales que se deben considerar a la hora de definir su marco de actuación estratégica.

115

Capacidad 1. Cataluña tiene competencias exclusivas en políticas de mujeres y, además, dispone de una amplia experiencia a la hora de abordar integralmente la violencia machista. En este sentido, es destacable el papel que ejerce el Instituto Catalán de la Mujer (ICM) como organismo de la Generalitat encargado del diseño, el impulso, la coordinación y la evaluación de las políticas de mujeres. Recientemente el ICM ha liderado los trabajos preparatorios para la elaboración de la Ley de 16 de abril de 2008 sobre el derecho de las mujeres a erradicar la violencia machista.

116

Capacidad 2. Cataluña también se caracteriza por su histórico movimiento feminista y por albergar un número importante de entidades y asociaciones de mujeres además de entidades municipalistas, colegios profesionales y sindicatos que desde hace tiempo se han involucrado en el empoderamiento de las mujeres y, en concreto, en la lucha contra la violencia machista. Cerca de 300 entidades se agrupan en el Consejo Nacional de Mujeres de Cataluña.

117

Capacidad 3. La cooperación catalana tiene una larga experiencia en el refuerzo de políticas e instituciones que trabajan por el empoderamiento de las mujeres y la promoción de la equidad entre mujeres y hombres en América Latina. En este sentido, se ha dado apoyo a través de UNIFEM a INMujeres de Uruguay así como a la Articulación Regional Feminista por los Derechos Humanos y la Justicia de Género o a la organización y celebración de la I Cumbre Continental de Mujeres Indígenas.

De la confluencia de los retos, las oportunidades y las capacidades catalanas y partiendo de las prioridades sectoriales fijadas por el PD, se despliega el siguiente OE.

OE1. Contribuir a la prevenció i la eradicació de la violència física, sexual, psicològica i social contra les dones.

R1. Haver impulsat mesures estratègiques integrades per a prevenir i eliminar qualsevol manifestació de violència masclista.

Proposta d'implementació 1: Donar suport a moviments i organitzacions de dones i feministes, per una banda, i a les institucions de l'Estat i als ens locals i departamentals, per l'altra, que treballen per prevenir i eradicar qualsevol manifestació de violència masclista.

Proposta d'implementació 2: Donar suport a iniciatives de la societat civil, liderades o en coordinació amb organitzacions de dones i feministes, i de les institucions de l'Estat que tinguin per objecte la sensibilització social destinada a prevenir qualsevol manifestació de violència masclista.

R2. Haver contribuït a conèixer millor les causes i les conseqüències de la violència masclista i l'efectivitat de les mesures preventives en relació amb aquestes.

Proposta d'implementació: Donar suport a iniciatives d'investigació que tinguin per objecte conèixer millor les causes i conseqüències de qualsevol manifestació de violència contra les dones a Colòmbia, incloses aquelles derivades del conflicte social i armat i també l'impacte diferent que tenen en col·lectius específics de dones (en especial, dones indígenes i afrodescendents) i en les nenes i nens que indirectament o directament la pateixen, així com l'efectivitat de les mesures preventives. S'entenen incloses en aquesta proposta iniciatives de sistematització i investigació participativa així com la difusió posterior tant a Colòmbia com a Catalunya que contribueixi a visibilitzar els resultats.

OE 1. Contribuir a prevenir y erradicar la violencia física, sexual, psicológica y social contra las mujeres

R1. Haber impulsado medidas estratégicas integradas para prevenir y eliminar cualquier manifestación de violencia machista.

Propuesta de implementación 1: Dar apoyo a los movimientos y organizaciones de mujeres y feministas, por un lado, y a las instituciones del Estado y los entes locales y departamentales, por el otro, que trabajan para prevenir y erradicar cualquier manifestación de violencia machista.

Propuesta de implementación 2: Dar apoyo a iniciativas de la sociedad civil, lideradas o en coordinación con organizaciones de mujeres y feministas, y de las instituciones del Estado que tengan por objeto la sensibilización social destinada a prevenir cualquier manifestación de violencia machista.

R2. Haber contribuido a conocer mejor las causas y las consecuencias de la violencia machista y la efectividad de las medidas preventivas en relación con éstas.

Propuesta de implementación: Dar apoyo a iniciativas de investigación que tengan por objeto conocer mejor las causas y consecuencias de cualquier manifestación de violencia contra las mujeres en Colombia, incluidas las derivadas del conflicto social y armado, y también el distinto impacto que tienen en colectivos específicos de mujeres (en especial, mujeres indígenes y afrodescendientes) y en las niñas y los niños que la sufren directa o indirectamente, así como la efectividad de las medidas preventivas. Se entienden incluidas en esta propuesta iniciativas de sistematización e investigación participativa así como su difusión posterior tanto en Colombia como en Cataluña a fin de hacer visibles los resultados.

4

Mecanismes de coordinació, col·laboració i complementarietat amb el conjunt d'agents del desenvolupament

Mecanismos de coordinación, colaboración y complementariedad con el conjunto de agentes del desarrollo

4.1. Coordinació, col·laboració i complementarietat amb els actors de la cooperació al desenvolupament catalans

118

D'acord amb l'article 6 de la Llei de cooperació al desenvolupament, els principis de col·laboració i complementarietat hauran de regir la relació entre els poders públics i les iniciatives solidàries i de cooperació al desenvolupament de la societat civil catalana. Així mateix, les diferents administracions públiques de Catalunya s'hauran de sotmetre, respectant el marc de les seves respectives competències, als principis de coordinació, col·laboració i cooperació.

119

Per donar aplicació a l'EPP Colòmbia, els principis que s'acaben de citar s'articularan: 1) en l'execució de les actuacions; 2) en la planificació, i, finalment; 3) en la creació d'espais ad hoc.

120

Quant a l'execució de les actuacions, els instruments juridicoadministratius que serviran per implementar els OP de l'Estratègia són els propis de la modalitat bilateral i, en concret, els convenis per a la modalitat bilateral concertada i les convocatòries de subvencions en la bilateral a iniciativa d'altres actors.

121

En relació amb la planificació, el procés d'elaboració de l'EPP Colòmbia ha incorporat el principi de col·laboració i complementarietat gràcies a la participació del conjunt de la societat civil i dels ens locals en aspectes claus com la identificació, el debat i la validació de les prioritats sectorials i territorials o la manera sobre com implementar-les.

4.1. Coordinación, colaboración y complementariedad con los actores de la cooperación al desarrollo catalanes

118

De acuerdo con el artículo 6 de la Ley de cooperación al desarrollo, los principios de colaboración y complementariedad deben regir la relación entre los poderes públicos y las iniciativas solidarias y de cooperación al desarrollo de la sociedad civil catalana. Asimismo, las distintas administraciones públicas de Cataluña deberán someterse, respetando el marco de sus respectivas competencias, a los principios de coordinación, colaboración y cooperación.

119

Para dar aplicación a la EPP Colombia, los principios que se acaban de citar se articularán: 1) en la ejecución de las actuaciones; 2) en la planificación, y, por último, 3) en la creación de espacios ad hoc.

120

Por lo que respecta a la ejecución de las actuaciones, los instrumentos jurídico-administrativos que servirán para implementar los OP de la Estrategia son los propios de la modalidad bilateral y, en concreto, los convenios para la modalidad bilateral concertada y las convocatorias de subvenciones en la bilateral a iniciativa de otros actores.

121

En relación con la planificación, el proceso de elaboración de la EPP Colombia ha incorporado el principio de colaboración y complementariedad gracias a la participación del conjunto de la sociedad civil y los entes locales en aspectos clave como la identificación, el debate y la validación de las prioridades sectoriales y territoriales o la forma de implementarlas.

122

Finalment, es proposa la constitució d'una Comissió, això és, d'un espai propi de coordinació, col·laboració i complementaritat que vetlli pel seguiment i l'avaluació de l'EPP Colòmbia. Aquesta Comissió estarà composta per l'ACCD, que exercirà al seu torn les funcions de coordinació, representants de les ONG, de les organitzacions sindicals, de les organitzacions empresarials, de les universitats, dels ens locals i dels diferents departaments del Govern de la Generalitat.

123

A més, juntament amb la Comissió de Qualitat del Consell de Cooperació al Desenvolupament, servirà per retre comptes de les actuacions empreses al país, cosa que contribuirà a l'aprenentatge col·lectiu sobre com millorar la cooperació catalana en aquest país.

124

Finalment, es promourà la incorporació activa de les colombianes i els colombians residents a Catalunya en aquesta Comissió, reforçant els seus vincles amb la societat d'origen, com a pont entre els moviments socials colombians i catalans, d'acord amb l'Estratègia de desenvolupament de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

4.2. Comunicació i coordinació amb els actors de desenvolupament del país soci

125

Tenint present els acords i consensos internacionals en matèria d'eficàcia i qualitat de l'ajut, l'EPP Colòmbia parteix de la premissa que els diversos actors del país soci són els únics protagonistes legítims del seu propi procés de desenvolupament. En conseqüència, la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya es planteja en termes d'associació, d'acompanyament de processos liderats pels actors locals. Aquesta posició de partida, que abraça els principis d'apropiació democràtica i d'alineament amb les prioritats del país soci, comporta treballar de manera estreta amb els actors locals i, per tant, disposar de mecanismes de comunicació i coordinació àgils amb aquests.

126

La comunicació i la coordinació amb els actors de desenvolupament de Colòmbia s'articularà a partir de tres grans mecanismes. El primer mecanisme correspon als instruments propis de l'execució de les actuacions de desenvolupament, que s'articulen fonamentalment a partir de convenis de cooperació directa i/o concertada amb institucions homòlogues públiques i/o privades de Colòmbia per complir amb els OP. El segon mecanisme s'emmarca en la creació d'una Comissió d'informació, coordinació, seguiment i avaluació de l'EPP a Colòmbia, punt de trobada dels actors involucrats en la traducció pràctica d'aquest document de planificació.

122

Finalmente, se propone la constitución de una comisión, es decir, un espacio propio de coordinación, colaboración y complementariedad que dé el seguimiento y la evaluación de la EPP Colombia. Esta comisión estará formada por la ACCD, que a su vez ejercerá las funciones de coordinación, y por representantes de las ONG, las organizaciones sindicales, las organizaciones empresariales, las universidades, los entes locales y los distintos departamentos del Gobierno de la Generalitat.

123

Además, junto con la Comisión de Calidad del Consejo de Cooperación al Desarrollo, servirá para rendir cuentas de las actuaciones emprendidas en el país, lo que contribuirá al aprendizaje colectivo sobre el modo de mejorar la cooperación catalana en este país.

124

Finalmente, se promoverá la incorporación activa de la población colombiana residente en Cataluña a esta comisión a fin de reforzar sus vínculos con la sociedad de origen, como puente entre los movimientos sociales colombianos y catalanes, de acuerdo con la Estrategia de codesarrollo de la cooperación al desarrollo de la Generalitat de Catalunya.

4.2. Comunicación y coordinación con los actores de desarrollo del país socio

125

Teniendo presentes los acuerdos y consensos internacionales en materia de eficacia y calidad de la ayuda, la EPP Colombia parte de la premisa de que los diversos actores del país socio son los únicos protagonistas legítimos de su propio proceso de desarrollo. En consecuencia, la cooperación al desarrollo de la Generalitat de Catalunya se plantea en términos de asociación, de acompañamiento de procesos liderados por los actores locales. Esta posición de partida, que abraza los principios de apropiación democrática y de alineación con las prioridades del país socio, supone trabajar muy estrechamente con los actores locales y, por tanto, disponer de mecanismos de comunicación y coordinación ágiles con éstos.

126

La comunicación y la coordinación con los actores de desarrollo de Colombia se articulará a partir de tres grandes mecanismos. El primer mecanismo corresponde a los instrumentos propios de la ejecución de las actuaciones de desarrollo, que se articulan fundamentalmente a partir de convenios de cooperación directa y/o concertada con instituciones homólogas públicas y/o privadas de Colombia para cumplir los OP. El segundo mecanismo se enmarca en la creación de una Comisión de información, coordinación, seguimiento y evaluación de la EPP en Colombia, punto de encuentro de los actores involucrados en la traducción práctica de este documento de planificación.

127

La composició d'aquesta comissió incorporarà, a més de la DGCDAH i l'ACCD, els socis estratègics —actuals o potencials— per donar aplicació als OP que determina aquesta EPP, ja siguin representants de la societat civil, agents socioeconòmics, universitats, representants dels diferents nivells de govern així com de la cooperació catalana al país soci i, en especial, dels col·lectius tradicionalment exclosos.

128

Aquesta comissió servirà d'espai per intercanviar informació de les activitats dels diferents actors en el país, compartir investigacions i altres experiències educatives sobre construcció de pau, i prevenció de la violència de gènere i per coordinar possibles actuacions futures. A més, la comissió donarà publicitat als exercicis de seguiment i avaluació de l'EPP endegats per la DGCDAH que, al seu torn, contribuiran al procés d'aprenentatge col·lectiu sobre com millorar la cooperació catalana en aquest país.

4.3. Coordinació amb els actors de cooperació al desenvolupament internacional

129

D'acord amb la lletra de la Llei de cooperació al desenvolupament (article 8.4) i del PD, les actuacions de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya s'hauran de coordinar amb el conjunt de donants bilaterals i multilaterals presents a Colòmbia. Els esforços de coordinació haurien de redundar en benefici del país soci com a conseqüència dels efectes multiplicadors de l'AOD catalana en la reducció dels costos associats a les actuacions fragmentades i dels costos d'interlocució que han d'assumir els poders públics del país davant l'allau de donants i projectes/programes.

130

Els mecanismes de coordinació amb els donants bilaterals i multilaterals seran dos. Per un costat, la participació de la cooperació catalana, preferiblement a través de la persona que representa l'ACCD al país, en les diferents taules sectorials de donants coincidents amb els OP d'aquesta EPP. Per l'altra, la participació de les agències de cooperació bilaterals i organismes multilaterals en la Comissió d'informació, coordinació i seguiment de l'EPP Colòmbia.

127

La composición de esta comisión incluirá, además de la DGCDAH y la ACCD, los socios estratégicos —actuales o potenciales— para dar aplicación a los OP que determina esta EPP, ya sean representantes de la sociedad civil, agentes socioeconómicos, universidades, representantes de los distintos niveles de gobierno así como de la cooperación catalana en el país socio y, en especial, de los colectivos tradicionalmente excluidos.

128

Esta comisión servirá de espacio para intercambiar información sobre las actividades de los distintos actores en el país, para compartir investigaciones y otras experiencias educativas sobre construcción de paz y prevención de la violencia de género y para coordinar posibles actuaciones futuras. Además, la Comisión dará publicidad a los ejercicios de seguimiento y evaluación de la EPP realizados por la DGCDAH, que, a su vez, contribuirán al proceso de aprendizaje colectivo sobre el modo de mejorar la cooperación catalana en este país.

4.3. Coordinación con los actores de cooperación al desarrollo internacional

129

De acuerdo con la Ley de cooperación al desarrollo (art. 8.4) y el PD, las actuaciones de cooperación al desarrollo de la Generalitat de Catalunya deberán coordinarse con el conjunto de donantes bilaterales y multilaterales presentes en Colombia. Los esfuerzos de coordinación deberían redundar en beneficio del país socio como consecuencia de los efectos multiplicadores de la AOD catalana en la reducción de los costes asociados a las actuaciones fragmentadas y los costes de interlocución que tienen que asumir los poderes públicos del país ante la avalancha de donantes y proyectos/programas.

130

Los mecanismos de coordinación con los donantes bilaterales y multilaterales serán dos: por un lado, la participación de la cooperación catalana, preferiblemente a través de la persona que representa a la ACCD en el país, en las distintas mesas sectoriales de donantes coincidentes con los OP de esta EPP; por el otro, la participación de las agencias de cooperación bilaterales y los organismos multilaterales en la Comisión de información, coordinación y seguimiento de la EPP Colombia.

5

Seguiment i avaluació de l'Estratègia País Prioritari

Seguimiento y evaluación de la Estrategia País Prioritario

131

La política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya està compromesa amb la qualitat i eficàcia de l'ajut. En aquest sentit, el PD recull principis de bona gestió com la planificació, el control, el seguiment i l'avaluació que estableix la Llei de cooperació al desenvolupament. Per tant, és obligat preveure els mecanismes adequats de seguiment i avaluació que han de permetre que l'EPP Colòmbia sigui el més eficaç possible. A més, el compromís amb la transparència i la responsabilitat mútua amb el país soci confirma la necessitat de dotar-se d'instruments de seguiment i rendició de comptes.

132

Quant als mecanismes de seguiment, aquests es donaran en el marc de l'exercici principal de seguiment anual de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya: la memòria anual. Així, en el moment de realitzar el grau d'assoliment dels compromisos del PD i de les actuacions previstes en el Pla anual, es revisaran els compromisos i les actuacions que es deriven d'aquesta EPP. Els resultats d'aquest exercici es faran públics a través dels espais virtuals dels que es disposa, a més de fer-ho en sessió ordinària en les comissions de seguiment de l'EPP, tant a Catalunya com a Colòmbia.

131

La política pública de cooperación al desarrollo de la Generalitat de Catalunya está comprometida con la eficacia y la calidad de la ayuda. En este sentido, el PD recoge principios de buena gestión, como la planificación, el control, el seguimiento y la evaluación, establecidos por la Ley de cooperación al desarrollo. Por lo tanto, es obligado prever los mecanismos adecuados de seguimiento y evaluación que permitirán que la EPP Colombia sea lo más eficaz posible. Además, el compromiso con la transparencia y la responsabilidad mutua hacia el país socio confirma la necesidad de dotarse de instrumentos de seguimiento y rendición de cuentas.

132

En cuanto a los mecanismos de seguimiento, éstos se darán en el marco del ejercicio principal de seguimiento anual de la cooperación al desarrollo de la Generalitat de Catalunya: la memoria anual. Así, pues, en el momento de analizar el grado de consecución de los compromisos del PD y de las actuaciones previstas en el Plan anual, se revisarán los compromisos y las actuaciones que se deriven de esta EPP. Los resultados de este ejercicio se harán públicos a través de los espacios virtuales de los que se dispone, además de hacerse públicos en sesión ordinaria en las comisiones de seguimiento de la EPP, tanto en Cataluña como en Colombia.

133

Tenint en compte que el context que ha caracteritzat l'elaboració d'aquesta EPP pot variar en el període d'implementació, els exercicis de seguiment anual es podran complementar amb una valoració de mig termini un cop transcorreguts dos anys des de la seva aplicació. Aquesta valoració podria comportar la realització d'ajustaments en l'EPP que tingui present no només les eventualitats del context sinó també les capacitats reals d'execució.

134

En relació amb els exercicis d'avaluació, la DGCDAAH promourà una avaluació estratègica de l'EPP Colòmbia durant l'últim any d'aplicació amb la finalitat d'analitzar i entendre la pertinència i coherència del seu disseny, els processos generats i els resultats obtinguts de la implementació de l'EPP. Alhora, el procés d'avaluació inclourà la incorporació dels aprenentatges i les recomanacions que hagin sorgit per tal d'alimentar i millorar el nou cicle de planificació.

135

Finalment, els espais de referència per al seguiment i l'avaluació d'aquesta Estratègia es donaran: en el marc dels òrgans de col·laboració, coordinació i consulta que preveu la Llei de cooperació al desenvolupament i en les Comissions de seguiment que estableix aquesta EPP, amb especial atenció a la Comissió de Qualitat del Consell de Cooperació al Desenvolupament, que és el que adopta específicament aquest mandat.

133

Teniendo en cuenta que el contexto que ha caracterizado la elaboración de esta EPP puede variar en el período de implementación, los ejercicios de seguimiento anual se podrán complementar con una valoración de medio plazo una vez transcurridos dos años desde su aplicación. Esta valoración podría suponer la realización de ajustes en la EPP teniendo presentes no sólo las eventualidades del contexto sino también las capacidades reales de ejecución.

134

En relación con los ejercicios de evaluación, la DGCDAAH promoverá una evaluación estratégica de la EPP Colombia durante el último año de aplicación con la finalidad de analizar y entender la pertinencia y coherencia de su diseño, los procesos generados y los resultados obtenidos de la implementación de la EPP. Al mismo tiempo, el proceso de evaluación incluirá la incorporación de los aprendizajes y las recomendaciones que se hayan originado a fin de alimentar y mejorar el nuevo ciclo de planificación.

135

Finalmente, los espacios de referencia para el seguimiento y la evaluación de esta Estrategia se darán en el marco de los órganos de colaboración, coordinación y consulta previstos por la Ley de cooperación al desarrollo y en las comisiones de seguimiento que establece esta EPP, con especial atención a la Comisión de Calidad del Consejo de Cooperación al Desarrollo, que es el que adopta específicamente este mandato.

@

Los niños
de TARSO

Somos
constructores
de PAZ.

®

A large, white, sans-serif number '6' is centered on a background of a red and orange halftone pattern. The pattern consists of a grid of small dots, with the color transitioning from a bright orange at the top to a deep red at the bottom. The number '6' is a simple, clean design with a rounded top and a circular bottom loop.

6

Recursos i capacitats

Recursos y capacidades

136

Per tal de desplegar aquesta EPP, els Plans anuals de cooperació al desenvolupament hauran de recollir la distribució de recursos per sectors amb l'objectiu d'assolir al final del període els compromisos d'aquesta Estratègia.

137

Quant als recursos humans necessaris per donar aplicació a l'EPP, la DGCDAAH i l'ACCD es dotaran de les capacitats adequades per complir les previsions d'aquest document estratègic així com fer-ne el seguiment i posterior avaluació. La figura del representant de l'ACCD al país continuarà amb l'exercici de funcions de representació de la cooperació catalana davant de les institucions, d'identificació de projectes i programes, de seguiment dels mateixos i de suport a les entitats i organitzacions finançades per l'ACCD i dels departaments de la Generalitat a Colòmbia.

136

Para el despliegue de esta EPP, los planes anuales de cooperación al desarrollo deberán recoger la distribución de recursos por sectores con el objetivo de alcanzar al final del período los compromisos de esta Estrategia.

137

En cuanto a los recursos humanos necesarios para dar aplicación a la EPP, la DGCDAAH y la ACCD se dotarán de las capacidades adecuadas para cumplir las previsiones de este documento estratégico así como para realizar su seguimiento y posterior evaluación. La figura del representante de la ACCD en el país continuará con el ejercicio de funciones de representación de la cooperación catalana ante las instituciones, de identificación de proyectos y programas, de seguimiento de éstos y de apoyo a las entidades y organizaciones financiadas por la ACCD y de representación de los departamentos de la Generalitat en Colombia.

Referències bibliogràfiques

Referencias bibliográficas

Acción Social-Agencia Presidencial para la Acción Social y la Cooperación Internacional (2009). Índice general de tabulados de población desplazada. Registro Único de Población Desplazada-RUPD continguda en el Sistema de información de Población Desplazada - SIPOD amb tall el dia 31 de desembre de 2009.

<http://www.accionsocial.gov.co/Estadisticas/publicacion%20diciembre%20de%202009.htm>

Alto Comisionado por la Paz (2010). Desmovilizados colectivos e individuales. Informe control y monitoreo 2010.

<http://www.altocomisionadoparalapaz.gov.co/web/noticias/2010/marzo/documentos/45%20CONTROL%20DESMOVILIZADOS%20MARZO.pdf>

Amnistía Internacional (2008). ¡Déjenos en paz! La población civil víctima del conflicto armado interno de Colombia.

<http://www.amnesty.org/sites/impact.amnesty.org/files/PUBLIC/documents/Books/22302308-esp-colombia-dejennos-en-paz.pdf>

Comisión Económica para América Latina y el Caribe (CEPAL) (2009). Anuario Estadístico de América Latina y el Caribe 2009.

http://websie.eclac.cl/anuario_estadistico/anuario_2008/default.asp

Acción Social-Agencia Presidencial para la Acción Social y la Cooperación Internacional (2009). Índice general de tabulados de población desplazada. Registro Único de Población Desplazada (RUPD) contenido en el Sistema de Información de Población Desplazada (SIPOD) con corte el día 31 de diciembre de 2009.

<http://www.accionsocial.gov.co/Estadisticas/publicacion%20diciembre%20de%202009.htm>

Alto Comisionado por la Paz (2010). Desmovilizados colectivos e individuales. Informe control y monitoreo 2010.

<http://www.altocomisionadoparalapaz.gov.co/web/noticias/2010/marzo/documentos/45%20CONTROL%20DESMOVILIZADOS%20MARZO.pdf>

Amnistía Internacional (2008). ¡Déjenos en paz! La población civil víctima del conflicto armado interno de Colombia.

<http://www.amnesty.org/sites/impact.amnesty.org/files/PUBLIC/documents/Books/22302308-esp-colombia-dejennos-en-paz.pdf>

Comisión Económica para América Latina y el Caribe (CEPAL) (2009). Anuario Estadístico de América Latina y el Caribe 2009.

http://websie.eclac.cl/anuario_estadistico/anuario_2008/default.asp

Comisión Nacional de Reparación y Reconciliación (CNRR) (2006). Definiciones Estratégicas de la Comisión Nacional de Reparación y Reconciliación.
http://www.cnrr.org.co/cd/pdf/Definiciones_estrategicas.pdf

Comisión Nacional de Reparación y Reconciliación (CNRR) (2008). Boletín CNRR, edición núm. 8 (noviembre).
http://www.cnrr.org.co/new/interior_otros/boletin/boletin_8.pdf

Comité d'Ajut al Desenvolupament (CAD) (2009). Statistical Annex from the 2009 Development Co-operation Report. Disponible a:
http://www.oecd.org/document/9/0,3343,en_2649_34447_1893129_1_1_1_1,00.html

Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento (CODHES) (2009). Boletín Informativo de Codhes. Víctimas emergentes. Desplazamiento, derechos humanos y conflicto armado en 2008, núm. 75, 22 d'abril de 2009.
<http://www.codhes.org/images/stories/pdf/codhes%20informa%20n%C2%BA%2075%20act.pdf>

Departamento Nacional de Planeación (2008). Evaluación del Desempeño Integral de los Municipios 2008.
<http://www.dnp.gov.co/PortalWeb/LinkClick.aspx?fileticket=XsLXxJetbJI%3d&tabid=387>

Fondo Nacional para la defensa de la libertad personal (Fondelibertad) (2009). Realidad de las víctimas de secuestro en Colombia. Análisis, casos y cifras.
http://www.fondelibertad.gov.co/cautivos2009/datos/documentos/INFORME_OFICIAL_FINAL_WEB1.pdf

Fons Nacional de les Nacions Unides pel Desenvolupament per a la Dona (UNIFEM) (2005). Buenas prácticas desde un enfoque de género. Contribuciones a la construcción de la paz en Colombia.
http://www.unifem.org/attachments/products/BuenasPracticasColombia_spn.pdf

GTZ-Agencia de Cooperación Alemana al Desarrollo (2007). Asociaciones de Municipios en Colombia. Su importancia, aproximaciones a un diagnóstico, propuestas para su fortalecimiento, casos seleccionados. Ed. GTZ.

Intermón Oxfam (2009). La violencia sexual en Colombia. Un arma de guerra.
http://www.intermonoxfam.org/UnidadesInformacion/anexos/11072/090909_Violencia_Colombia.pdf

Comisión Nacional de Reparación y Reconciliación (CNRR) (2006). Definiciones Estratégicas de la Comisión Nacional de Reparación y Reconciliación.
http://www.cnrr.org.co/cd/pdf/Definiciones_estrategicas.pdf

Comisión Nacional de Reparación y Reconciliación (CNRR) (2008). Boletín CNRR, edición n.º 8 (noviembre).
http://www.cnrr.org.co/new/interior_otros/boletin/boletin_8.pdf

Comité de Ayuda al Desarrollo (CAD) (2009). Statistical Annex from the 2009 Development Co-operation Report.
http://www.oecd.org/document/9/0,3343,en_2649_34447_1893129_1_1_1_1,00.html

Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento (CODHES) (2009). Boletín Informativo de Codhes. Víctimas emergentes. Desplazamiento, derechos humanos y conflicto armado en 2008, n.º 75, 22 de abril de 2009.
<http://www.codhes.org/images/stories/pdf/codhes%20informa%20n%C2%BA%2075%20act.pdf>

Departamento Nacional de Planeación (2008). Evaluación del Desempeño Integral de los Municipios 2008.
<http://www.dnp.gov.co/PortalWeb/LinkClick.aspx?fileticket=XsLXxJetbJI%3d&tabid=387>

Fondo Nacional para la Defensa de la Libertad Personal (Fondelibertad) (2009). Realidad de las víctimas de secuestro en Colombia. Análisis, casos y cifras.
http://www.fondelibertad.gov.co/cautivos2009/datos/documentos/INFORME_OFICIAL_FINAL_WEB1.pdf

Fondo Nacional de las Naciones Unidas para el Desarrollo de la Mujer (UNIFEM) (2005). Buenas prácticas desde un enfoque de género. Contribuciones a la construcción de la paz en Colombia.
http://www.unifem.org/attachments/products/BuenasPracticasColombia_spn.pdf

GTZ - Agencia de Cooperación Alemana al Desarrollo (2007). Asociaciones de municipios en Colombia. Su importancia, aproximaciones a un diagnóstico, propuestas para su fortalecimiento, casos seleccionados. Ed. GTZ.

Intermón Oxfam (2009). La violencia sexual en Colombia. Un arma de guerra.
http://www.intermonoxfam.org/UnidadesInformacion/anexos/11072/090909_Violencia_Colombia.pdf

Observatorio de Derechos Humanos (2009). Indicadores de Derechos Humanos y Derecho Internacional Humanitario. Año 2009.
http://www.derechoshumanos.gov.co/observatorio_de_DDHH/documentos/Indicadores/obs_indicadores_dic2009_100503.pdf

Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans (OACNUDH) (2009). Informe anual de la Alta Comisionada de las Naciones Unidas para los Derechos Humanos sobre la situación de los derechos humanos en Colombia, any 2008.
http://www.hchr.org.co/documentoseinformes/informes/altocomisionado/Informe2008_esp.pdf

Profamilia (2005). Encuesta Nacional de Demografía y Salud de 2005.
http://www.profamilia.org.co/encuestas/01encuestas/2005resultados_generales.htm

Programa de las Naciones Unidas per al Desenvolupament (PNUD) (2003). El conflicto, callejón con salida. Informe Nacional de Desarrollo Humano para Colombia. Disponible a:
http://www.pnud.org.co/2003/Informe_2003_completo_v2.pdf

Programa de las Naciones Unidas per al Desenvolupament (PNUD) (2007). Informe sobre Desarrollo Humano 2007-2008.
http://hdr.undp.org/en/media/HDR_20072008_SP_Complete.pdf

Programa de las Naciones Unidas per al Desenvolupament (PNUD) i International Institute for Electoral Assistance (IDEA) (2009). La calidad de la democracia en Colombia: inicio de un debate necesario.
http://www.terra.com.co/elecciones_2010/docs/doc/7%20PNUD-IDEA%20FINALv2.pdf

United Nations Office on Drugs and Crime (UNDOC) (2009). World Drug Report 2009.
http://www.unodc.org/documents/wdr/WDR_2009/WDR2009_eng_web.pdf

Observatorio de Derechos Humanos (2009). Indicadores de Derechos Humanos y Derecho Internacional Humanitario. Año 2009. Disponible en:
http://www.derechoshumanos.gov.co/observatorio_de_DDHH/documentos/Indicadores/obs_indicadores_dic2009_100503.pdf

Oficina del Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Derechos Humanos (OACNUDH) (2009). Informe anual de la Alta Comisionada de las Naciones Unidas para los Derechos Humanos sobre la situación de los derechos humanos en Colombia, año 2008.
http://www.hchr.org.co/documentoseinformes/informes/altocomisionado/Informe2008_esp.pdf

Profamilia (2005). Encuesta Nacional de Demografía y Salud de 2005.
http://www.profamilia.org.co/encuestas/01encuestas/2005resultados_generales.htm

Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD) (2003). El conflicto, callejón con salida. Informe Nacional de Desarrollo Humano para Colombia.
http://www.pnud.org.co/2003/Informe_2003_completo_v2.pdf

Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD) (2007). Informe sobre desarrollo humano 2007-2008.
http://hdr.undp.org/en/media/HDR_20072008_SP_Complete.pdf

Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD) e International Institute for Electoral Assistance (IDEA) (2009). La calidad de la democracia en Colombia: inicio de un debate necesario.
http://www.terra.com.co/elecciones_2010/docs/doc/7%20PNUD-IDEA%20FINALv2.pdf

Oficina de las Naciones Unidas contra la Droga y el Delito (ONUDD) (2009). World Drug Report 2009. Disponible en:
http://www.unodc.org/documents/wdr/WDR_2009/WDR2009_eng_web.pdf

Annex 1: Acrònims

ACCD: Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
ACNUR: Alt Comissionat de Nacions Unides per als Refugiats
AECID: Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament
AOD: Ajuda Oficial al Desenvolupament
ASDI: Agència Sueca per al Desenvolupament Internacional
AUC: Autodefenses Unides de Colòmbia
BID: Banc Interamericà de Desenvolupament
CAOI: Coordinadora Andina d'Organitzacions Indígenes
CEPAL: Comissió Econòmica per l'Amèrica Llatina i el Carib
CIDA: Agència Canadenca de Cooperació Internacional
CNRR: Comissió Nacional de Reparació i Reconciliació
CODHES: Consultoria per als Drets Humans i el Desplaçament
COICA: Coordinadora de les Organitzacions Indígenes de la Conca Amazònica
COSUDE: Agència Suïssa per al Desenvolupament i la Cooperació
DANIDA: Assistència Danesa per al Desenvolupament Bilateral
DH: Drets Humans
DESC: Drets Econòmics, Socials i Culturals
DFID: Departament per al Desenvolupament Internacional del Regne Unit
DGCDAH: Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària
DIH: Dret Internacional Humanitari
DIUE: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa
DNP: Departament Nacional de Planejament
EPP: Estratègia de País Prioritari
FAO: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació
FCONGD: Federació Catalana d'Organitzacions No Governamentals per al Desenvolupament
FCONGDH: Federació Catalana d'Organitzacions No Governamentals de Drets Humans

Anexo 1: Acrónimos

ACCD: Agencia Catalana de Cooperación al Desarrollo
ACNUR: Alto Comisionado de Naciones Unidas para los Refugiados
AECID: Agencia Española de Cooperación Internacional para al Desarrollo
AOD: Ayuda Oficial al Desarrollo
ASDI: Agencia Sueca para el Desarrollo Internacional
AUC: Autodefensas Unidas de Colombia
BID: Banco Interamericano de Desarrollo
CAOI: Coordinadora Andina de Organizaciones Indígenas
CEPAL: Comisión Económica para América Latina y el Caribe
CIDA: Agencia Canadiense de Cooperación Internacional
CNRR: Comisión Nacional de Reparación y Reconciliación
CODHES: Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento
COICA: Coordinadora de las Organizaciones Indígenas de la Cuenca Amazónica
COSUDE: Agencia Suiza para al Desarrollo y la Cooperación
DANIDA: Asistencia Danesa para al Desarrollo Bilateral
DDHH: Derechos Humanos
DESC: Derechos Económicos, Sociales y Culturales
DFID: Departamento para al Desarrollo Internacional del Reino Unido
DGCDAH: Dirección General de Cooperación al Desarrollo y Acción Humanitaria
DIH: Derecho Internacional Humanitario
DIUE: Departamento de Innovación, Universidades y Empresa
DNP: Departamento Nacional de Planeación
EPP: Estrategia País Prioritario
FAO: Organización de las Naciones Unidas para la Agricultura y la Alimentación
FCONGD: Federación Catalana de Organizaciones No Gubernamentales para el Desarrollo
FCONGDH: Federación Catalana de Organizaciones No Gubernamentales de Derechos Humanos

GTZ: Cooperació Tècnica Alemanya
ICD: Institut Català de les Dones
ICIP: Institut Català Internacional per la Pau
IDG: Índex de Desenvolupament relatiu al Gènere
IDH: Índex de Desenvolupament Humà
LGTB: Lesbianes, gais, transexuals i bisexuals
MAiH: Departament de Medi Ambient i Habitatge
MUSE: Municions abandonades sense explotar
NNUU: Nacions Unides
NORAD: Agència Noruega per a la Cooperació al Desenvolupament
OACNUDH: Oficina de l'Alt Comissionat per als Drets Humans de Nacions Unides
OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic
OE: Objectiu Estratègic
OIDHACO: Oficina Internacional de Drets Humans-Acció Colòmbia
OIT: Organització Internacional del Treball
ONGD: Organitzacions no Governamentals per al Desenvolupament
OP: Objectius Prioritaris
OPr: Objectius Preferents
PD: Pla director de cooperació al desenvolupament 2007-2010
PND: Pla Nacional de Desenvolupament
PNUD: Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament
SIDA: Agència Sueca de Cooperació Internacional per al Desenvolupament
UE: Unió Europea
UNIFEM: Fons de Desenvolupament de les Nacions Unides per a la Dona
UNODC: Oficina de Nacions Unides contra la Droga i el Delicte.
USAID: Agència dels Estats Units per al Desenvolupament Internacional
MAV: Víctimes per mines antipersones

Annex 2: Llistat d'actors involucrats en l'elaboració de l'EPP Colòmbia

Entitats entrevistades durant la primera fase d'elaboració de l'EPP

Agència de Cooperació Internacional del Ministeri de Relacions Exteriors de Colòmbia
 Agència Canadenca de Cooperació Internacional
 Agència de Cooperació i Inversió de Medellín i l'Àrea Metropolitana
 Agència Presidencial per a l'Acció Social i la Cooperació Internacional de Colòmbia
 Agència Sueca de Cooperació Internacional per al Desenvolupament
 Agencia Suïssa per al Desenvolupament i la Cooperació
 Alcaldia de Medellín
 Alcaldia de Santiago de Cali
 Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats
 Alta Conselleria per a la Reintegració Social i Econòmica de Persones i Grups Alçats en Armes

GTZ: Cooperación Técnica Alemana
ICD: Instituto Catalán de las Mujeres
ICIP: Instituto Catalán Internacional para la Paz
IDG: Índice de Desarrollo relativo al Género.
IDH: Índice de Desarrollo Humano
LGTB: Lesbianas, gays, transexuales y bisexuales
MAiH: Departamento de Medio Ambiente y Vivienda
MUSE: Municiones abandonadas sin explotar
NNUU: Naciones Unidas
NORAD: Agencia Noruega para la Cooperación al Desarrollo.
OACNUDH: Oficina del Alto Comisionado para los Derechos Humanos de Naciones Unidas.
OCDE: Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económico
OE: Objetivo Estratégico
OIDHACO: Oficina Internacional de Derechos Humanos-Acción Colombia
OIT: Organización Internacional del Trabajo
ONGD: Organizaciones no Gubernamentales para el Desarrollo
OP: Objetivos Prioritarios
OPr: Objetivos Preferentes
PD: Plan director de cooperación al desarrollo 2007-2010
PND: Plan Nacional de Desarrollo
PNUD: Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo
SIDA: Agencia Sueca de Cooperación Internacional para el Desarrollo
UE: Unión Europea
UNIFEM: Fondo de Desarrollo de las Naciones Unidas para la Mujer
UNODC: Oficina de Naciones Unidas contra la Droga y el Delito.
USAID: Agencia de los Estados Unidos para el Desarrollo Internacional
MAV: Víctimas por minas antipersonas

Anexo 2: Listado de actores involucrados en la elaboración de la EPP Colombia

Entidades entrevistadas durante la primera fase de elaboración de la EPP

Agencia Canadiense de Cooperación Internacional
 Agencia de Cooperación e Inversión de Medellín y el Área Metropolitana
 Agencia Presidencial para la Acción Social y la Cooperación Internacional de Colombia
 Agencia Sueca de Cooperación Internacional para el Desarrollo
 Agencia Suiza para el Desarrollo y la Cooperación
 Alcaldía de Medellín
 Alcaldía de Santiago de Cali
 Alta Consejería para la Reintegración Social y Económica de Personas y Grupos Alzados en Armas
 Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados
 Comisión Nacional de Reparación y Reconciliación
 Central Unitaria de Trabajadores de Colombia
 Centro Internacional para la Justicia Transicional

Central Unitària de Treballadors de Colòmbia
 Centre Internacional per a la Justícia Transicional
 Centre Regional de Drets Humans y Justícia de Gènere
 Colombians i Colombianes per la Pau
 Comissió Nacional de Reparació i Reconciliació
 Conselleria Presidencial per a la Dona de Colòmbia
 Consultoria per als Drets Humans i el Desplaçament
 Corporació Casa de la Dona
 Corporació Nuevo Arco Iris
 Corporació per al Desenvolupament i Pau del Valle del Cauca
 Defensoria del Poble
 Defensoria del Poble Regional Valle del Cauca
 Delegació de la Comissió Europea per a Colòmbia i l'Equador
 Direcció de Cooperació Internacional del Ministeri de Relacions Exteriors de Colòmbia
 Federació Colombiana de Municipis
 Federació Nacional de Departaments
 Fons de Desenvolupament de les Nacions Unides per a la Dona
 Fundació Idees per a la Pau
 Fundació per a la Llibertat de Premsa
 Governació d'Antioquia
 Governació del Valle del Cauca
 Humanes-Centre Regional de Drets Humans i Justícia de Gènere
 Institut d'estudis per al desenvolupament i pau
 Taula de Treball Dona i Conflicte Armat
 Moviment Nacional de Víctimes de Crims d'Estat
 Oficina a Colòmbia de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans
 Oficina Tècnica de Cooperació a Colòmbia de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament
 Organització dels Estats Americans
 Organització Nacional Indígena de Colòmbia
 Pontificia Universitat Javeriana
 Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament
 Procuradoria General de la Nació
 Programa Promoció de la Convivència
 Xarxa Nacional d'Iniciatives per la Pau i contra la Guerra
 Universitat d'Antioquia
 Universitat dels Andes
 Universitat Nacional de Colòmbia

Participants en el Grup Focal a Bogotá (26 de març de 2009)

Acció contra la Fam
 Acció per a una Ciutadania Solidària
 Associació Catalana per la Pau
 Brigades Internacionals de Pau
 Cooperació
 Corporació d'Investigació i Acció Social i Econòmica
 Fundació Autònoma Solidària
 Fundació Codespa Catalunya
 Fundació Covida
 Garrigues Cooperació Internacional
 Humanitat Vigent
 Intermón Oxfam

Centro Regional de Derechos Humanos y Justicia de Género Colombianos y Colombianas por la Paz
 Consejería Presidencial para la Mujer de Colombia
 Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento
 Corporación Casa de la Mujer
 Corporación Nuevo Arco Iris
 Corporación para el Desarrollo y Paz del Valle del Cauca
 Defensoría del Pueblo
 Defensoría del Pueblo Regional Valle del Cauca
 Delegación de la Comisión Europea para Colombia y Ecuador
 Dirección de Cooperación Internacional del Ministerio de Relaciones Exteriores de Colombia
 Federación Colombiana de Municipios
 Federación Nacional de Departamentos
 Fondo de Desarrollo de las Naciones Unidas para la Mujer
 Fundación Ideas para la Paz
 Fundación para la Libertad de Prensa
 Gobernación de Antioquia
 Gobernación del Valle del Cauca
 Humanas-Centro Regional de Derechos Humanos y Justicia de Género
 Instituto de estudios para el desarrollo y la paz
 Movimiento Nacional de Víctimas de Crímenes de Estado
 Oficina en Colombia del Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Derechos Humanos
 Oficina Técnica de Cooperación en Colombia de la Agencia Española de Cooperación Internacional al Desarrollo
 Organización de los Estados Americanos
 Organización Nacional Indígena de Colombia
 Pontificia Universidad Javeriana
 Procuraduría General de la Nación
 Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo
 Programa Promoción de la Convivencia
 Mesa de Trabajo Mujer y Conflicto Armado
 Universidad de Antioquia
 Universidad de los Andes
 Universidad Nacional de Colombia
 Red Nacional de Iniciativas para la Paz y contra la Guerra

Participantes en el Grupo Focal en Bogotá (26 de marzo de 2009)

Acción contra el Hambre
 Acción para una Ciudadanía Solidaria
 Asociación Catalana por la Paz
 Brigadas Internacionales de Paz
 Cooperación
 Corporación de Investigación y Acción Social y Económica
 Fundación Autónoma Solidaria
 Fundación Codespa Cataluña
 Fundación Covida
 Garrigues Cooperación Internacional
 Humanidad Vigente
 Intermón Oxfam
 Intersindical-Confederación Sindical de Cataluña
 Fundación Casa de Teja
 Observatorio de las Relaciones UE-América Latina

Intersindical-Confederació Sindical de Catalunya
Fundació Casa de Teja
Observatori de les Relacions UE-Amèrica Llatina
Organització Femenina Popular
Pallassos Sense Fronteres
Ruta Pacífica de Dones
Servei d'Ocupació de Catalunya
Solidaritat Catalana per a la Cooperació i els Drets Humans
Direcció General de Cooperació al Desenvolupament
i Acció Humanitària/Agència Catalana de Cooperació
al Desenvolupament

Participants en el Grup Focal a Barcelona (29 d'abril de 2009)

Ajuntament de Barcelona
Ajuntament de Sant Cugat
Associació Catalana per la Pau
Col·lectiu Maloka
Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
Cooperació
Fons Català de Cooperació al Desenvolupament
Fundació Codespa Catalunya
Fundació Pau i Solidaritat
Intermón Oxfam
Intersindical-Confederació Sindical de Catalunya
Moviment per la Pau
Oficina de Promoció de Pau i Drets Humans
Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia
Direcció General de Cooperació al Desenvolupament
i Acció Humanitària/Agència Catalana de Cooperació
al Desenvolupament

Participants en el Grup Focal a Bogotà (29 de maig de 2009)

Acció contra la Fam
Agència Canadenca de Cooperació Internacional
Agència Espanyola de Cooperació Internacional
per al Desenvolupament
Alcaldia de Bogotà
Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats
Associació Catalana per la Pau
Brigades Internacionals de Pau
Casa de les Dones
Centre Internacional per a la Justícia Transicional
Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
Comissió Colombiana de Juristes
Comissió Nacional de Reparació i Reconciliació
Conselleria per a l'Equitat de la Dona-Govern de Colòmbia
Consultoria per als Drets Humans i el Desplaçament
Cooperació
Corporació d'Investigació i Acció Social i Econòmica
Corporació Humanes Colòmbia
Corporació Nuevo Arco Iris
Departament Nacional de Planejament-Govern de Colòmbia
Espíritu Viajero
Federació Colombiana de Municipis
Fons de les Nacions Unides per a la Dona

Organización Femenina Popular
Payasos Sin Fronteras
Ruta Pacífica de Mujeres
Servicio de Ocupación de Catalunya
Solidaridad Catalana para la Cooperación y los Derechos
Humanos
Dirección General de Cooperación al Desarrollo y Acción
Humanitaria/Agencia Catalana de Cooperación al Desarrollo

Participants en el Grupo Focal en Barcelona (29 de abril de 2009)

Asociación Catalana por la Paz
Ayuntamiento de Barcelona
Ayuntamiento de Sant Cugat
Colectivo Maloka
Comisión Catalana de Ayuda al Refugiado
Cooperació
Fondo Catalán de Cooperación al Desarrollo
Fundación Codespa Catalunya
Fundación Paz y Solidaridad
Intermón Oxfam
Intersindical-Confederación Sindical de Catalunya
Movimiento por la Paz
Oficina de Promoción de Paz y Derechos Humanos
Mesa Catalana por la Paz y los Derechos Humanos en
Colombia
Dirección General de Cooperación al Desarrollo y Acción
Humanitaria/Agencia Catalana de Cooperación al Desarrollo

Participants en el Grupo Focal en Bogotá (29 de mayo de 2009)

Acción contra el Hambre
Agencia Canadiense de Cooperación Internacional
Agencia Española de Cooperación Internacional para el
Desarrollo
Alcaldía de Bogotá
Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados
Asociación Catalana por la Paz
Brigadas Internacionales de Paz
Casa de las Mujeres
Centro Internacional para la Justicia Transicional
Comisión Catalana de Ayuda al Refugiado
Comisión Colombiana de Juristas
Comisión Nacional de Reparación y Reconciliación
Consejería para la Equidad de la Mujer-Gobierno de Colombia
Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento
Cooperació
Corporación de Investigación y Acción Social y Económica
Corporación Humanas Colombia
Corporación Nuevo Arco Iris
Departamento Nacional de Planeación-Gobierno de Colombia
Espíritu Viajero
Federación Colombiana de Municipios
Fondo de las Naciones Unidas para la Mujer
Fundación Autónoma Solidaria
Fundación Casa de Teja
Fundación Codespa

Fundació Autònoma Solidària
 Fundació Casa de Teja
 Fundació Codespa
 Fundació Pagesos Solidaris
 Garrigues Cooperació Internacional
 Generalitat Valenciana
 Grup Memòria Històrica
 Humanitat Vigent
 Institut d'Estudis per al Desenvolupament i la Pau
 Intermón Oxfam
 Ministeri de Relacions Exteriors del Govern de Colòmbia
 Missió de Recolzament al Procés de Pau a Colòmbia de l'Organització d'Estats Americans
 Observatori de les Relacions UE-Amèrica Llatina
 Observatori Internacional de Pau
 Organització Nacional Indígena de Colòmbia
 Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament
 Procuradoria General de la Nació
 Projecte Enfortiment Democràtic- IDEA
 Ruta Pacífica de Dones
 Taula de treball-Dona i conflicte Armat
 Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària/Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

Participants en el Grup Focal a Barcelona (8 de juliol de 2009)

Ajuntament de Barcelona
 Amnistia Internacional Catalunya
 Associació Catalana per la Pau
 Associació Entrepobles
 Ateneu Santcugatenc
 Col·lectiu Maloka
 Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
 Cooperació
 Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural
 Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
 Departament de Salut
 Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball
 Escola de Cultura de Pau
 Fons Català de Cooperació al Desenvolupament
 Fundació Pagesos Solidaris
 Global Humanitària
 Intermón Oxfam
 Moviment per la Pau
 Secretaria per a la Immigració
 Solidaritat Catalana per a la Cooperació i els Drets Humans
 Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia
 Teixidors de Xarxes
 Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària/Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

Fundación Payeses Solidarios
 Garrigues Cooperación Internacional
 Generalitat Valenciana
 Grupo Memoria Histórica
 Humanidad Vigente
 Instituto de Estudios para el Desarrollo y la Paz
 Intermón Oxfam
 Mesa de Trabajo-Mujer y Conflicto Armado
 Ministerio de Relaciones Exteriores del Gobierno de Colombia
 Misión de Apoyo al Proceso de Paz a Colombia de la Organización de Estados Americanos
 Observatorio de las Relaciones UE-América Latina
 Observatorio Internacional de Paz
 Organización Nacional Indígena de Colombia
 Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo
 Procuraduría General de la Nación
 Proyecto Fortalecimiento Democrático - IDEA
 Ruta Pacífica de Mujeres
 Dirección General de Cooperación al Desarrollo y Acción Humanitaria/Agencia Catalana de Cooperación al Desarrollo

Participants en el Grupo Focal en Barcelona (8 de julio de 2009)

Amnistia Internacional Catalunya
 Asociación Catalana por la Paz
 Asociación Entrepobles
 Ateneo Santcugatenc
 Ayuntamiento de Barcelona
 Colectivo Maloka
 Comisión Catalana de Ayuda al Refugiado
 Cooperació
 Departamento de Agricultura, Alimentación y Acción Rural
 Departamento de Cultura y Medios de Comunicación
 Departamento de Salud
 Dirección General de Igualdad de Oportunidades en el Trabajo
 Escuela de Cultura de Paz
 Fondo Catalán de Cooperación al Desarrollo
 Fundación Payeses Solidarios
 Global Humanitaria
 Intermón Oxfam
 Movimiento para la Paz
 Secretaria para la Inmigración
 Solidaridad Catalana para la Cooperación y los Derechos Humanos
 Tejedores de Redes
 Dirección General de Cooperación al Desarrollo y Acción Humanitaria/Agencia Catalana de Cooperación al Desarrollo

Annex 3. Modalitats de la cooperació catalana

El Pla director contempla quatre modalitats d'actuació, que s'han d'entendre com a instruments flexibles i, en molts casos, complementaris:

Cooperació per al desenvolupament bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya.

Cooperació per al desenvolupament bilateral de la Generalitat de Catalunya en concertació amb d'altres agents de la cooperació per al desenvolupament.

Cooperació per al desenvolupament bilateral a iniciativa d'altres actors, en especial les ONGD i les entitats privades no lucratives.

Cooperació per al desenvolupament multilateral.

Pel que fa a les modalitats, ateses les capacitats actuals dels agents de la cooperació per al desenvolupament catalana, es destinarà almenys un 55% del total dels recursos a la modalitat de cooperació bilateral a iniciativa d'altres actors de la cooperació catalana, vetllant especialment per les ONG i altres entitats no lucratives.

A la modalitat de cooperació bilateral de la Generalitat en concertació amb d'altres agents es destinarà entre el 10 i el 25% del total de recursos. Finalment, a la modalitat de cooperació bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya i la modalitat de cooperació a través d'organitzacions multilaterals es destinarà entre el 20 i el 35%.

Pel que fa als actors, per tal de garantir una adequada participació de la societat civil especialment de les ONG- en la gestió dels fons destinats a la cooperació, els fons gestionats per les administracions públiques catalanes i multilaterals no seran superiors al 50% del total.

Annex 4. Objectius estratègics de la cooperació catalana

A. Línia estratègica de desenvolupament

A.1. Objectiu estratègic del dret a la salut i a l'aigua

Millorar la cobertura, la qualitat i l'ús dels sistemes de salut públics o amb vocació de servei públic, especialment en l'atenció primària, afavorint l'accés dels sectors de la població amb menys oportunitats.

A.2. Objectiu estratègic del dret a l'educació

Millorar la cobertura, la qualitat i les capacitats dels sistemes educatius públics o amb vocació de servei públic per satisfer les necessitats bàsiques d'aprenentatge dels sectors de la població amb menys oportunitats, tot potenciant l'educació intercultural multilingüe.

A.3. Objectiu estratègic de capacitats productives, ocupació i drets laborals

Promoure i enfortir les capacitats productives i comercials orientades al desenvolupament humà sostenible, ampliar les oportunitats d'ocupació dels sectors més desfavorits i promoure el respecte dels drets laborals d'acord amb els estàndards internacionals.

Anexo 3. Modalidades de la cooperación catalana

El Plan director contempla cuatro modalidades de actuación, que se tienen que entender como instrumentos flexibles y, en muchos casos, complementarios:

Cooperación para el desarrollo bilateral de iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya.

Cooperación para el desarrollo bilateral de la Generalitat de Catalunya en concertación con otros agentes de la cooperación para el desarrollo.

Cooperación para el desarrollo bilateral a iniciativa de otros actores, en especial las ONGD y las entidades privadas no lucratives.

Cooperación para el desarrollo multilateral.

Con respecto a las modalidades, vistas las capacidades actuales de los agentes de la cooperación para el desarrollo catalana, se destinará al menos un 55% del total de los recursos a la modalidad de cooperación bilateral a iniciativa de otros actores de la cooperación catalana, velando especialmente por las ONG y otras entidades no lucratives.

A la modalidad de cooperación bilateral de la Generalitat en concertación con otros agentes se destinará entre el 10 y el 25% del total de recursos. Finalmente, a la modalidad de cooperación bilateral de iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya y la modalidad de cooperación a través de organizaciones multilaterales se destinará entre el 20 y el 35%.

Con respecto a los actores, con el fin de garantizar una adecuada participación de la sociedad civil –especialmente de las ONG- en la gestión de los fondos destinados a la cooperación, los fondos gestionados por las administraciones públicas catalanas y multilaterales no serán superiores al 50% del total.

Anexo 4. Objetivos estratégicos de la cooperación catalana

A. Línea estratégica de desarrollo

A.1. Objetivo estratégico del derecho a la salud y al agua

Mejorar la cobertura, la calidad y el uso de los sistemas de salud públicos o con vocación de servicio público, especialmente en la atención primaria, favoreciendo el acceso de los sectores de la población con menos oportunidades.

A.2. Objetivo estratégico del derecho a la educación

Mejorar la cobertura, la calidad y las capacidades de los sistemas educativos públicos o con vocación de servicio público para satisfacer las necesidades básicas de aprendizaje de los sectores de la población con menos oportunidades, todo potenciando la educación intercultural multilingüe.

A.3. Objetivo estratégico de capacidades productivas, ocupación y derechos laborales

Promover y fortalecer las capacidades productivas y comerciales orientadas al desarrollo humano sostenible, ampliar las oportunidades de ocupación de los sectores más desfavorecidos y promover el respeto de los derechos laborales de acuerdo con los estándares internacionales.

A.4. Objectiu estratègic de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social

Afavorir, en el marc de la promoció de la governança democràtica, la inclusió i la transparència en la presa de decisions pública, la garantia i l'exercici efectiu de tots els drets humans individuals i col·lectius i l'apoderament dels actors i del teixit social amb més capacitat transformadora.

A.5. Objectiu estratègic d'apoderament de les dones

Augmentar les capacitats i l'autonomia de les dones, reconèixer, visibilitzar i promoure la seva participació equitativa, real i efectiva en els processos de desenvolupament humà, particularment en tots els àmbits de la vida pública, la presa de decisions i l'economia, defensar i promoure tots els drets de les dones i combatre la violència contra les dones.

A.6. Objectiu estratègic de sostenibilitat mediambiental

Millorar les capacitats i titularitats dels actors del sud per assegurar un accés, ús i control sostenible dels recursos naturals i la protecció i conservació dels ecosistemes, així com un accés equitatiu als seus actius ambientals, en especial, l'accés a la terra.

A.7. Objectiu estratègic de construcció de pau

Millorar les capacitats dels actors del sud per prevenir i gestionar les conductes violentes en els conflictes, contribuir als processos de transformació dels conflictes violents i afavorir la construcció de la pau tot transformant els conflictes que afecten negativament els processos de desenvolupament.

B. Línia estratègica d'acció humanitària

B.1. Objectiu estratègic d'acció humanitària

Ajudar a prevenir i pal·liar el sofriment de les persones afectades per catàstrofes d'origen natural o humà, a restablir els seus drets fonamentals i la seva dignitat humana, i reduir la seva vulnerabilitat davant les catàstrofes.

C. Línia estratègica d'educació i capacitats

C.1. Objectiu estratègic d'educació i sensibilització

Fomentar el coneixement i el compromís cívic de la ciutadania de Catalunya amb el desenvolupament humà sostenible i la cooperació per al desenvolupament, incrementant l'abast, la qualitat i la coherència de les accions d'educació i sensibilització.

C.2. Objectiu estratègic de capacitats

Millorar les capacitats dels agents de cooperació per al desenvolupament públics i privats de Catalunya.

A.4. Objetivo estratégico de derechos humanos, gobernanza democrática y fortalecimiento del tejido social

Favorecer, en el marco de la promoción de la gobernanza democrática, la inclusión y la transparencia en la presa de decisiones pública, la garantía y el ejercicio efectivo de todos los derechos humanos individuales y colectivos y el apoderamiento de los actores y del tejido social con más capacidad transformadora.

A.5. Objetivo estratégico de apoderamiento de las mujeres

Aumentar las capacidades y la autonomía de las mujeres, reconocer, visibilizar y promover su participación equitativa, real y efectiva en los procesos de desarrollo humano, particularmente en todos los ámbitos de la vida pública, la presa de decisiones y la economía, defender y promover todos los derechos de las mujeres y combatir la violencia contra las mujeres.

A.6. Objetivo estratégico de sostenibilidad medioambiental

Mejorar las capacidades y titularidades de los actores del sur para asegurar un acceso, uso y control sostenible de los recursos naturales y la protección y conservación de los ecosistemas, así como un acceso equitativo a sus activos ambientales, en especial, el acceso a la tierra.

A.7. Objetivo estratégico de construcción de paz

Mejorar las capacidades de los actores del sur por prevenir y gestionar las conductas violentas en los conflictos, contribuir a los procesos de transformación de los conflictos violentos y favorecer la construcción de la paz todo transformando los conflictos que afectan negativamente los procesos de desarrollo.

B. Línea estratégica de acción humanitaria

B.1. Objetivo estratégico de acción humanitaria

Ayudar a prevenir y paliar el sufrimiento de las personas afectadas para catástrofes de origen natural o humano, a restablecer sus derechos fundamentales y su dignidad humana, y reducir su vulnerabilidad frente las catástrofes.

C. Línea estratégica de educación y capacidades

C.1. Objetivo estratégico de educación y sensibilización

Fomentar el conocimiento y el compromiso cívico de la ciudadanía de Catalunya con el desarrollo humano sostenible y la cooperación para el desarrollo, incrementando el alcance, la calidad y la coherencia de las acciones de educación y sensibilización.

C.2. Objetivo estratégico de capacidades

Mejorar las capacidades de los agentes de cooperación para el desarrollo públicos y privados de Catalunya

UNA NACIONAL

CON UN NOM

DERECH

LIDADAD.

LIBRE

HOA.

Direcció i coordinació

David Minoves, director general de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària

Equip de redacció

Andrea Costafreda, Àrea de Planificació, Avaluació i Dades, DGCDAH

Marta Grau, Àrea d'Amèrica del Sud, ACCD

Marc Bou, Àrea de Planificació, Avaluació i Dades, DGCDAH/ACCD

Col·laboracions DGCDAH/ACCD

Marta Casamort, Àrea de Planificació, Avaluació i Dades, DGCDAH/ACCD

Lorena Fernández, Àrea de Planificació, Avaluació i Dades, DGCDAH/Unitat d'Objectius Sectorials, ACCD

Sara Garrido, Àrea de Planificació, Avaluació i Dades, DGCDAH/ACCD

Marga Massot, Àrea de Planificació, Avaluació i Dades, DGCDAH/Unitat d'Objectius Sectorials, ACCD

Marc Navarro, Àrea de Planificació, Avaluació i Dades, DGCDAH/ACCD

Sònia Tomàs, Àrea d'Amèrica del Sud, ACCD

Naya Zulima Parra, Àrea d'Amèrica del Sud, ACCD

Col·laboracions externes

Fernando Medellín

Disseny

Postdata

Impressió

Alpres

Aquesta publicació està impresa en paper 100% reciclat totalment lliure de clor i amb tintes vegetals.

Aquesta publicació està dissenyada de manera que pot ser reciclada al final del seu cicle de vida. Quan ja no la feu servir, passeu-la a altres persones que puguin estar interessades o dipositeu-la en un contenidor de recollida selectiva de paper.

Dirección y coordinación

David Minoves, director general de Cooperación al Desarrollo y Acción Humanitaria

Equipo de redacción

Andrea Costafreda, Área de Planificación, Evaluación y Datos, DGCDAH

Marta Grau, Área de América del Sur, ACCD

Marc Bou, Área de Planificación, Evaluación y Datos, DGCDAH/ACCD

Colaboraciones DGCDAH/ACCD

Marta Casamort, Área de Planificación, Evaluación y Datos, DGCDAH/ACCD

Lorena Fernández, Área de Planificación, Evaluación y Datos, DGCDAH/Unidad de Objetivos Sectoriales, ACCD

Sara Garrido, Área de Planificación, Evaluación y Datos, DGCDAH/ACCD

Marga Massot, Área de Planificación, Evaluación y Datos, DGCDAH/Unidad de Objetivos Sectoriales, ACCD

Marc Navarro, Área de Planificación, Evaluación y Datos, DGCDAH/ACCD

Sònia Tomàs, Área de América del Sur, ACCD

Naya Zulima Parra, Área de América del Sur, ACCD

Colaboraciones externas

Fernando Medellín

Diseño

Postdata

Impresión

Alpres

Esta publicación está imprimida en papel 100% reciclado totalmente libre de cloro y con tintas vegetales.

Esta publicación está diseñada de modo que puede ser reciclada al final de su ciclo de vida. Cuando ya no la utiliceis pasadla a otras personas que puedan estar ineteresadas o dipositadla en un contenedor de recogida selectiva de papel.

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
**Direcció General de Cooperació
al Desenvolupament i Acció Humanitària**